

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2020-1-028 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 20-35/467-206
Karar Tarihi : 24.07.2020

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Arslan NARİN (İkinci Başkan)
Üyeler : Şükran KODALAK, Ahmet ALGAN,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN

B. RAPORTÖRLER: Mehmet Mete BAŞBUĞ, Hande GÖÇMEN,
Melisa AĞYÜZ, Alican ŞENTÜRK

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : - CK Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş.
Hürriyet Mah. Dr. Cemil Bengü Cad. No:1 Kâğıthane/İstanbul
- Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş.
Hürriyet Mah. Abide-i Hürriyet Cad. No:168 Kâğıthane/İstanbul
- CK Enerji Ortaklığı Toptan Elektrik Satış A.Ş.
Eti Mah. Celal Bayar Bulv. No:78/229 YHT Garı Çankaya/Ankara
- Hipar Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi
Kocatepe Mah. Abdulhakhamit Cad. No:21 Beyoğlu/İstanbul

(1) **E. DOSYA KONUSU:** CK Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş. ve Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin, CK Enerji Ortaklığı Toptan Elektrik Satış A.Ş. ve Hipar Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi lehine dışlayıcı ve ayrımcı faaliyetler uygulamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği iddiası.

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle; Tarife/enerji danışmanlığı hizmetinde rekabetin temel belirleyicisinin müşterinin tüketim verisi olduğu, söz konusu verilerin CK Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş. (CK Boğaziçi) vasıtasıyla dikey bütünleşik şirketi olan CK Enerji Ortaklığı Toptan Elektrik Satış A.Ş.'ye (CK ENO) aktarıldığı ve CK ENO'nun CK Boğaziçi'den gelen bilgiler doğrultusunda müşterilerine spesifik teklifler sunabildiği, bu durumun bilgi asimetrisi yaratarak, şikâyetçiyi CK Boğaziçi karşısında dezavantajlı konuma düşürdüğü,

- CK ENO tarafından sunulan tarife danışmanlığı hizmetinin CK Boğaziçi personeli tarafından müşterilere anlatıldığı, dolayısıyla tarife danışmanlığı hizmetinin perakende satış hizmeti olarak algılandığı,
- Şikâyetçi, müşteri bilgilerine ancak müşteri ile anlaşma sağladıktan sonra erişebilirken, CK ENO'nun pazardaki müşteri bilgilerine hâkim durumda olan CK Boğaziçi aracılığıyla erişebildiği,
- Enerji danışmanlığı hizmetinin CK ENO'dan alınması durumunda Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliği (Tüketici Yönetmeliği) çerçevesinde alınan güvence bedelinin CK Boğaziçi tarafından müşteriden tahsil edilmediği veya çok düşük bedelle tahsil edildiği, bununla birlikte müşteriye elektriğinin kesilebileceği bilgisi verilerek müşterinin CK ENO'ya yönlendirildiği,

- Elektrik satışı esnasında tedarik şirketlerinin iki fatura bedeli teminat tutarı talep ettikleri, bu noktada süzme sayaç¹ üzerinden elektrik kullanan abonelerin (alışveriş merkezi yönetimleri gibi) kiracıları için teminat vermekte zorlandıkları ve CK Boğaziçi'nin bu durumun farkında olarak kendileri ile Tarife Danışmanlığı Sözleşmesi imzalanması halinde teminat tutarını azalttığı gibi hiç bedel almadan da tedarik sürecini tamamlayabildiği,
- Trafo, enerji nakil hattı çekilmesi, kanal kazılması vb. gibi abonelerin enerji alabilmesi için gerekli yatırımlara ilişkin olarak, elektrik dağıtım şirketinin bütçesi olmadığı bazı durumlarda, enerji talebinde bulunan işletmelere yatırımın yapılmasını bekleme veya yatırımın abone tarafından karşılanması seçeneklerinin sunulabildiği, beş yılı bulabilen bu gibi durumlarda abonenin elektrik dağıtım şirketini beklemeden yatırımı üstlenbildiği, abonenin üstlendiği yatırımın ödenmesini talep etmesi durumunda iade sürecinin zorlaştırılarak Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş'nin (BEDAŞ) de ortağı olduğu Hipar Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi (HİPAR) şirketine yönlendirildiği ve HİPAR'ın fahiş fiyatlar karşılığında kolayca iade alabildiği,
- Aynı sürecin HİPAR gibi danışmanlık veren benzer şirketler tarafından üstlenilmesi halinde ise bu sürecin geciktirildiği,
- Alacağını temin etmek için HİPAR ile çalışmak zorunda olduğunu anlayan abonenin HİPAR ile sözleşme imzalayarak alacağının oldukça altında bir rakam karşılığında bu alacağını HİPAR'a devrettiği, daha sonra HİPAR'ın bu yatırım tutarını BEDAŞ'tan tahsil ettiği, BEDAŞ'ın da bu bedeli kendisine Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından tanınan yatırım bütçesinden kaynak transferi şeklinde gerçekleştirdiği,
- Bu yöntem ile BEDAŞ'ın, dağıtım pazarında kendisine tanınan yetkiyi enerji danışmanlığı pazarında kötüye kullanmak suretiyle rakiplerini dışlayıcı faaliyetlerde bulunduğu,
- Enerji müsaadesi² ya da enerji talebi için başvuru yapıldığında, müşteriye hemen yakınındaki bir bağlantı noktası yerine daha uzaktaki bir bağlantı noktasının gösterildiği, bunun da abone için ekstra maliyet oluşturduğu, daha yakından bağlantı isteyen abonenin ise HİPAR'a yönlendirildiği

iddia edilmektedir.

- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 11.03.2020 tarih ve 2573 sayılı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 28.04.2020 tarih ve 2020-1-028/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu 07.05.2020 tarihli Rekabet Kurulu (Kurul) toplantısında görüşülmüş ve 20-23/303-M sayılı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili Kurul kararı üzerine hazırlanan 14.07.2020 tarih, 2020-1-028/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; CK Boğaziçi ve BEDAŞ'ın, CK ENO ve HİPAR lehine dışlayıcı ve ayrımcı faaliyetler uygulamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 6. maddesini ihlal etmek suretiyle hâkim durumlarını kötüye kullandığına ilişkin herhangi bir bulguya ulaşılmadığından

¹ Süzme enerji sayaçları fabrikalar, siteler, oteller, büyük iş merkezleri, yat limanları (marina) vb.. gibi tüketim noktalarının dağınık olduğu ve dahili tüketimlerin izlenmesi gereken yerlerde kullanılmak üzere dizayn edilmişlerdir.

² Herhangi bir yapı, tesis için veya geçici süreli ihtiyaç için (şantiye, panayır, fuar vb.) talep edilen enerjinin bağlantı noktasının, kablo/iletken kesit ve standartlarının tayin ve tespiti.

anılan teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına yer olmadığı ve şikâyetin reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (5) Önaraştırma çerçevesinde CK Boğaziçi, BEDAŞ, CK ENO ve HİPAR'da yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ENF Enerji Danışmanlık Teknoloji ve Ticaret Ltd. Şti. (ENF), EVD Enerji Yönetimi ve Danışmanlık Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. (EVD), BEST Enerji Yönetimi ve Danışmanlık Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BEST), (.....), AZA Enerji Danışmanlık Ltd. Şti. (AZA), Macroen Enerji ve Enerji Danışmanlığı Ticaret Ltd. Şti. (MACROEN), Abonevip Enerji A.Ş. (ABONEVİP), Endamer Enerji Danışmanlık Ltd. Şti. (ENDAMER), VP Enerji Danışmanlık Ltd. Şti. (VP) ve Özpekel Elektrik İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.'den (ÖZPEKEL) bilgi talebinde bulunulmuş, buna ilişkin cevabi yazılar çeşitli tarihlerde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (6) Başvuru kapsamında CK Boğaziçi'nin tehdit ve zorlamasına maruz kaldıkları iddia edilen (.....) yetkilisi (.....) yetkilisi (.....) ve (.....) yetkilisi (.....) ile görüşmeler yapılmıştır.

I.1. Hakkında İnceleme Yapılan Teşebbüsler

I.1.1. CK Boğaziçi Elektrik Perakende Satış A.Ş. (CK Boğaziçi)

- (7) Türkiye elektrik piyasasının serbestleşme süreci içerisinde hem elektriğin dağıtımını hem de elektriğin perakende satışını bünyesinde dikey bütünleşik olarak bulunduran dağıtım şirketleri yasal ayrıştırmaya tabi tutularak, dağıtım ve perakende hizmetlerini ayrıştırmışlardır. Bu durumda, CK Boğaziçi BEDAŞ'tan ayrışarak İstanbul ili Avrupa yakasında elektriğin perakende satışı pazarında faaliyet gösterme amacı ile 01.07.2013 tarihinde kurulmuş olup İstanbul ili Avrupa yakasında görevli tedarik şirketi³ (GTŞ) unvanına sahip olmuştur ve bölgesindeki yaklaşık 4.5 milyon aboneye⁴ hizmet vermektedir. CK Boğaziçi temel olarak perakende elektrik satışı, elektrik kapasite satışı gerçekleştirme ve organize toptan elektrik piyasalarında iş ve işlem yapma faaliyetleri ile iştigal etmektedir. CK Boğaziçi ayrıca bölge sınırlaması olmaksızın serbest tüketici niteliğini haiz olan tüketicilerle ikili anlaşma yaparak elektrik enerjisi satışı da gerçekleştirebilmektedir. CK Boğaziçi'nin (.....)⁵ aittir.

I.1.2. Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş. (BEDAŞ)

- (8) 1970 yılından itibaren İstanbul ve çevresine elektrik enerjisi sağlayan BEDAŞ, özelleştirme sürecinin tamamlanmasıyla birlikte 2013 yılından bu yana özel bir teşebbüs olarak hizmet vermektedir. Türkiye'deki 21 elektrik dağıtım şirketinden biri olan BEDAŞ'ın yaklaşık 5,2 milyon abonesi bulunmakta olup dağıtım bölgesi İstanbul ili Avrupa yakasındadır. Bu kapsamda; elektrik dağıtım şebekesinin yönetilmesi, genişleme ve yenileme yatırımlarının yapılması, teknik ve teknik olmayan kayba ilişkin enerjinin azaltılması, enerji verimliliği konularında Ar-Ge yapılması ve danışmanlık hizmeti verilmesi faaliyetlerinde bulunmaktadır.
- (9) BEDAŞ'ın (.....) aittir.

³ Görevli tedarik şirketi, dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin hukuki ayrıştırması kapsamında kurulan veya son kaynak tedariki yükümlüsü olarak EPDK tarafından yetkilendirilen tedarik şirkettir. Görevli tedarik şirketi yıllık elektrik enerjisi tüketimi 1.400 kWh'in altında olan veya yıllık tüketimi belirtilen sınırdan üstünde olup elektriğini ikili anlaşma ile almak istemeyen tüketicilere elektrik sağlamakla yükümlü şirkettir.

⁴ <https://www.ckbogazici.com.tr/tr/kurumsal> (Erişim tarihi: 29.06.2020)

⁵ (.....).

I.1.3. CK Enerji Ortaklığı Toptan Elektrik Satış A.Ş. (CK ENO)

- (10) CK ENO bir tedarik şirketi olarak elektrik enerjisi ve/veya kapasitesinin toptan satışı, doğrudan serbest tüketicilere satışı, elektrik enerjisi ve/veya kapasite taleplerini karşılamak için yurt içinden kapasite kiralama ve kiraya verme, elektrik enerjisi ve/veya kapasitesinin ihracat/ithalatı ve ayrıca elektrik piyasasına yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme faaliyetleri ile iştigal etmektedir.
- (11) CK ENO'ya ait hisselerin (.....), geri kalan (.....) ise (.....) sahip bulunmaktadır.

I.1.4. Hipar Adi Ortaklığı Ticari İşletmesi (HİPAR)

- (12) HİPAR, (.....) ile (.....) tarafından 08.01.2019 tarihinde kurulmuştur. HİPAR ve ortakları, dağıtım şebekelerinin alçak gerilim/orta gerilim elektrik tesis yapımı, bakımı ve onarımı ve ayrıca elektrik üretim santralleri, demiryolu, havalimanı, metro, liman ve AVM gibi tesislerin elektrik taahhüt işlerinin yapımı alanlarında faaliyet göstermektedir.

I.2. Sektöre İlişkin Bilgiler

- (13) Elektrik endüstrisindeki değer zincirinde üretim, iletim, dağıtım, toptan/perakende satış halkaları bulunmaktadır. Serbestleşme süreci ile birlikte üretim, toptan/perakende satış aşamaları rekabete açılmıştır.
- (14) Üretim, iletim, dağıtım ve toptan/perakende satış faaliyetlerinin birbirinden ayrıştırılması elektrik sektöründe serbest rekabetin sağlanması bakımından önem arz etmektedir. Aksi takdirde şebekeye hâkim olan teşebbüsün üretim ya da perakende satış alanında rekabet içerisinde olduğu diğer teşebbüslerin şebekeye erişimini çeşitli yollarla engelleyebileceği ve rekabeti kısıtlayabileceği endişesi oluşacaktır. Dikey ayrıştırma adı verilen mekanizma ile dağıtım ve iletim şebekelerine tüm oyuncuların ayırım olmaksızın erişebilmesi ile üretim, iletim, dağıtım ve toptan/perakende satış faaliyetlerini sürdüren teşebbüsler arasında çapraz sübvansiyonun önlenmesi amaçlanmaktadır.
- (15) Bu kapsamda EPDK tarafından alınan 12.09.2012 tarih ve 4019 sayılı karar doğrultusunda dağıtım lisansına sahip tüzel kişilerin dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin ayrı tüzel kişilikler altında yürütülmesi için hukuki ayrıştırma öngörülmüştür.
- (16) Üretim aşaması rekabete açık konumda olduğundan, birden çok üreticinin çeşitli enerji kaynaklarını kullanarak elektrik enerjisi üretmesi ve bu enerjiyi serbest tüketicilere veya tedarikçi firmalara satabilmesi mümkündür. Elektrik enerjisine aracılık eden toptan satış şirketleri, perakende satış şirketleri ve ürettiği fazla elektriği satabilme kabiliyetine sahip otoprodüktör⁶ lisansı sahibi tüzel kişilerin tedarikçi firmalar olarak belirtilebilmesi mümkündür.
- (17) İletim aşaması, elektriğin iletim hatları kullanılmak suretiyle dağıtım şebekesine veya doğrudan iletim hattına bağlı olan nihai kullanıcılara ulaştırılmasıdır. 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun (6446 sayılı Kanun) 8. maddesine göre, Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) münhasıran iletim faaliyetini yürütmekle görevlendirilmiştir. İletim sadece elektriğin nakliyesi işleminden ibaret olmayıp elektrik arz endüstrisinin kilit noktasıdır.
- (18) Dağıtım aşaması ise, elektriğin belli bir gerilim noktasının altına düşürüldükten sonra tüketiciye ulaşmasını sağlayan aşamadır. Dağıtım aşaması da tıpkı iletim aşaması gibi doğal tekel niteliğine sahiptir. Türkiye'de dağıtım faaliyetleri 21 bölgeye ayrılmıştır ve her bir bölgede tek bir dağıtım şirketi tarafından dağıtım faaliyeti gerçekleştirilmektedir.

⁶ Bir sanayi tesisi ile entegre olarak çalışan, buhar, sıcak gaz gibi çıktıları proseste kullanılan veya sanayi atıklarını, yan ürünlerini elektrik üretiminde kullanarak aynı zamanda sanayi tesisinin elektrik enerjisi ihtiyacını karşılayan tesislerdir.

- (19) Dağıtım şirketleri gider ve gelirler anlamında EPDK tarafından yayımlanan birtakım düzenlemelere tabi olmakla beraber dağıtım şirketlerince, şebeke işletimine ilişkin gerekli olan maliyetlerin makul metodolojiler dahilinde tarife yolu ile tüketicilerden tahsil edilmesine imkân tanınmıştır. Dağıtım şirketlerinin tabi olduğu bu düzenlemeler çerçevesinde; işbu dosya özelinde "danışmanlık" ifadesi içeren tek gelir kaynağı; EPDK'nın yayınlamış olduğu Dağıtım Sistemi Gelirinin Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ'in (Dağıtım Sistemi Tebliği) (EK-1) 25(1)(f) bendinde yer alan;

"Diğer gelirlerin kapsamı

Madde 25 — (1) Dağıtım şirketleri tarafından dağıtım sisteminin kullanımına ilişkin bedeller dışında kullanıcılara tahakkuk ettirilen bedeller kapsamında toplanan gelirler ile üçüncü taraflara sunulan hizmetlerden elde edilen gelirler aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

f) Danışmanlık geliri.

(2) Dağıtım şirketleri; bu Tebliğ kapsamında sayılan bedeller haricinde kullanıcılara, hiçbir bedel uygulayamaz.

(4) Birinci fıkranın (a), (ç), (e), (f), (i) ve (k) bentlerinde yer alan gelirlerin %75'i ile (h) bendinde yer alan gelirlerin %20'si gelir farkı hesaplamaları kapsamı dışında tutulur. Diğer bentlerde yer alan gelirler, tümüyle gelir farkı hesaplamalarında dikkate alınır."

hükmü kapsamındaki proje danışmanlık hizmeti olup uygulamalar anılan mevzuat çerçevesinde yapılmaktadır.

- (20) Dağıtım faaliyetlerine ilişkin değinilmesi gereken diğer bir husus ise bağlantı başvurusudur. Enerji Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin (Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği) "Bağlantı Başvurusu" başlıklı 10. maddesinde;

"1) Tüketim tesisleri için dağıtım sistemine bağlantısı istenen kullanım yerinin maliki, kullanım yeri üzerinde tasarruf sahibi bulunan gerçek ve tüzel kişiler veya bunların yetkilendirdiği gerçek veya tüzel kişiler bağlanmayı talep ettikleri tarihi belirterek buldukları dağıtım bölgesindeki dağıtım şirketine müracaat eder...

(3) Kullanım amacıyla sınırlı bir süre için, dağıtım sistemine geçici bağlantı yaparak elektrik enerjisi temin etmek isteyen gerçek veya tüzel kişiler, elektrik projesini ve kullanım amacının gerektirdiği izin belgesini ibraz etmek kaydıyla başvuruda bulunur."

hükmü yer almakta olup, bağlantı başvurusu yapmak isteyen kullanıcılar bu hüküm kapsamında ilgili dağıtım şirketine başvuruda bulunmaktadır.

- (21) Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 10(A)(2) maddesi kapsamında dağıtım şirketi şebekedeki mevcut durumu ve talebi dikkate alarak, kendisine gelen başvuruları değerlendirmektedir. Meskûn mahal kapsamında yapılan başvurular ilişkin olarak Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 10(A)(5)(a) maddesinde;

"Tüketici niteliğindeki başvuru sahibinin bağlantı talebi aşağıdaki şartlar dâhilinde karşılanır:

a) Meskûn mahal içinde bulunan kullanım yerlerine yönelik bağlantı taleplerinin, bağlantı anlaşmasının imzalandığı tarihten itibaren;

- 1) Sadece AG⁷ bağlantı hattının gerekli olduğu durumlarda 2 (iki) ay,
- 2) Mevcut AG şebekesinde kapasite artışı veya ilave tesis yapılması gereken durumlar ile mevcut dağıtım transformatörü tesisinde güç artışı yapılması gereken durumlarda 4 (dört) ay,
- 3) Yeni bir dağıtım transformatörü veya dağıtım merkezi yapılması gereken durumlarda 6 (altı) ay,
- 4) Sadece OG⁸ bağlantı hattının gerekli olduğu durumlarda 4 (dört) ay,
- 5) OG bağlantı hattı dışında, 2 (iki) km'ye kadar OG şebeke tesis edilmesi gereken durumlarda 6 ay,
- 6) OG bağlantı hattı dışında, 2 (iki) km'den daha uzun OG şebeke tesis edilmesi gereken durumlarda 18 (on sekiz) ay içinde karşılanması esastır.”

hükümleri bulunmaktadır. İlgili dağıtım şirketi yukarıda yer verilen hükümlerde bulunan süreler çerçevesinde işlem yapmak durumundadır. Ancak hayatın olağan akışında ilgili başvurunun sonuçlandırılmasını öngörülen süreler dâhilinde bitirilmesini olanaksız kılacak dış etmenler (belediye başvuruları, kazı ruhsat alınması gibi) ortaya çıkabilmektedir. Bu kapsamda mevzuatta öngörülen süreler ile müşterilerin ihtiyaçları örtüşmeyebilmektedir. Bu durumda müşteriler Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 10(A)(4)(c) maddesi uyarınca ihtiyacı olan yatırımı kendisi yapabilir ve sonrasında EPDK tarafından belirlenen Kullanıcı Tarafından Dağıtım Varlıklarının Tesis Edilme Metodolojisi (Tesis Metodolojisi) kapsamında bu yatırımın geri ödemesini alabilmektedir. Söz konusu maddeyle başvuru sahibi, dağıtım şirketinin kendi planlaması bağlamında tesisi yapması için belirttiği süreyi kabul etmek ya da projenin aciliyeti, finansal durum ve benzeri etmenler kapsamında tesisi Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 21. maddesi kapsamında kendi yapma ya da finanse etme arasında tercihte bulunabilmektedir.

- (22) BEDAŞ tarafından gönderilen cevabi yazıda, tüketicinin ihtiyaç duyduğu tesisi dağıtım şirketinden talep etmesi veya kendisinin yapmasını tercih etmesi durumlarının ikisinde de, projelerin Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'ye (TEDAŞ) sunulması ve projenin TEDAŞ tarafından onaylanması gerektiği, benzer şekilde tesis inşasının bitmesiyle ilgili olarak, iki durumda da, nihai geçici kabulün TEDAŞ'ın başkanlığındaki kabul heyeti tarafından yapıldığı, başka bir deyişle, sürecin başlaması ve bitişinin tamamen TEDAŞ uhdesinde olduğu ifade edilmiştir.
- (23) Geri ödemeye ilişkin süreçte ise; geçici kabul tarihinden başlamak üzere, 12 ay içinde ilgili dağıtım şirketi tarafından yatırımı yapan başvuru sahibine 23.09.2014 tarih, 29128 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tesis Metodolojisi'nde yer alan hükümler kapsamında yatırıma ilişkin ödemeler yapılmaktadır.
- (24) 6446 sayılı Kanun, toptan ve perakende satış faaliyetlerini tek tanımda toplamıştır. Buna göre, tedarik lisansı sahibi şirketler ile üretim şirketleri toptan ve perakende satış faaliyetlerini gerçekleştirebilmektedir. Yukarıda ifade edildiği üzere ayrıştırma sonrası dönem ile birlikte elektriğin perakende satışı, dağıtım şirketleri yerine GTŞ'ler aracılığıyla gerçekleştirilir.

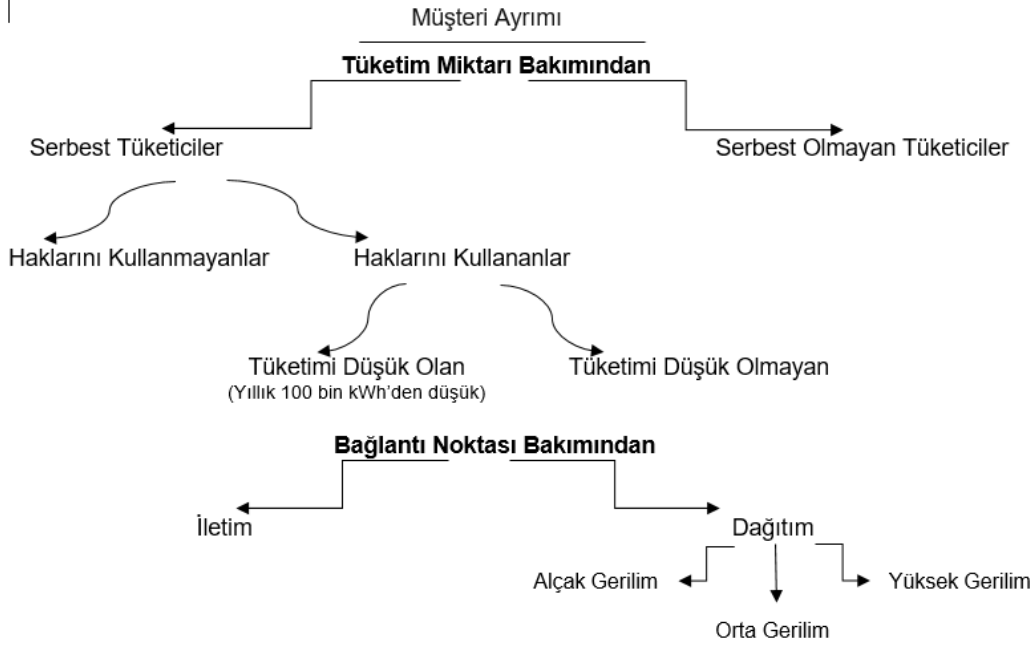
⁷Bağlantı ve Sistem Yönetmeliğinin 3. maddesinin 1. fıkrasının (v) bendine göre AG, “Etkin şiddeti 1000 Volt ve altındaki gerilim seviyesini” ifade etmektedir.

⁸ Bağlantı ve Sistem Yönetmeliğinin 3. maddesinin 1. fıkrasının (çç) bendine göre OG, “Etkin şiddeti 1000 Voltun üstünden 36 kV'a kadar olan (36 kV dahil) gerilim seviyesini” ifade etmektedir.

- (25) Perakende satış faaliyetlerine ilişkin değinilmesi gereken diğer bir husus ise güvence bedelidir. 6446 sayılı Kanun çerçevesinde EPDK tarafından yayımlanan Tüketici Yönetmeliği güvence bedeline ilişkin olarak; güvence bedelinin hesaplanması, talep edilmesi, güncellenmesi ve iade edilmesi süreçlerini düzenlemektedir.
- (26) Tüketici Yönetmeliği'nin 25., 26. ve 28. maddelerinde perakende satış sözleşmesinden doğan güvence bedellerinin hangi hallerde hangi tüketicilerden talep edileceği ve nasıl hesaplanması gerektiği konuları detaylıca ifade edilmiş olup buna göre tüketicinin kullanım yerinin değişmesi ve/veya perakende satış sözleşmesinin sona ermesi veya sözleşmenin feshi halinde tüketim bedelinin ödenmemesi ihtimaline karşılık olarak, ödenmeyen borçlarına mahsup edilmek üzere güvence bedeli talep edilmektedir. Talep edilen güvence bedeli, kullanım yerinin gücü veya tüketimi dikkate alınarak tüketicinin tabi olduğu abone grubu ve tarife sınıfından hareketle hesaplanmaktadır.
- (27) Yapılan başvurular sonucunda, ödenecek tutar tüketicie bildirilmekte ve Tüketici Yönetmeliği'nin 27. maddesi kapsamında güvence bedeli verilmesi;
- Nakden ve peşin olarak,
 - İki eşit taksit halinde (faturaya yansıtma),
 - Banka havalesi veya EFT,
 - Banka teminat mektubu (mesken hariç),
- yöntemlerinden herhangi birisi ile talep edilmektedir.
- (28) Tüketici Yönetmeliği'nin "Güvence Bedeli" başlıklı 19. maddesi piyasada faaliyet gösteren tüm tedarik şirketleri bakımından bağlayıcı nitelikte olup düşük tüketimli serbest tüketiciler bakımından ikili anlaşmalar kapsamında talep edilebilecek güvence bedeliyle ilgili düzenlemeler getirmekle beraber bu kapsamda güvence bedelinin alınıp alınmayacağı ve alınacaksa da miktarın taraflarca serbest bir şekilde belirlenmesi gerektiğini, bununla birlikte, söz konusu güvence bedelinin iadesinin aynı madde uyarınca perakende satış sözleşmesinden doğan güvence bedellerinin iadesinde kullanılan yöntemlerle yapılacağını hüküm altına almaktadır.
- (29) Sözleşme esnasında verilmiş olan veya tahsil edilen güvence bedelleri Tüketici Yönetmeliği'nin "Güvence Bedelinin İadesi" başlıklı 29. maddesi hükümleri doğrultusunda tüketicie iade edilmektedir. Anılan maddenin 3. ve 4. fıkrası gereği sözleşmenin sona ermesi nedeniyle sözleşme esnasında talep edilmiş olan güvence bedelinin iadesi sürecinde aşağıdaki hususlar dikkate alınmaktadır;
- Son okuma bilgilerinden hareketle tüketim tutarları hesaplanmaktadır.
 - Nakit alınan tutarlar için Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), oranları kullanılarak güvence bedeli güncellenmektedir.
 - Varsa ödenmemiş borçlar güvence bedelinden düşülmektedir.
 - Mahsuplaşma sonrası varsa kalan güvence bedeli tüketicie iade edilmektedir.
 - Teminat mektubu alınmış ve bildirilmesine rağmen ödeme yapmayan tüketicilerin teminat mektupları nakde dönüştürülmekte ve ödenmemiş borçlarından mahsup edilmekte, kalan tutar olması durumunda iade edilmektedir.
 - Güvence bedellerinin iadesi tüketicinin talep ettiği yöntemlere göre gerçekleştirilmektedir.

- (30) Elektrik piyasasında müşterilerin özelliklerine göre ayırımına aşağıdaki şekilde yer verilmiştir.

Şekil 1: Elektrik Piyasası Müşteri Ayırımı

Kaynak: CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- (31) Perakende satış aşamasında tedarikçisini seçme hakkına sahip tüketiciler (serbest tüketiciler) ile düzenlenen tarifeler üzerinden elektrik alan tüketiciler (Yıllık tüketimi EPDK tarafından belirlenen serbest tüketici limitinin altında kalan tüketiciler başka bir deyişle serbest olmayan tüketiciler) bulunmaktadır. Düzenlenen tarifelere tabi olan tüketicilere elektrik tedariki 21 dağıtım şirketinden hukuki olarak ayrışarak kurulmuş olan GTŞ'ler tarafından sağlanmaktadır. Sözleşmede yer alan fiyatlar ile tüm şartlar EPDK tarafından belirlenip Resmi Gazete'de yayımlandığından tarafların perakende satış sözleşmesi üzerinde değişiklik yapma hakları oldukça sınırlıdır.
- (32) Serbest tüketici limitini aşan tüketiciler ise kendi içinde "serbest tüketici hakkını kullananlar ve kullanmayanlar" olarak ikiye ayrılmaktadır. Söz konusu haktan yararlanan tüketiciler EPDK'den lisanslı perakende satış şirketleri ve bağımsız tedarik şirketleri (BTŞ)⁹ üzerinden elektrik tedarikçisini seçme hakkına sahiptirler. Söz konusu hakka sahip olmasına rağmen bu hakkı kullanmayan tüketiciler ise "son kaynak tedariki"¹⁰ kapsamında buldukları bölgelerdeki GTŞ'lerden perakende satış sözleşmesi üzerinden EPDK'nin belirlemiş olduğu fiyatlardan elektrik temin edebilmektedir. Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. (EPIAŞ) Şeffaflık Platformu'nda yayımlanan Mayıs 2020 verilerine göre müşteri gruplarına göre serbest tüketici hakkını kullanan ve kullanmayan müşterilerin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 1: Serbest Tüketici Verileri

⁹ Elektrik enerjisi ve/veya kapasite sağlayan üretim şirketleri ile tedarik lisansına sahip şirket. Söz konusu şirketler yalnızca serbest tüketici hakkını kullanan müşterilere elektrik satışı yapabilmektedir.

¹⁰ Serbest tüketici niteliğini haiz olduğu halde elektrik enerjisini ikili anlaşmalarla temin etmeyen tüketicilere yönelik olarak gerçekleştirilen elektrik enerjisi tedariki.

Abone Grubu	Serbest Tüketici (Haklarını Kullananlar)		Serbest Tüketici (Haklarını Kullanmayanlar)	
	Tüketici Sayısı	Oran (%)	Tüketici Sayısı	Oran (%)
Aydınlatma	6.828	56,59	5.237	43,41
Mesken	16.674	0,56	2.935.722	99,43
Sanayi	35.911	69,95	15.426	30,04
Tarımsal Sulama	9.973	16,10	51.954	83,89
Ticarethane	586.861	43,05	776.395	56,95
Diğer	716	94,21	44	5,79
Toplam	656.963	14,79	3.784.778	85,21

Kaynak: EPIAŞ Şeffaflık Platformu

- (33) Müşteriler elektrik sistemine ya dağıtım seviyesi aracılığı ile ya da doğrudan iletim hattı vasıtasıyla bağlanabilmektedir. İletim seviyesinden bağlantısı bulunan müşteriler araya dağıtım sistemi girmeksizin ve dolayısıyla dağıtım şirketine dağıtım bedeli ödemeksizin doğrudan TEİAŞ aracılığıyla elektriği satın aldıkları üreticilere ödeme yapmaktadır. Dağıtım seviyesinden bağlı bulunan müşteriler ise kendi içinde Alçak Gerilim (AG)¹¹, Orta Gerilim (OG)¹² ve Yüksek Gerilim (YG)¹³ olarak ayrılmaktadır.

Tarife Danışmanlığı

- (34) Elektrik faturaları, tüketim miktarı ve kullanım oranlarına göre farklı tarifeler üzerinden fatura edilmektedir. Bu tarifeler müşterilerin karşılaştığı fatura bileşenlerine etki etmektedir. Temel olarak üç fatura bileşeninden bahsetmek mümkündür: Aktif Enerji Bedeli¹⁴, Dağıtım Bedeli ile Diğer Vergi, Fon ve Paylar. Müşteriler, sahip oldukları statü ve içinde buldukları abone grubuna göre farklı aktif enerji bedelleri ile karşı karşıya kalmaktadır. Müşterinin ödemesi gereken dağıtım bedeli ise bağlı bulunduğu gerilim seviyesine, tarife sınıfına (tek terim ya da çift terim) ve müşterinin abone grubuna göre değişiklik göstermektedir. Tek terimli sınıfta olunması durumunda müşteri sadece dağıtım bedelini ödemekte olup, bu bedel çift terim sınıfında düzenlenen bedele nazaran daha yüksektir. Çift terimli sınıfta olunması durumunda müşteri yalnızca dağıtım bedelini değil bunun yanında sadece çift terim müşterilerine özgü olan güç bedelini¹⁵ de ödemektedir. Yine sadece çift terim müşterilerine özgü olarak güç aşımına girilmesi durumunda güç aşım cezası da ödenmektedir. Bir müşterinin terim sınıfında değişikliğe gidebilmesi için dağıtım şebekesine en az orta gerilimden bağlı olması gerekmektedir. Tek terimden çift terime geçecek bir müşterinin karşılaşacağı en büyük risklerden biri güç aşımına girmektir. Tarife sınıfı değişikliğinin avantaj sağlayıp sağlamayacağı kolay bir hesaplama yöntemi ile tespit edilebiliyor olsa da hatalı güç belirlenmesi daha yüksek fatura ile karşılaşma riskini de beraberinde getireceğinden takip gerektiren bir süreçtir.
- (35) Bu noktada uygun tarifeyi seçmek ve tarifelerden maksimum kazancı elde etmek önem taşımaktadır. Yüksek tüketim rakamlarına sahip bir işletmede temel istek, kullanım oranına nazaran daha düşük fatura ödemektir.

¹¹ Alçak gerilim şebekeleri 1 volt ile 1 000 volt (1kV) arası gerilime sahip olan şebekelerdir. Bu şebekeler dağıtım trafolarından tüketicilere kadar olan elektrik hatlarından oluşur.

¹² Orta gerilim şebekeleri 1000 volt (1 kV) ile 35 000 volt (35 kV) gerilimler arasındaki şebekelerdir. Bu şebekeler yüksek ve çok yüksek gerilim şebekeleri ile alçak gerilim şebekelerinin birbirine bağlanması işleminde kullanılır.

¹³ Yüksek gerilim şebekeleri 35 kV ile 154 kV arasındaki gerilimi kullanan şebekelerdir. Elektrik enerjisinin üretildiği santrallerden başlayan ve büyük şehirler ile bölgelerin başlangıcı arasında kullanılan şebekelerdir.

¹⁴ Mesken, ticarethane, sanayi, tarımsal sulama ve aydınlatma olmak üzere beş adet abone grubu bulunmaktadır.

¹⁵ Dağıtım sistemine bağlı kullanıcılardan çift terimli tarife sınıfına tabi olanlar için bağlantı anlaşması veya sözleşmesinde belirtilen güç üzerinden aylık olarak alınan kW birim bedelidir.

- (36) Son yıllarda tarifeler ve ilgili mevzuatın sıkça değişmesi sebebiyle firmaların uzman desteği almadan enerji yönetiminde kazançlı hale gelmesi oldukça zorlaşmıştır. Enerji piyasası tarife uygulamalarında meydana gelen bazı değişikliklerle de elektrik enerjisinin avantajlı fiyatlarla alınması söz konusu olmaktadır. Sanayi ve ticarethane işletmeleri için; 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu ile 2011 yılında yürürlüğe girmiş olan Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Arttırılmasına Dair Yönetmelik (Verimlilik Yönetmeliği) çerçevesince, kamu kurumları için ise; Verimlilik Yönetmeliği'ne ek olarak 2019/18 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nde açıklanan tasarruf hedefini sağlamak amacıyla, tesis için en uygun tarifeyi seçmek ve elektrik piyasasındaki değişiklikleri takip ederek gerektiğinde önlem almak önem taşımaktadır. Enerji danışmanlığı firmaları da bu noktada devreye girmektedir.
- (37) Enerji danışmanlığı hizmeti vermek için herhangi bir lisans şartı koşulmamıştır. Tarife danışmanlığı hizmetini sunan teşebbüsleri lisans sahibi olanlar ve olmayanlar olarak ikiye ayırmak mümkündür. Lisans sahibi teşebbüsler de kendi arasında GTŞ ve BTŞ'ler olarak ikiye ayrılmaktadır. Herhangi bir lisans kapsamında olmaksızın faaliyette bulunan teşebbüsler ise elektrik satışı alanında faaliyet göstermek için lisansları bulunmayan ancak tarife danışmanlığı hizmetini sunabilen gerçek ya da tüzel kişilerdir.
- (38) Danışmanlık firmaları tarafından sunulan hizmetler, tüketicinin bağlı bulunduğu ve "Dağıtım Lisansı Sahibi Tüzel Kişiler ve Görevli Tedarik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar"da (Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar) yer alan tarife sınıflarına göre ödenecek toplam fatura bedelinde tasarruf oluşturulması esasına dayanmaktadır. Bu kapsamda tasarruf sağlanabilmesi için tüketimin yükseleceğinin öngörüldüğü aylarda güç değerinin de yükseleceği varsayımı ile hareket edilmelidir. Sunulan hizmet kapsamında ortaya çıkacak olan fayda taraflar arasında paylaşılabilir gibi, bazı durumlarda danışmanlık firmasının sabit bir ücret talep ettiği durumlar da ortaya çıkabilmektedir.
- (39) Yukarıdaki açıklamalar sonucunda tarife danışmanlığı hizmeti sunulurken kritik olan hususlar;
- Hizmet kapsamında müşterinin tüketim eğiliminin tespit edilmesi,
 - Gerçekleşen tüketimlerin takip edilmesi,
 - Müşterinin tüketim tahmininin alınması,
 - Müşterinin tasarruf etmek yerine zarar etme riski ile karşı karşıya kalmaması için müşteri ile sürekli irtibat halinde kalınarak tüketim yönünün güncel tutulması
- şeklinde sayılabilecektir.

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

- (40) Yukarıda yer verilen sektörel bilgiler ışığında, ilk olarak elektrik dağıtım hizmetinin serbestleşme süreci kapsamında özelleştirilen fakat doğal tekel niteliğini haiz düzenlenen bir faaliyet alanı olmasından hareketle, BEDAŞ'ın sair mevzuat kapsamında yürüttüğü proje danışmanlık faaliyetini tanımlayan "dağıtım faaliyetlerine ilişkin elektrik danışmanlık hizmeti" dosya kapsamında ilk ilgili ürün pazarı olarak belirlenmiştir.
- (41) Elektrik perakende satış piyasasında ise son kullanıcı olarak mesken, ticarethane, sanayi, tarımsal sulama ve aydınlatma müşterileri bulunmaktadır. Türkiye'de elektrik tüketimi bakımından en büyük müşteri grubu, %39,59'luk pay ile sanayi grubudur. Sanayi grubunu %32,46'lık pay ile mesken %22,16'lık pay ile ticarethane grubu takip etmektedir.

Dolayısıyla elektrik perakende piyasasına ilişkin yapılacak analizlerde mesken, ticarethane ve sanayi gruplarına odaklanılmıştır. Her ne kadar tüketilen ve tedarik edilen elektrik homojen bir yapıya sahip olsa da sanayi, ticarethane ve mesken gruplarının sahip oldukları özelliklerin ve her bir segmentteki rekabet koşullarının birbirinden farklılaştığı ve her bir müşteri grubunun ayrı bir ilgili ürün pazarı özelliği gösterdiği değerlendirilmektedir.

- (42) Yukarıda ifade edildiği üzere perakende satış piyasasında ikili bir yapı öngörülmüş olup serbest olmayan tüketicilerin alternatif tedarik kaynaklarına ulaşma durumu olmadığından, dosya kapsamında “perakende seviyesinde sanayi ve ticarethane müşterilerine yönelik gerçekleştirilen satış hizmeti”¹⁶ pazarı ikinci ilgili ürün pazarı olarak tanımlanmıştır.
- (43) Ayrıca, serbest tüketici hakkına sahip olup bu hakkını kullanarak herhangi bir tedarikçi ile ikili anlaşma yapan müşteriler bakımından “elektrik enerjisi tarife danışmanlığı” faaliyetleri de üçüncü ilgili ürün pazarı olarak belirlenmiştir.

I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (44) Ülkemiz 21 ayrı elektrik dağıtım bölgesine ayrılmış olup her bir bölgede ilgili dağıtım şirketi elektrik dağıtım hizmeti vermek için münhasıran yetkilendirilmiştir. Bu kapsamda elektrik dağıtım hizmeti ve bu hizmetin gerektirdiği danışmanlık faaliyetleri bakımından BEDAŞ’ın münhasıran yetkili bulunduğu İstanbul/Avrupa Yakası ilgili coğrafi pazar olarak tanımlanmıştır.
- (45) Perakende seviyesinde serbest tüketici hakkına sahip kullanıcılara yönelik gerçekleştirilen satış hizmetine yönelik olarak Kurul’un geçmiş yıllarda almış olduğu 08.08.2018 tarih ve 18-27/461-224 sayılı, 20.02.2018 tarih ve 18-06/101-52 sayılı ile 01.10.2018 tarih ve 18-36/583-284 sayılı kararlarına paralel olacak şekilde ilgili coğrafi pazarın İstanbul ili Avrupa Yakası olarak tanımlanabileceği değerlendirilmektedir.
- (46) “Elektrik enerjisi tarife danışmanlığı” faaliyetleri kapsamında ise danışmanlık hizmeti sunan firma faaliyetlerinin Türkiye geneline yayılmış olması ve söz konusu coğrafyada farklı pazar oluşturacak nitelikte belirleyici bir unsurun bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

I.4. Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

I.4.1. CK Boğaziçi’den Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (47) Öneri kapsamında 16.06.2020 tarihinde CK Boğaziçi’de yapılan yerinde inceleme kapsamında önem arz eden bir belge elde edilememiştir. Ancak, teşebbüste yapılan inceleme neticesinde son bir aydan önceki e-postalara erişim sağlanamadığı için kritik verilerin güvenliğine ilişkin şirket politikasının kapsamı, anılan e-postaların yedeklenmesi ile ilgili prosedürler hakkında bilgi istenilmiş, cevabi yazılarda özetle aşağıdaki hususlara yer verilmiştir;

- (.....),
- İlgili çalışmanın “Siber Güvenlik Önlemleri Kapsamında, Olası Siber Güvenlik Zafiyetlerin Etki ve Hasar Alanını Minimize Etmek Amaçlı Tedbir Önlemleri” başlığı altında aşağıdaki hususların yer aldığı;
 - (.....)

¹⁶ İddiaya konu faaliyetler ağırlıklı olarak sanayi ve ticarethane müşterilerine yönelik olduğundan bu dosya kapsamında mesken müşterileri dışarıda bırakılmıştır.

- İlgili çalışmanın “Kapasite Planlama ve İş Sürekliliği Yönetim Önlemleri” çerçevesinde ise aşağıdaki hususların yer aldığı;

- (.....)

ifade edilmiştir.

- (48) Ayrıca teşebbüsün “Bilgi Güvenliği Politikası” metninde; “(.....).” açıklamasının yer aldığı da ifade edilmiştir. Bu hüküm kapsamında (.....) açıklanan gerekçeler doğrultusunda e-postaları saklama süresini 30 gün ile sınırlandırılan uygulama 23.08.2017 tarihinde hayata geçirilmiş ve söz konusu karar genel bir duyuruyla tüm çalışanlara ilan edilmiştir.

I.4.2. BEDAŞ’tan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (49) Önaraştırma kapsamında 16.06.2020 tarihinde BEDAŞ’ta yapılan inceleme kapsamında önem arz eden bir belge bulunmamaktadır. Ancak, teşebbüste yapılan inceleme neticesinde son bir aydan önceki e-postalara erişim sağlanamadığı için kritik verilerin güvenliğine ilişkin şirket politikasının kapsamı, anılan maillerin yedeklenmesi ile ilgili prosedürler hakkında bilgi istenilmiş, cevabi yazıda özetle;

- Ocak 2018’de Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından yayımlanan Veri Güvenliği Rehberi’nde yer alan,

- (.....)

gibi önerilere ve 6698 sayılı Kanun kapsamındaki veri güvenliğinin temin edilmesine ilişkin uyum sağlama ve bilgi teknolojileri varlıklarının daha etkin kullanılması amacıyla e-postaların saklanma süresinin 30 günle sınırlandırılması uygulamasından fayda elde edileceğinin düşünüldüğü,

- Söz konusu uygulamanın 22.11.2018 tarihinde teknik olarak hayata geçirildiği.

hususları ifade edilmiştir.

I.4.3. CK ENO’dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (50) Teşebbüste yapılan inceleme neticesinde son bir aydan önceki e-postalara erişim sağlanamadığı için kritik verilerin güvenliğine ilişkin şirket politikasının kapsamı, anılan maillerin yedeklenmesi ile ilgili prosedürler hakkında bilgi istenilmiş ve cevabi yazıda özetle aşağıdaki hususlar iletilmiştir;

- CK ENO’nun ölçek bakımından ayrı bir bilişim altyapısını gerektirmemesinden hareketle ilgili bilişim sistemlerinin CK Boğaziçi ile ortak olarak yürütüldüğü,
- CK Boğaziçi’nin Ağustos 2017 döneminde siber güvenlik ve kapasite etkinliğinin sağlanması gibi sebepler kapsamında e-posta saklama süresinin 30 güne indirilmesi ile CK ENO için de söz konusu sürenin 30 gün olarak belirlendiği.

- (51) 08.06.2020 tarihinde CK ENO Ticari Satış ve Planlama Uzman Yardımcısı (.....) tarafından (.....)’a gönderilen “Boğaziçi Danışmanlık Müşteri Listesi Hk.” konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

08.06.2020, (.....)

“(.....) Merhaba,

Çift Terim Danışmanlığı adı altında yürüttüğümüz proje kapsamındaki firmalara ait bilgilerin güncellenerek tarafıma iletilmesi konusunda desteğinizi rica ederim. Aynı zamanda danışmanlığını bitirmek isteyen firmalar için de yanlarına not düşerseniz danışmanlık fesih süreçlerini başlatalım.

Son tarih: 10.06.2020

İyi çalışmalar

(.....)”

I.4.4. HİPAR'dan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (52) Önaraştırma kapsamında 16.06.2020 tarihinde HİPAR'da yapılan inceleme kapsamında önem arz eden bir belge elde edilememiştir.

I.5. İnceleme Kapsamında Yapılan Görüşmeler

I.5.1. Şikâyetçi ile Yapılan Görüşme

- (53) Şikâyetçi tarafından gönderilen cevabi yazıda özetle;
- Elektrik piyasasında, enerji mevzuatı, enerji verimliliği, enerji yatırımları, enerji ticareti gibi konularda danışmanlıklar yapılabildiği gibi tarife ve özel hat ve trafo için yapılan yatırım ücretlerinin iadesi için de danışmanlıkların yapılabildiği, pazara hâkim olmaları sebebi ile GTŞ'lerin, tarife danışmanlığı konusunda pazara yön verdiği, dağıtım şirketlerinin, özel enerji nakil hattı ve trafo yatırımlarına ilişkin konularda yapılan danışmanlıklarda ücret iadelerini kendileri yaptığından süreci kolaylaştırabildikleri gibi tamamen imkânsız hale de getirebildikleri,
 - Tarife danışmanlığı hizmeti pazarında rekabet ihlallerinin yapıldığı, belli bir fatura büyüklüğüne sahip (ortalama 80.000 TL) elektrik abonelerinin bu hizmetten yararlanabildiği, genellikle AVM, otel, hastane gibi ticarethane tarifesinden elektrik kullanan işletmelerin bu tarz bir danışmanlık hizmetini aldığı,
 - Örneğin tek terimli tarife sınıfında bulunan bir ticarethane abonesinin, çift terimli tarife sınıfına geçtiğinde dağıtım bedeli birim fiyatının tek terimli tarifeye göre daha düşük fiyat olduğu, ikisi arasındaki fiyat farkının avantaj oluşturduğu, danışmanlık şirketlerinin faydayı oluşturan fiyat farkı üzerinden komisyon faturası düzenledikleri, bu tarifede uzmanlık gerektiren konunun sözleşme gücünün doğru belirlenmesi olduğu, sözleşme gücünün saatlik yapılan tüketimlerden tespit edilmekte olduğu, geçmişe dönük tüketim ve demand¹⁷ değerlerinin incelenerek ilerleyen tarihlerde ne büyüklükte tüketim gerçekleşeceğinin tahmin edilip, başvuruların yapıldığı, başvuru yapıldıktan sonraki ilk fatura döneminde uygulamaya geçildiği ve herhangi bir yatırım maliyetine gerek duyulmadan tasarruf sağlandığı,
 - GTŞ'lerin lisansına dercedilmiş bölgede tarife danışmanlığına uygun bulunan işletmelere kendi satış personelleri üzerinden gittiği, satış ve sözleşme müzakerelerinin GTŞ üzerinden yapıldığı, imzalar atıldıktan sonra ise kendi danışmanlık şirketleri üzerinden fatura düzenlenmekte olduğu, tarife danışmanlığı kapsamında GTŞ satış personelinin müşteriler ile sıklıkla görüşme yaptığı, sözleşme gücü değişikliğine dair müşteriden imzalı dilekçeler alarak işlem yapıldığı,
 - Elektrik abonelerinin bağlı oldukları GTŞ'ye yaklaşımının çok farklı olduğu, GTŞ'lerin devlet kurumu olarak değerlendirildiği, örneğin kamu kurumlarının (.....) ile anlaşma yapmak istediklerinde ihale mevzuatına ilişkin işlemlerin söz konusu

¹⁷ Müşterinin takvim ayı içinde anlık olarak 15 dakikada gerçekleşen en yüksek tüketim miktarıdır.

olduğu, ancak CK Boğaziçi üzerinden tarife danışmanlığı hizmeti sunulduğunda hizmeti devletten aldıklarını düşündüklerinden ihale mevzuatının söz konusu olmadığı, bu olayın neredeyse tüm kamu kurumlarında yaşanmakta olduğu,

- Tarife danışmanlığı kapsamında hizmet alındığında tedarikçinin değişmediği, tarife danışmanlığının dağıtım bedelinin azalması sebebiyle avantaj oluşturması yüzünden tedarikçilerin faaliyetlerine etki eden bir durumun olmadığı, tedarik şirketlerinin satışına konu olan bölümün aktif enerji bedeli olduğu, dağıtım bedelindeki değişikliğin tedarikçi açısından çok önemli olmadığı, abonenin özel tedarikçide olmaması durumunda ve GTŞ üzerinden faturalandırılıyor olması durumunda çift terimli tarife sınıfının aktif enerji birim fiyatından da çok küçük bir miktarda avantaj sağlayabilmekte olduğu,
- Perakende seviyesine yönelik danışmanlık hizmetine ilişkin olarak, tarife danışmanlığı kapsamında verilecek hizmet için en uygun müşteri tipinin daha önce bu konuda bir çalışma başlatılmamış aboneler olduğu, GTŞ'lerin ellerinde bulunan detaylı bilgiler sebebi ile hangi abonenin hangi tarife sınıfından ve hangi aboneden elektrik kullandıklarını bildikleri, ellerinde geçmişe dönük bilgi olması sebebi ile Tek/Çift Terim değişimi yaparak geçmişte ne kadar avantaj sağlayabileceği bilgisine kolaylıkla ulaşabildiği ancak (.....) olarak müşteriler fatura paylaşana kadar bu bilgilere ulaşamadıkları, kendilerinin sahada direkt olarak GTŞ'nin satış personeli ile rekabet etmekte oldukları, GTŞ'lerin kendilerine ait danışmanlık şirketlerinde yeterli sayıda çalışan personel olduğunu düşünmedikleri,
- Dağıtım seviyesine yönelik danışmanlık hizmetine ilişkin olarak ise, dağıtım varlıkları adı verilen elektrik trafosunun, direklerin, özel enerji nakil hatlarının elektrik dağıtım şirketlerine devrinin mevzuat kapsamında abonelere açık haklar tanıdığı olmasına rağmen idari başvuru ile bu bedelleri tahsil etmenin fiiliyatta mümkün olmadığı, ancak dava açmak sureti ile sonuç alınabildiği, BEDAŞ bölgesinde faaliyet gösteren HİPAR'ın, dava açmadan bu işlemleri sonuçlandırabildiği, HİPAR'ın, abonenin hakkı olan ücretin sadece %20'sini aboneye ödeyerek kalan %80'ini kendisine gelir kaydettiği, bu bedelin oldukça yüksek bir bedel olduğu, 2013 yılında kurulan (.....) bugüne kadar idari başvuru yapmak sureti ile dağıtım varlıklarının iadesini bir kez olsun gerçekleştirmediği, ancak yeni kurulmuş bir şirket olan HİPAR'ın bu konuda yaptığı işlem sayısının kontrol edilmesi halinde normal işlem sayıları hakkında bir fikir oluşacağı,
- Tarife danışmanlığı kapsamında hizmet verebilmek için işletmenin belli bir tutarın üzerinde elektrik faturası ödemesinin gerekli olduğu, bu rakamın ortalama olarak aylık 80.000 TL olarak düşünülebileceği, ayrıca ilgili firmanın mutlaka OG seviyesinden bağlı olmasının gerektiği,
- (.....) olarak dağıtım varlıklarının iadesi (trafo, direk ve özel enerji nakil hattı devri vb.) kapsamında hizmet verebilmeleri için ilgili firmanın kendilerine başvuru yapmasının gerektiği, diğer türlü kendilerinin hangi firmanın özel enerji nakil hattı olduğunu bilmesinin mümkün olmadığı gibi hangi trafonun devir işlemine uygun olduğunu da tespit edemedikleri, elektrik abonesinin bu konudaki haksızlık ve hukuksuzluğu kendilerine bildirip yardım isterse süreci başlatabildikleri,
- (.....) olarak hangi enerji nakil hattının devir kapsamına girdiğini, hangi trafonun ortak paylaşım haline geldiğini bilmeleri halinde ilgili aboneler ile temasa geçerek geçmişte yaptığı yatırımları geri alabileceğini söyleyebilecekleri, iadeye konu olacak yatırımların EPDK'nın hazırlamış olduğu metodoloji üzerinden

edilecek tutarların sıfır hata ile net olarak müşterilerine iletebilecekleri, böylelikle çok ciddi müşteri portföyüne ulaşabilecekleri, ancak elektrik abonelerinin maruz kaldıkları yatırım bedellerinin haksızlığını fark ederek kendilerine ulaşmadan bu bilgileri öğrenmelerinin mümkün olmadığı,

- Ancak bir elektrik dağıtım şirketi ile organik bağı bulunan HİPAR gibi danışmanlık şirketlerinin hangi abonelerde ne tarz iadeler olabileceğini net tutarlar ile bildiği ve müşterileri ile temas kurduğu, bu iadeleri ancak kendilerinin alabileceğini de açıkça belirttikleri, iade için yapılan başvuruları yine elektrik dağıtım şirketinin onayladığı ve kamulaştırma olacaksa sürece TEDAŞ bölge müdürlüklerinin de dahil olabileceği ancak sürecin çoğunluğunda dağıtım şirketinin etkisinin önemli olduğu, (.....),
- Kurulu gücü 100 kVA¹⁸'nin üzerinde olan işletmelerin Tüketici Yönetmeliği gereği en yüksek faturasının iki katı kadar güvence bedeli ödemek zorunda olduğu, CK Boğaziçi'nin kendi bölgesindeki işletmelerden güvence bedelini nakit olarak talep ettiği, Tüketici Yönetmeliği'ne göre güvence bedelinin teminat mektubu olarak verilebilmesine rağmen elektrik abonelerinin konu hakkında bilgisinin olmamasından nakit güvence bedelinde ısrarcı olduğu, süzme sayacı olan büyük toplu konutlar, yine süzme sayaçtan elektrik temin eden iş hanları ve AVM gibi işletmelerin güvence bedelini elektrik şirketlerine sunmakta zorlandığı, bu durumu tarife danışmanlığı sözleşmesi imzalatmak için CK Boğaziçi personelinin kötü niyetli olarak kullandığı

hususları ifade edilmiştir.

I.5.2. Öneraştırma Tarafı Teşebbüslerden Hizmet Alan Firmalar ile Yapılan Görüşmeler

- (54) Öneraştırma kapsamında, (.....) yetkilisi (.....) yetkilisi (.....) yetkilisi (.....) ve (.....) yetkilisi (.....) ile görüşülmüştür. Enerji danışmanlığı faaliyetlerine yönelik olarak (.....) tarafından;
- (.....) olarak CK Boğaziçi ile ikili anlaşma imzalandığı,
 - CK Boğaziçi ile anlaşma süresi boyunca herhangi bir sorun yaşamadıkları ancak genel itibarıyla uygulanan elektrik fiyatlarından memnun olmadıkları,
 - Herhangi bir danışmanlık hizmeti almadıkları,
 - Teminat tutarının nakit olarak ödenmesi konusunda herhangi bir girişimleri olmadığından bu tutarın nakit olarak ödenmemesi durumunda CK Boğaziçi tarafından elektrik kesintisi yapılacağı gibi bir ifade ile karşı karşıya kalmadıkları

ifade edilmiştir.

- (55) Enerji danışmanlığı faaliyetlerine yönelik olarak (.....) tarafından;
- Eskiden (.....)'de çalışmakta olduğu ancak hâlihazırda anılan teşebbüste çalışmadığı,
 - (.....)'de çalışmakta olduğu dönemde bir müddet CK Boğaziçi ile ikili anlaşma sağlandığı,
 - Bahse konu dönemde teminat isteme gibi bir durumun söz konusu olmadığı,

¹⁸ kVA: Alternatif akımda görünen güç birimi volt-amperin (VA) 1000 katı olan kilovolt-amperin simgesidir

- Teminat tutarının nakit olarak ödenmemesi durumunda CK Boğaziçi tarafından elektrik kesintisi yapılacağı gibi bir ifade ile karşı karşıya kalmadıkları,
- Genel olarak elektrik tedarik ettikleri firmalardan danışmanlık hizmeti satın aldıkları, bu doğrultuda CK Boğaziçi ile çalıştıkları dönem boyunca danışmanlık hizmeti de aldıkları¹⁹,
- Farklı danışmanlık şirketleri ile çalışılması durumunda CK Boğaziçi tarafından uygulanan herhangi bir yaptırım ile karşı karşıya kalmadıkları

ifade edilmiştir.

(56) Enerji danışmanlığı faaliyetlerine yönelik olarak (.....) tarafından,

- Önceden CK Boğaziçi ile çalıştıkları ancak Mart 2020 itibarıyla başka bir firma ile ikili anlaşma imzalandığı,
- Yatırılan teminatın talep edilmesi konusunda ise beklediklerinden daha düşük bedel ile taraflarına geri ödeme yapıldığı,
- Bu durumun nedeni olarak CK Boğaziçi tarafından mevzuattan kaynaklı sebepler ve taraflar arasında imzalanan ikili anlaşmanın öne sürüldüğü, dolayısıyla teminat tutarının beklenenden daha düşük bedelle ödendiği,
- Teminat tutarının nakit olarak ödenmemesi durumunda CK Boğaziçi tarafından elektrik kesintisi yapılacağı gibi bir ifade ile karşı karşıya kalmadıkları,
- Enerji danışmanlığı hizmetinin CK Boğaziçi bünyesindeki kuruluşlardan alınması konusunda herhangi bir baskı ile karşılaşmadıkları,
- CK Boğaziçi ile ikili anlaşma sağlanmadan önceki dönemde farklı firmadan elektrik tedarik ettikleri ve yine bu dönemde CK Boğaziçinin bünyesinde bulunan kuruluşlar aracılığı ile danışmanlık faaliyeti sunduğu,
- Daha sonraki dönem için CK Boğaziçi ile anlaşma sağlandığı ve enerji danışmanlığının da hâlihazırda CK Boğaziçi bünyesindeki kuruluşlar tarafından verilmeye devam edildiği

ifade edilmiştir.

(57) Perakende satış faaliyetlerine ilişkin güvence bedeli alacaklarına yönelik olarak (.....) tarafından,

- Elektrik tedarikini beş senedir Sakarya Elektrik Perakende Satış A.Ş.'den sağladıkları,
- 3-4 ay gibi bir sürede elektrik tedariki sıkıntısı yaşadıkları, bu süreçte CK Boğaziçi ile ikili anlaşma imzalandığı fakat iki sene önce CK Boğaziçi ile yapılan anlaşmanın son bulduğu,
- Elektrik tedarik hizmeti aldıkları teşebbüslerden herhangi bir danışmanlık hizmeti almadıkları ve tedarik şirketlerinin kendilerinden danışmanlık hizmeti alınması konusunda herhangi bir yönlendirmesinin olmadığı,

¹⁹ Söz konusu işletme hâlihazırda elektriğini CK Boğaziçi'den tedarik etmekte ve danışmanlık hizmeti almaktadır.

- CK Boğaziçi ile imzaladıkları ikili anlaşmayı sonlandırdıktan sonra güvence bedeli alacağını ancak iki sene sonra tahsil edebildikleri, iki senelik tahsil süresinin normal olmayacak kadar uzun bir süre olduğu

ifade edilmiştir.

I.6. Taraflardan Gelen Cevabi Yazılar

I.6.1. CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(58) CK Boğaziçi tarafından gönderilen yazıda özetle;

- CK Boğaziçi gibi elektrik tedarikçilerinin de kazançlarını müşterilerinin ödedikleri elektrik fatura yükünü azaltarak sağladıkları, bu bağlamda bir tedarikçinin müşterisine ne kadar fayda sağlayabilirse, elde edeceği kazanç ve müşteri memnuniyetinin de bir o kadar artacağı, müşterinin aylık fatura tutarını belirleyen formülün en basit haliyle aşağıdaki şekilde olduğu,

$$\text{Aylık Fatura Tutarı} = (\text{Aylık Tüketim Miktarı}) \times (\text{Aktif Enerji Bedeli} - \text{Dağıtım Bedeli}) + \text{Diğer Vergi ve Fonlar}$$

- Dolayısıyla, bir tedarikçinin fatura tutarını oluşturan herhangi bir bileşen üzerinden müşteriye fayda sağlamaya çalışmasının, müşteri faydasına aracı olunmasının, tedarikçinin kazanç kaynağı olduğu ve bu kapsamda tedarikçilerin aşağıda ifade edilen faaliyetlerde bulunabileceği;
 - Müşteriye aktif enerji bedeli için en uygun fiyatı teklif etme,
 - Müşterinin gün içindeki tüketim dağılımını dikkate alarak, müşteriye tek zamanlı/üç zamanlı tarifeler arasında değişiklik yapmasını tavsiye ederek tüketim alışkanlığını müşteri lehine değiştirme,
 - Müşterinin toplam tüketimini düşürecek verimlilik ürün ve hizmetleri önerme (ampullerin değiştirilmesi, tesisat aksamının elden geçirilmesi gibi),
 - Dağıtım bedelini azaltmak adına tek terim/çift terim konusunda müşteriye tavsiye verme,
 - Müşterinin elektrik faturasını azaltmak adına müşterinin kendi elektrik üretim kaynağını kurması (çatı tipi güneş paneli gibi) bağlamında analiz çalışmaları ve uygun olması durumunda kurulumu yapma.
- Burada gözden kaçırılmaması gereken noktanın tüm hususların tek bir süreci ifade ettiği, öyle ki, bir tedarikçi müşteriye ikili anlaşma teklif etmeye gittiği zaman gündeminde yukarıda ifade edilen diğer hizmetler de varsa, elektrik fiyat teklifi için kullandığı bilgiyi diğer hizmetler için de kullanabileceği, diğer bir ifadeyle, bir tedarikçinin müşteriden aldığı veya teklifte kullandığı bilgilerin yapılan analizlerde bir bütün olarak müşteri lehine değerlendirildiği,
- Bahsi geçen durumun petrol rafinerisi örneği üzerinden de anlatılabileceği, rafinerilerin tek girdisinin genellikle ham petrol olduğu ancak rafinerilerin benzin, dizel, fuel-oil, jet yakıtı gibi pek çok çıktısının bulunduğu, bu bağlamda nasıl bir rafineriye girdi olarak kullanılan ham petrol ürünler bazında bölünüp kullanılmıyor ise bir tedarikçinin de, elindeki bilgiyi bir bütünün parçaları olan faaliyetler arasında bölemeyeceği,
- Tarife danışmanlığı olarak adlandırılan hizmet müşterinin ödediği dağıtım bedeli kısmına etki ederken, elektrik perakende satış faaliyetinin ise aktif enerji bedeli kısmına etki ettiği, bu kapsamda "tarife danışmanlığı" olarak adlandırılan hizmetin

odaklandığı tarifelerin perakende satış tarafındaki tarifeler değil, terim tipi ve güç bedeli gibi dağıtım bedeline ilişkin tarifeler olduğu,

- Tarife danışmanlığı ile ilgili olduğu düşünülen kavramların Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar'da aşağıdaki şekilde tanımlandığı: “
 - *Çift Terimli Tarife Sınıfı (Madde-11(2))*: Dağıtım sisteminden çekilen veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı (kWh) üzerinden dağıtım bedeli ile buna ek olarak bağlantı anlaşması veya sözleşmesinde belirtilen güç miktarı (kW) üzerinden güç bedeli alma ve bu gücün aşılması halinde aşılacak kısım için ilave güç eşini bedeli alma esasına dayalı tarife sınıfıdır.
 - *Tek Terimli Tarife Sınıfı (Madde-11(3))*: Sadece dağıtım sisteminden çekilen veya dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisi miktarı (kWh) üzerinden dağıtım bedeli uygulanması esasına dayalı tarife sınıfıdır.
 - *Güç Bedeli (Madde-10(b))*: Dağıtım sistemine bağlı kullanıcılardan çift terimli tarife sınıfına tabi olanlar için bağlantı anlaşması veya sözleşmesinde belirtilen güç üzerinden aylık olarak alınan kW birim bedelidir.
 - *Güç Aşım Bedeli (Madde-10(c))*: Dağıtım Sistemine bağlı kullanıcılardan çift terimli tarife sınıfına tabi olanlar için bağlantı anlaşması veya sözleşmesinde belirtilen gücü aşmaları halinde, aşılacak güç miktarı üzerinden aylık olarak alınan kW birim bedelidir.”
- İş modeli kapsamında müşterinin terim değişikliği neticesinde yaşadığı tasarrufa aşağıdaki tabloda yer verildiği:

Tablo 2: Terim Değişikliği Sonucunda Yaşanan Örnek Tasarruf Miktarı

TARİFE SINIFI FATURA KARŞILAŞTIRMA TABLOSU				
TARİFE GRUBU	TEK TERİM TARİFE SINIFI İLE FATURA BEDELLERİ		ÇİFT TERİM TARİFE SINIFI İLE FATURA BEDELLERİ	
Ticarethane OG				
AKTİF ENBÜİ TÜKETİMİ (kWh)	100.000,00		100.000,00	
	PERAKENDE TEK ZAMANLI		PERAKENDE TEK ZAMANLI	
BİRİM FİYAT (TL/kWh)	0,524391		0,524258	
TUTAR (TL)	52.439,10		52.425,80	
(DAĞITIM HİZMETLERİ BEDELLERİ)	TUTARLAR		TUTARLAR	
Dağıtım Bedeli	0,193810	19.381,00 TL	0,155373	15.537,30 TL
Güç Değeri (kW)/Güç Bedeli	-	0,00 TL	500,00	2.667,23 TL
Güç Aşım Bedeli (TL)	-	0,00 TL	550,00	533,45 TL
Dağıtım Bedelleri Toplamı (TL)	-	19.381,00 TL	-	18.737,98 TL
FONLAR	YÜZDE ORAN	TUTARLAR	YÜZDE ORAN	TUTARLAR
TRT Payı	2,0%	1.048,78 TL	2,0%	1.048,52 TL
Belediye Tüketim vergisi	5,0%	2.621,96 TL	5,0%	2.621,29 TL
Enerji fonu	1,0%	524,39 TL	1,0%	524,26 TL
GENEL TOPLAM	76.015,23 TL		75.357,84 TL	
KDV	13.682,74 TL		13.564,41 TL	
FATURA TUTARI (KDV DAHİL)	89.697,97 TL		88.922,25 TL	
Tasarruf (TL)			657,39	

Kaynak: CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- Tablo 2'de tüketimi aylık 100.000 kWh, güç değeri 500 kW olarak belirlenen ancak; 550 Kw demand değerine ulaşarak güç aşımına giren bir müşterinin ele alındığı, bu koşullar altında müşterinin 657 TL tasarruf sağladığı, güç aşım cezasının olmadığı durumda tasarruf miktarının 533 TL daha artacağı,
- Tarife danışmanlığı hizmeti kapsamında danışmanlığı verenle, danışmanlığı alan tarafın toplam faydayı aralarında paylaşabildikleri gibi, danışmanlığı veren şirketin, sabit bir ücret de talep edebildiği ancak yaygın olan iş modelinin, müşteriye sağlanan fayda üzerinden yüzdelik oran ile gelir elde etmek olduğu,
- Piyasada yapılan sözleşmelerde güç aşım riskinin ciddi bir değişken olduğu, bu kapsamda genel olarak iki tip sözleşme yapıldığı:
 - Güç aşım cezasının tarife danışmanlık hizmeti sunan tarafça karşılandığı sözleşme
 - Güç aşım cezasının müşteri tarafından karşılandığı sözleşme,
- Güç aşım cezasının tarife danışmanlık hizmeti sunan tarafça karşılandığı modellerde risk, hizmeti sunan tarafta olduğu için tasarruf edilen tutar üzerinden alınacak komisyon oranlarının daha yüksek olarak gerçekleştiği (%25-35 bandında), güç aşım cezasının kullanıcı tarafından karşılandığı modelde ise, hizmeti sunan tarafın tasarruftan alacağı komisyon oranının daha düşük (%10-20 bandında) gerçekleştiği,
- Sağlanan tasarruf üzerinden yüzdelik oran ile gelir elde etme modelini birkaç örnek ile açıklamanın yararlı olacağı, yukarıda yer verilen örnek üzerinden devam edildiğinde, aylık tüketimi 100.000 kWh, güç değeri 500 kW olarak belirlenen ancak 550 kW demand değerine ulaşarak güç aşımına giren bir müşteri ele alındığı durumda, danışmanın güç aşım cezasını karşılamadığı %20 paylaşımlı çalışma modelinde, müşterinin güç aşım cezasını ödedikten sonra 657 TL tasarruf sağlayacağı, bu tasarrufun da 526 TL'sinin müşteriye, 131 TL'sinin danışmana ait olmak üzere paylaşılacağı, müşterinin bu örnekte güç aşımına girdiği fakat yine de tek terimli tarife sınıfına kıyasla tasarruf sağladığı,
- İkinci örnekte ise, aynı tüketim ve güç değerlerine sahip müşterinin, danışman tarafından güç aşım cezasının %30 tasarruf paylaşımlı bir çalışma modeli ile karşılandığı, bu model kapsamında müşterinin güç cezasını ödemediği için müşteri tarafında 1.190 TL'lik bir tasarruf oluşacağı, %30 paylaşım çerçevesinde toplam tasarrufun 833 TL'sinin müşteriye 357 TL'sinin de danışmana ait olacak şekilde paylaşıldığı, fakat danışmanın üzerinde anlaşılan model nedeniyle ayrıca 533 TL tutarındaki güç aşım cezasını da karşılaması gerektiğinden, danışmanın müşteriye 176 TL daha ödeme yapması gerekliliğinin ortaya çıktığı,
- Güç aşım cezasının danışman tarafından karşılandığı modelde, tasarruf paylaşım oranının diğer modele göre fazla olmasına rağmen, müşterinin daha fazla gelir elde ettiğinin görüldüğü, bu modelde danışman müşterinin güç aşımına uğraması durumunda oluşacak güç aşım cezasını karşılamakla yükümlü olduğundan, danışman açısından riski yüksek bir sözleşme modeli olduğu, danışman güç yönetimini doğru yapmadığında yüksek montanlı güç aşım cezaları ödeme durumu ile karşı karşıya kalacağı,
- Tarife değişikliği ve buna bağlı olarak sunulan danışmanlık hizmeti kapsamında bilinmesi gereken bir diğer hususun, bir takvim yılı içinde kullanıcının kendi başına ya da danışmanın yapacağı yönlendirmeye birden fazla terim değişikliği yapabileceği ancak bu değişiklik imkânının sınırlı olduğu, öyle ki, Tarife

Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar'ın 11(6) ve 12(5) maddeleri kapsamında aşağıdaki ifadelerin yer aldığı;

- Tarife sınıfı değişiklik talebi bir takvim yılı içerisinde 3 (üç) defadan fazla yapılamaz.
 - Çift terimli tarife sınıfında yer alan aboneler bir takvim yılı içerisinde en fazla 3 (üç) defa güç değişikliği yapabilir.
- Bu doğrultuda bir müşterinin takvim yılı içinde üç defa tek terim/çift terim arasındaki tarife sınıfı değişikliğini gerçekleştirebileceği, çift terimli tarife sınıfının içinde ise üç defa güç değişikliği hakkını kullanabileceği,
- Tarife danışmanlık hizmeti sunulurken müşterinin faaliyet alanı ve tüketim eğilimi hususları dikkate alınarak mümkün olan en uygun zamanda yapılacak tarife sınıfı ve/veya güç değişiklikleri ile tasarruf tutarının artırılmasının hedeflendiği, bu kapsamda tasarruf sağlanabilmesi için tüketimin yükseleceğinin öngörüldüğü aylarda güç değerinin de yükseleceği varsayımı ile müşteri tek terimli tarife sınıfında ise belirlenen güç üzerinden çift terimli tarife sınıfına geçişinin sağlanması gerektiği, eğer müşteri hâlihazırda çift terimli tarife sınıfında ise güç artışının yapılması gerektiği, tüketimin müşteriyle kurulan temaslar kapsamında değişeceğinin öngörüldüğü aylarda ise müşteri çift terimli tarife sınıfında ise, duruma göre gücün düşürülmesi veya müşterinin tek terimli tarife sınıfına geçirilmesi seçeneklerinin değerlendirilmesi gerektiği,
- Piyasada faaliyet gösteren oyuncuların son kullanıcılara yapılan elektrik tedariki ve katma değerli hizmetler kapsamında yapabildikleri ve yapmadıkları faaliyetlerin aşağıdaki tabloda gösterildiği:

Tablo 3: Katma Değerli Hizmetler Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

Hizmet Kategorisi	Müşteri Kategorileri	Lisansa Tabi Olanlar		Herhangi Bir Lisansa Tabi
		GTS	Tedarikçi	Olmayanlar
				Bağımsız Danışman
Enerji Tedariği	Serbest Tüketici Hakkını Kullanan (100 bin üstü)	✓	✓	\
	Serbest Tüketici Hakkını Kullanan (100 bin altı)	✓	✓	\
	Serbest Tüketici Hakkı Olmayan	✓	\	\
	Son Kaynak Kapsamında Olan	✓	\	\
Tarife Danışmanlığı Yönetimi	Serbest Tüketici Hakkını Kullanan (100 bin üstü)	✓	✓	✓
	Serbest Tüketici Hakkını Kullanan (100 bin altı)	✓	✓	✓
	Serbest Tüketici Hakkı Olmayan	✓	✓	✓
	Son Kaynak Kapsamında Olan	✓	✓	✓

Kaynak: CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- Pazarda faaliyette bulunan oyuncuların hepsinin, tarife danışmanlığı için gereken bilgilere rahatlıkla erişebildiği, diğer bir ifadeyle, tüm oyuncuların EPDK tarafından yayımlanan tarife tablolarının ve müşterinin son faturasını rahatlıkla elde edebildiği, bir oyuncunun bu düzlemde fark yaratmasının anahtarının müşterinin tüketimiyle ilgili ileriye dönük beklenti ve eğilimlerinin isabetli analiz edilmesi ve analizler sonucunda müşteriye doğru yönlendirme yapılması olduğu,
- Hesaplama kullanıcılarının ortalama saatlik elektrik tüketiminin, ilgili fatura dönemindeki maksimum anlık tüketime oranı bulunarak, kullanıcılarının abone

grubuna göre, tarife sınıfı değişikliğinin avantaj sağlayıp sağlamadığını anlamanın mümkün olacağı,

- EPDK'nin yayımladığı 2020 yılı 2. çeyrek tarife tablosuna göre²⁰; eşik değer ticarethane için %19,3, sanayi için %44,1 olarak hesaplanmakta olup, ilgili abone grubundaki müşterilerin ortalama ve anlık tüketimleri doğrultusunda hesaplanan değerleri bu eşik değerlerin üzerinde gerçekleşir ise, çift terimli tarife sınıfına geçiş sağlamalarının anlamlı olacağı,

Tablo 4: Tarife Sınıfı Değişikliğine İlişkin Örnek Hesaplama

Ticarethane			Sanayi		
Güç		721	Güç		315
Tüketim Oranı		19,3%	Tüketim Oranı		44,1%
Tüketim (KWh)		100.000,00	Tüketim (KWh)		100.000,00
Tek Terim Dağıtım Bedeli	19,38	19.381,00	Tek Terim Dağıtım Bedeli	11,01	11.012,20
Çift Terim Dağıtım Bedeli	15,54	15.537,30	Çift Terim Dağıtım Bedeli	9,97	9.969,60
Güç Bedeli	533,45	3.843,70	Güç Bedeli	331,33	1.042,60
Fark (TL)		0,00	Fark (TL)		0,00
$\frac{\text{Ortalama Saatlik Tüketim}}{\text{Güç}} = \frac{100.000}{720} = \%19,3$			$\frac{\text{Ortalama Saatlik Tüketim}}{\text{Güç}} = \frac{100.000}{315} = \%44,1$		

Kaynak: CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- Örneğin, 30 gün olarak kabul edilen bir ayda, aylık tüketimi 100.000 kWh olan ticarethane abone grubundaki bir kullanıcı için, ortalama saatlik tüketimin, kullanıcının anlık maksimum tüketimine oranının, eşik değer olarak belirlenen %19,3 değerinin üzerinde olması durumunda ilgili fatura dönemi için kullanıcının tarife sınıfı değişikliğinin avantajlı olabileceği,
- Kullanıcı sanayi abone grubunda ise, eşik değer %44,1 seviyesinde olduğundan bu tüketime eş yahut bu tüketim değerinin altında olan bir sanayi müşterisinin çift terimli sınıfa geçmesinin müşteriye bir fayda sağlamayacağı,
- Orta gerilimden şebekeye bağlı bir kullanıcının çift terim tarife sınıfına geçmesi durumunda tasarruf sağlayıp sağlamayacağını, kullanıcının tüketimlerine bağlı olduğu ancak EPDK'nin dönemsel olarak yayımladığı tarifelere göre de farklılık göstereceği,
- Örneğin 2019 yılı 3. çeyrek dönemi için yayımlanan tarife tablosuna göre ticarethane abone grubundaki bir müşterinin eşik değeri %13,6 iken aynı tüketime sahip olan müşterinin 2020 yılı 2. çeyrek dönemindeki tarifeler için eşik değerinin %19,3 olabileceği,
- Adı geçen abone gruplarında yer alan müşterilerin yüksek tüketimli olanlardan başlamak üzere CK Boğaziçi tarafından ziyaret edildiği, ziyaretler esnasında alınan bilgiler doğrultusunda müşterilerin yakın ve orta gelecekteki çalışma/tüketim planlamalarının tespit edildiği, akabinde bu durumlara uygun analizler ile sağlanabilecek tasarruf tutarlarının hesaplandığı, hesaplanan bu tasarruf miktarının tahmini olduğu ve dönemsel olarak yayımlanan tarife tablolarının, müşterinin gerçekleştirecek faaliyetlerine ve dış etmenlere bağlı olarak değişiklik gösterebileceği,

²⁰ <https://www.epdk.org.tr/Detay/Icerik/3-1327/elektrik-faturalarina-esas-tarife-tablolari>

- Tüm bunların yanında yüksek tüketimli müşterilere yönelik son kaynak tedariki kapsamında, görüşülen müşterilere bu hizmetin sağlanıp sağlanamayacağına dair analizlerin de yapıldığı,
- Sonuç olarak müşteri portföyünün;
 - Mevcut elektrik tedarik hizmeti sunulan müşterilerden
 - Tedarik hizmeti kapsamında teklif kurulan müşterilerden,
 - Kendisi için analiz talep eden müşterilerden
 oluştuğu,
- Tüm bunların sonucunda müşterinin tüketim eğilimi ve planlamaları doğrultusunda yukarıda ifade edildiği şekilde sözleşme önerildiği, sözleşmenin imzalanmasını takiben müşteriyle sürekli irtibatla kalarak, güncel tüketimler ve planlamalar takip edilmekte ve bu kapsamda varsa terim/güç değişikliği ihtiyacının karşılanması için müşterinin mevzuat kapsamında yönlendirildiği, süreç kapsamında müşteriyle anlaşılabilir oranda ya da miktarda gelir elde edildiği,
- Güvence bedeli hesaplamasına esas birim fiyatların EPDK tarafından bir yıl boyunca geçerli olmak üzere Kurul kararı olarak yılda bir defa yayımlandığı, 01.01.2020 tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde yayımlanan birim fiyat cetvelinin aşağıdaki şekilde olduğu;

Tablo 5: Güvence Bedeli Hesaplamasına Esas Birim Fiyatlar

Abone Grupları	Güvence birim bedeli TL/kW
Sanayi ve Ticarethane	93,7
Mesken	33,0
Şehit Aileleri ve Muharip Gaziler	16,5
Tarımsal Sulama, Aydınlatma ve Diğer	44,5

Kaynak: CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- Tüketicinin bağlantı gücünün yukarıda belirtilen birim fiyatlarla çarpılması ile ödenecek güvence bedelinin hesaplandığı ancak, bağlantı gücü 100 kW ve altında olup borcu nedeni ile sözleşmesi feshedilmiş tüketicilerin yeniden sözleşme başvurusu yapmaları halinde güç ve birim fiyatlar üzerinden hesaplanmış güvence bedelinin yüzde elli fazlasının uygulanacağı

hususları ifade edilmiştir.

I.6.2. BEDAŞ Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(59) Yazıda özetle;

- Dağıtım Sistemi Tebliği'nde bahsedildiği üzere, dağıtım şirketlerinin söz konusu Tebliğ'de yer verilmemiş hiçbir geliri tüketiciler üzerinden tahsil edemediği,
- Tebliğ hükmünden de anlaşılacağı üzere, alınan danışmanlık bedelinin %75'i düzeltme dışı tutulmak suretiyle şirketin verimliliğine bırakılmakta, kalan kısmının ise yılsonu gerçekleştirmeleri dikkate alınarak hesaplanan gelir farkına tabi tutulduğu, diğer bir ifadeyle, ilgili hizmetten elde edilen gelirin %25'inin dağıtım şirketlerinin kazancı olmadığı ve tarifeye iade edildiği,

- BEDAŞ'ın bu kapsamda yaptığı proje danışmanlık hizmetinin, sadece tarafların "Müşteri Sorumluluğundaki Yüksek Gerilim Tesis Enerji Başvuruları"na istinaden yapıldığı ve ilgili hizmetin sadece lisansında belirtilmiş hizmet alanı içindeki tüketicilerden bu konuda destek talebi gelmesi durumunda sunulduğu,
- BEDAŞ'ın, faaliyetlerini 6446 sayılı Kanun ve adı geçen kanuna dayalı olarak yayımlanan Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği'nde (Dağıtım Yönetmeliği) bulunan,

"Projelendirme ve tasarımılandırma dikkate alınacak hususlar

MADDE 16- (1) Dağıtım tesis ve/veya teçhizatı ile dağıtım sistemine bağlanacak tesis ve/veya teçhizatın; projelendirme, tasarımılandırma, test ve montaj işlemleri ilgili mevzuat, TSE, CENELEC, IEC. ve ilgili standartlar uyarınca yapılır. Projelendirme ve tasarımılandırma açısından gerekli sistem bilgileri, talep edilmesi halinde dağıtım şirketi tarafından kullanıcıya verilir.

(2) Dağıtım şirketi ve/veya kullanım, projelendirme ve tasarımılandırma işlemlerinde aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

a) Dağıtım sistemine yapılacak bağlantılara ilişkin projelerin hazırlanmasında can ve mal emniyetinin sağlanması esas olup; projelendirme ve tasarımılandırma, tesis ve/veya teçhizatın kısa devre akımına dayanma ve kısa devre akımını kesme kapasiteleri, izolasyon seviyeleri ve aşırı yüklenme durumları gibi hususların dikkate alınması zorunludur."

hükmü ile aynı Yönetmeliğin;

"Kullanıcı mülkiyetindeki tesis veya teçhizat

MADDE 17- (I) Kullanım mülkiyetindeki tesis ve/veya teçhizat, 16'ncı maddede yer alan kriterlere uygun olarak projelendirilir ve tesis edilir."

hükmü kapsamında yürüttüğü,

- BEDAŞ'ın, kendisine yapılan proje başvurularını Dağıtım Yönetmeliği ve Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nde belirtilen esaslar çerçevesinde değerlendirdiği ve sonuca bağladığı, başvuruların değerlendirilmesi esnasında yüksek gerilim projeleri, deplase projeleri ve jeneratör projelerinde çizim, hesaplama ve teknik kritere uygun olmayan hatalı durumlar ile karşılaşıldığı, anılan hataların hızlı bir şekilde düzeltilmemesi durumunda tüketici memnuniyetsizliği ve daha da önemlisi, projelerdeki hatalar nedeniyle can ve mal tehlikesi oluşabildiği, bu tip hataların önüne geçmek adına gelen başvurularda aşağıdaki hususların kontrol edildiği:

- Güç Hesapları
- Akım Kontrolü ve Gerilim Düşümü ve Güç Kaybı Hesapları
- Kısa Devre Hesapları
- Gerilim Düşümü Hesapları
- Kompanzasyon tesisi hesapları
- İşletme Topraklaması Hesabı
- Bina Topraklama Hesabı ve Topraklama Planı
- Bina içi Aydınlatma Hesabı ve Aydınlatma ve Acil Aydınlatma Planı

- Havalandırma Hesapları
 - Paratoner hesapları
 - Keşif Özeti
 - Genel Vaziyet Planı (OG ve AG Kablolar için)
 - AG Dağıtım Planı
 - OG Hat Şemaları
 - Trafo ve Jeneratörlere ait Yerleşim Planı ve Kesitleri
 - AG Tek Hat Şeması
 - Kablo Kanal Planı ve Kanal Çizim Detayları
- Belirtilen hususlarda gerçekleşen hatalar nedeniyle tüketici mağduriyetinin oluşmaması adına ilgili başlıklar özelinde doğru hesaplamaların yapıldığı, çizimlere düzeltme uygulandığı ve anlaşılmayan kısımlar için proje sahiplerine uygulamalı ve bire bir gösterim de bulunduğu,
- Sonuç olarak, başvurulardaki hataların düzeltilmesi adına yapılan çalışma ve görüşmelerin sunulan elektrik dağıtım hizmeti dışında kaldığı, bu işlemlerin BEDAŞ tarafından oluşturulan özel bir birim tarafından ayrıca zaman ve emek harcanarak yapıldığı, dolayısıyla, BEDAŞ'ın söz konusu "ekstra" hizmet karşılığında başvuru sahiplerine "danışmanlık" hizmeti verebildiği,
- İşbu hizmet kapsamında BEDAŞ'ın başvuru sahiplerine hiçbir teklifinin bulunmadığı, ilgili bedelin, müşteriden gelen destek talebine bağlı olarak, müşteri mağduriyetinin önlenmesi için ekstra harcanan çabanın ve maliyetlerin karşılığı olarak alındığı, nitekim BEDAŞ'ın yukarıda ifade edilen sürece ilişkin verdiği hizmet için elde ettiği gelirin cirosu içerisinde çok az bir karşılığının olduğu,
- Enerji talep başvuru sürecinin, "Elektrikle İlgili Fen Adamlarının Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik" dahilinde yetkili fen adamlarının çevrimiçi sistem üzerinden BEDAŞ'a başvurmaları ile başladığı, başvuru dilekçesi ekinde Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 10. maddesinde belirtilen belgelere yer verilmesinin gerektiği, sunulan bu evraklar üzerinden müşterinin yaptığı talep gücünün, ilgili birim tarafından öncelikli olarak Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)²¹ ve Trafo Bilgi Sistemi (TBS)²² üzerinden ve gerekmesi halinde lokasyona gidilerek incelendiği, yürürlükteki;
- Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği,
 - Şebeke Yönetmeliği,
 - Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği,
 - Elektrik İç Tesisler Yönetmeliği,
 - Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği,
 - Elektrik Dağıtım ve Perakende Satışına ilişkin Hizmet Kalitesi Yönetmeliği (Hizmet Kalitesi Yönetmeliği),

²¹ BEDAŞ'ın sorumluluk alanında bulunan şebekeye ait verilerin gösterildiği sistem.

²² Trafoların yük durumlarını anlık olarak gösteren, uzaktan sayaç okuma sistemine bağlı sistem.

- Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği,
- İstanbul İmar Yönetmeliği vb.

dahilinde mevcut şebeke yapısındaki teknik kapasite göz önünde bulundurularak, talep gücüne göre gerilim düşümü hesabı yapılarak, ilave tesis yapımının gerekip gerekmediğinin belirlendiği, ilave tesis yapımının gerekmesi durumundaysa, yapılması gereken tesise ilişkin karakteristik bilgilere bağlantı görüşünde yer verildiği,

- Dağıtım Yönetmeliği'nin "Projelendirme ve tasarımılandırmada dikkate alınacak hususlar" başlıklı 16(2) ve 19. maddelerinde bu hususların düzenleme altına alındığı,
- Müşterinin şebekeye bağlanacağı noktada talep gücünün mevcut trafo kapasitesinin ya da mevcut kablunun akım taşıma kapasitesinin üzerinde olması halinde ilave trafo ya da yeni kablo tesisi gerektiği,
- Yeni trafo ve kablo tesisi gerekmesine rağmen talep edilen gücün herhangi bir ilave tesis yapılmadan karşılanması durumunda mevcut dağıtım şebekesinde arıza, yangın, can ve mal kaybı risklerinin meydana gelebileceği, bu kapsamda başvuru sahibi olan tüketici de dâhil olmak üzere, ilgili dağıtım tesisinden yararlanan tüm tüketicilerin mağduriyetinin söz konusu olabileceği,
- Yukarıda ifade edilen hususlar çerçevesinde dağıtım şirketinin bağlantı taleplerini değerlendirirken sahip olduğu temel amacın, müşterilerin kullanımına sunulan elektriğin tedarik sürekliliğinin sağlanması ve teknik kalite standartlarının uluslararası seviyeye çıkarılması olduğu, diğer bir ifadeyle, dağıtım şirketinin şebekeyi iyi yönetebilmesi için kendisine gelen bağlantı başvurularını "teknik" kriterler çerçevesinde değerlendirmek ve sonuca bağlamak durumunda olduğu, söz konusu değerlendirmelerin, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) ile bağlı kuruluşlar ve EPDK tarafından getirilen düzenlemelere tabi olduğu,
- Kullanıcıların elektrik şebekesine bağlanmak adına yapacakları taleplerin "teknik" değerlendirmesinin doğru yapılmaması durumunda;
 - Dağıtım şirketinin şebekeyi kötü yönetmesi, buna bağlı olarak tedarik sürekliliğinin ve teknik kalitenin bozulması,
 - Şebekede meydana gelen arızalar nedeniyle müşteri memnuniyetinin azalması ve müşterilerden gelen tazminat taleplerinin artması,
 - Yukarıda bahsi geçen düzenleyici kurumların ilgili dağıtım şirketine yaptırımında bulunmasıdurumlarının söz konusu olabileceği,
- Dağıtım şirketine yapılan bağlantı anlaşması taleplerinin "Dağıtım Bağlantı Anlaşması" (DBA) ile başlayan aşamalarının aşağıdaki şekilde olduğu;
 - BEDAŞ: Talep sahibinin dağıtım bağlantı anlaşmasında, ilave dağıtım tesisi ve/veya bağlantı hattının yapımını dağıtım şirketinin yatırım sürecinden talep ettiği durum.
 - Üçüncü Taraf (Tesis Sözleşmeli): Talep sahibinin dağıtım bağlantı anlaşmasında, ilave dağıtım tesisi ve/veya bağlantı hattının yapımını kendi üstlenerek, dağıtım şirketiyle Tesis Sözleşmesi imzaladığı ve sürecin sonunda geri ödeme talep ettiği durum.

- Üçüncü Taraf (Tesis Sözleşmesiz): Talep sahibinin dağıtım bağlantı anlaşmasında, dağıtım şirketinin yatırım sürecine veya geri ödeme kapsamına girmeyen, geçici tesislerini ve kendi mülkiyetinde olan (işletme bakım sorumluluğu da kendine ait) tesisleri kapsayan durum.
- Bu çerçevede gelen taleplerin belirlenen tarihler için kaç tanesinin BEDAŞ tarafından kaç tanesinin üçüncü şahıslar tarafından yapıldığına ilişkin bilgilendirmenin aşağıdaki tabloda paylaşıldığı,

Tablo 6: Bağlantı Anlaşması Taleplerinin Dağılımı

DBA İle Gelen Talep	2018 (Haziran-Aralık)	2019	2020 (Ocak-Mayıs)	Toplam
BEDAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Üçüncü Taraf (Sözleşmeli)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Üçüncü Taraf (Sözleşmesiz)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: BEDAŞ Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- Söz konusu çalışmaya BEDAŞ'ın sorumluluk alanı dışında kalan ancak üçüncü kişiler tarafından yapılan tesislere ilişkin verilerin de eklendiği, Tablo kapsamında BEDAŞ'ın kendisi tarafından yapılan yatırımlar ile üçüncü taraflarca yapılan yatırımlar arasında dengeli bir dağılım bulunduğu düşünüldüğü

hususları ifade edilmiştir.

I.6.3. CK ENO Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(60) Yazıda özetle;

- Tarife danışmanlığının sadece orta gerilimden bağlı olan kullanıcılara sunulabildiği göz önünde bulundurulduğunda CK ENO'nun mevcut durumda tarife danışmanlığı sunduğu kullanıcı sayısının, Türkiye çapındaki orta gerilim kullanıcılarına oranının pazar payı için fikir verebileceği,
- Mayıs 2020 itibarıyla CK ENO'nun Türkiye çapında (.....) adet müşterisi varken, TEDAŞ'ın 2018 yılı Türkiye Elektrik Dağıtım ve Tüketim İstatistik Kitabı'ndaki verilere göre, ülkemizde toplamda yaklaşık 345 bin adet orta gerilim kullanıcısının bulunduğu, bunların 270 bin adedinin kentsel alanda, geri kalanının ise kırsal alanda olduğunun tahmin edildiği, bu bağlamda 345 bin adet orta gerilim kullanıcısının tüm pazar olarak kabul edilebileceği, bu kapsamda da CK ENO'nun pazarda işgal ettiği yerin % (.....) olduğu,
- Elektrik tedarik hizmeti ile tarife danışmanlığı hizmetinin aynı teşebbüs tarafından yürütülebilecek hizmetler olsa da, birbirlerinden farklı faaliyetler olduğu, bu çerçevede elektrik tedarik faaliyeti sadece lisans sahibi şirketler tarafından gerçekleştirilen bir hizmet iken, tarife danışmanlık hizmetinin lisansa bağlı bir faaliyet olmadığı için, bağımsız danışmanların veya müşterinin kendi bünyesindeki çalışanlar tarafından da gerçekleştirilebilen, mevzuat bilgisi ve analizin ön planda olduğu ayrı bir hizmet olarak nitelendirildiği ve elektrik tedarik lisansına sahip olmayan oyuncuların tarife danışmanlık hizmeti sunabildiği dikkate alındığında, adı geçen iki hizmetin birbiriyle ilişkili olmadığı,
- Öte yandan, tarife danışmanlık hizmetinde, tasarruf sağlamak amacı ile terim sınıfı değişikliği ve güç değişikliğinin yapılmakta olduğu, ilgili değişikliklerin elektrik tedarik hizmetinde tedarikçinin karlılığında bir değişikliğe yol açmadığı, bu açıdan bakıldığında da, bu iki hizmetin birbiri ile bağlantılı hizmetler olmadığı,

- Fiili duruma bakıldığında, tarife danışmanlığı hizmetini CK ENO'dan alıp, elektrik tedarik hizmetini başka tedarikçilerden alan birçok müşterinin bulunduğu, anılan durumun tersine ilişkin örneklerin de bulunduğu,
- Özetle, oyuncuların herhangi birinden tarife danışmanlığı alınması ile elektrik tedarikçisinin değiştirilmesi arasında bir ilişkinin bulunmadığı,
- Tarife danışmanlık hizmetleri arasında sınıflanan terim sınıfı danışmanlığının, enerji tedariki konusundan bağımsız olup doğrudan dağıtım bedelleri üzerinde eniyileme yapmaya odaklanmasından kaynaklı olarak dağıtım seviyesine yönelik bir hizmet olduğu,
- CK ENO tarafından 2019 ve 2020 yılına ilişkin olarak tarife danışmanlığı hizmeti verilen müşteri sayısına ve TL değerine aşağıdaki tabloda yer verildiği;

Tablo 7: Tarife Danışmanlığı Hizmeti Verilen Müşteri Sayısı (2019, 2020)

	2019	2020
Müşteri Sayısı	(.....)	(.....)
TL Değeri (Toplam Sağlanan Fatura Tasarrufu)	(.....)	(.....)
Müşteriye Sağlanan Avantaj	(.....)	(.....)
CK ENO Hakediş Tutarı	(.....)	(.....)
Müşteriler İçin Ödenen Güç Aşım Cezası	(.....)	(.....)
Kaynak: CK ENO Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı		

- Tablodan da görüleceği üzere, CK ENO'nun son iki yılda tarife danışmanlık hizmeti üzerinden elde ettiği gelirin (.....) TL'nin altında olduğu, bu bağlamda tarife danışmanlığından elde edilen gelirin CK ENO toplam geliri içindeki payının ihmal edilebilecek bir seviyede (cirosunun (.....)) olduğu

hususları ifade edilmiştir.

I.6.4. HİPAR Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(61) Cevabi yazıda özetle;

- Enerji/tarife danışmanlığı konusunun piyasada yaygın olduğu şekliyle, perakende bedeline ilişkin olarak puant tarife ya da güç anlaşmasının belirlenmesi, reaktif enerjinin kompanzasyon oranlarının takibi ve verilen hizmet karşılığında sabit veya oransal bir kâr paylaşım modeliyle sunulabilmesi olduğu, kendilerinin böyle bir hizmetinin bulunmadığı, daha çok tesis ve taahhüt işlerini yaptıkları,
- Tüketici Yönetmeliği kapsamında yürütülen güvence bedeli uygulamasının elektrik satış şirketleri tarafından yapılabilen bir uygulama olduğu,
- Kendilerinin yapım sektöründe yer alan bir oyuncu olarak çeşitli alanlarda tesis ve taahhüt işi yaptıkları, söz konusu alanların elektrik altyapı işleri (dağıtım, iletim şirketleri ve demiryolu şirketleri gibi), havalimanı, metro, AVM gibi yapıların elektrik işleri ve elektrik üretim santrali inşası olduğu,
- Kendilerinin bir elektrik taahhütçüsü olarak, abonelerin bağlantı başvuruları kapsamında gerekli olan bağlantı tesislerinin dağıtım şirketi tarafından yapılması sürecinde (Durum 1) ve anılan bağlantı tesisinin abone tarafından yapılması sürecinde de (Durum 2) ticari faaliyetlerinin bulunduğu,
- İlk duruma ilişkin olarak dağıtım şirketlerinin kendilerine gelen ya da gelmesi beklenen başvurular için dönemsel olarak ihale açtığı ve aralarında kendilerinin de bulunduğu taahhüt firmalarının bu ihalelere teklif verdiği, ihaleyi kazanan taahhüt firmasının bu yapım işlerini gerçekleştirerek kabul işlemleri için gerekli prosedürleri tamamladığı, tamamlanan prosedürler arasında gerek ETKB'nin

gerek EPDK gerekse TEDAŞ gibi kamu kurumlarına sunulması gereken raporlar ve belediyelerden veya bu kurumlardan alınması gereken izinlerin de bulunduğu, sürecin son adımı olarak ise ilgili tesisin enerjilendirilmesinin yapılarak dağıtım şirketine teslim edildiği, tesisin teslimini takiben de işi yapan taahhütçü firmanın dağıtım şirketinden hakedişini aldığı²³,

- Abone tarafından yapılan bağlantı başvurusu için gereken tesislerin doğrudan dağıtım şirketi tarafından yapılması bağlamında ilgili dağıtım şirketinin bu tesisleri yükleniciler aracılığıyla gerçekleştirebildiği,
- Elektrik taahhüt işi yapmakta olan HİPAR'ın anılan sürece ihalelere katılım sağlayan yüklenici olarak dahil olduğu, bu bağlamda HİPAR'ın dağıtım şirketlerinin yaptıkları ihalelere teklif verdiği, ihaleyi kazanması durumunda da işin konusunu oluşturan tesislerin yapımı, bakımı ve onarımı gibi işleri belirlenen sürede gerçekleştirdiği,
- HİPAR'ın yer altı kablo tesisleri arızalarının giderilmesi, havai enerji nakil hatlarının bakım ve onarımı, bir kısım bölge AG hat bakım ve onarım işleri, trafo ve dağıtım merkezleri bakım işleri, yatırım kapsamında alçak gerilim ve yüksek gerilim şebeke tesis işleri gibi alanlarda ilgili dağıtım şirketiyle yapılan sözleşme çerçevesinde faaliyet gösterdiği,
- Durum 2 olarak ifade edilen süreçte ise, dağıtım şebekesinden elektrik almak için bağlantı almak isteyen müşterilerin Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 10. maddesi çerçevesinde ilgili dağıtım şirketine başvurduğu, yapılan başvurunun ilgili dağıtım şirketi tarafından hangi zaman aralığında karşılanacağına ilişkin olarak dağıtım şirketinin anılan Yönetmeliğin 10(A)(5)(a) maddesinde öngörülen süreler kapsamında kendisine yapılan başvuruları değerlendirmek durumunda olduğu, yapılan değerlendirme sonucunda tüketiciye süreleri ve tesis özelliklerini içeren bağlantı görüşü verildiği, bağlantı görüşünde bulunan sürelerin kullanıcı tarafından uzun bulunması durumunda tüketicinin anılan Yönetmeliğin 10(A)(4)(c) maddesi çerçevesinde tesisi kendisinin yapmak isteyebileceği, bu durumda tüketicinin yapılan tesisin bedelini EPDK tarafından belirlenen Tesis Metodolojisi kapsamında dağıtım şirketinden geri alabildiği,
- Durum 2 olarak ifade edilen süreçte özetle başvuru sahibinin iç tesisatını kapsayan projesinin onaylanması, başvuru sahibinin enerji talebinin değerlendirilmesi için başvuruda bulunulması, dağıtım şirketiyle dağıtım bağlantı anlaşması yapılması, bağlantı anlaşmasının ekinde tesis sözleşmesi yapılması, başvuru sahibinin hazırladığı projenin dağıtım şirketinin kontrolünü müteakip TEDAŞ'ın onayına sunulması, onayın sağlanması halinde başvuru sahibinin gerekiyorsa yer devri ve kamulaştırma işlemleri için dağıtım şirketine başvurması ve kazı ruhsat izinlerinin alınması, tesis inşasının bitiminden sonra TEDAŞ'ın başkanlığındaki kabul heyetinin onayı ile tesisin geçici kabul işlemlerinin tamamlanması, tesis muayene işlemlerinin yapılması için dağıtım şirketinin ilgili birimine başvurulması, süreçlerin tamamlanmasını müteakip nihai enerjilendirme yapılması, bağlantı görüşünde verilen sürenin sonunda geri ödemenin başlaması gibi süreçlerin bulunduğu,
- Başvuru sahibinin gerekli olan tesis yatırımını kendisinin yapmasına karar vermesi durumunda elektrik taahhüt şirketlerinin sürece dahil olabildiği, yatırımı yapacak

²³Durum 1 kapsamında yatırım, ya dağıtım şirketi tarafından ya da dağıtım şirketinin ihale ile belirlediği yükleniciler tarafından yapıldığından Durum 2'de görülen geri ödeme süreci Durum 1'de bulunmamaktadır.

olan müşterilerin elektrik taahhüt alanında faaliyetinin bulunmayabileceği, bu bağlamda iş sahibinin yapması gereken tesis yatırımının inşasını ve ilgili prosedürlerin takibini yapacak bir taahhüt şirketine ihtiyaç duyduğu, HİPAR'ın bir elektrik taahhüt şirketi olarak sürece burada dahil olabildiği,

- Başvuru sahibinin tercih ettiği taahhüt şirketinin ilgili tesis yatırımı yapmayı taahhüt ettiği ve yukarıda anılan adımlar çerçevesinde yatırımını bitirdiği, yatırımın standartlara uygun olup olmadığının ilk olarak ilgili dağıtım şirketi tarafından nihai olarak da TEDAŞ tarafından kontrol edildiği ve dağıtım şirketi ve TEDAŞ tarafından onay verilmesi gerektiği,
- Başvuru sahibinin teklif alma sürecinde HİPAR tarafından müşterilere önerilen iki tip sözleşme bulunduğu, söz konusu sözleşme tiplerinin müşterilerin tercihlerine göre değişiklik gösterdiği, ilk sözleşme tipinde müşteri ile HİPAR arasında tesisin inşasının bitirilmesinin ve bu inşaat için ödeme yapılmasının düzenlendiği, bu bağlamda HİPAR ile tesisin yapılmasının ve ödemesini almasının ardından taraflar arasındaki ilişkinin sona erdiği, müşterinin tesis için yaptığı masrafları dağıtım şirketinden almasına ilişkin "geri ödeme" konusunun müşterinin kontrolünde olduğu ve HİPAR'ın herhangi bir rolünün bulunmadığı,
- HİPAR'ın müşterilerin tercihleri ve kendi bütçesine göre, ilk tip yerine ikinci tip sözleşmeler de yapabildiği, ikinci tip sözleşmeler kapsamında HİPAR ile çalışmak isteyen işverenlerin ilk başta taahhüt şirketine düşük ödemede bulunup işin tamamlanmasının ardından iş sahibinin dağıtım şirketinden alacağı geri ödemeyi yükleniciye devretmesinin de mümkün olduğu,
- Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 21. maddesinin dağıtım şirketine aynı madde kapsamındaki ödemeleri taksitle de yapabilme imkanı sağladığı, ilgili dağıtım şirketinin kendi durumu bağlamında tercih edeceği yöntemin müşterinin HİPAR tarafından önerilen modelin kabul edilip edilmemesinde önemli bir rol oynadığı, bununla birlikte ikinci tip sayesinde yüklenicinin tüm ücretini alması için tesis yatırımını zamanında ve eksiksiz yapması için daha güçlü bir motivasyon da oluşturduğu,
- HİPAR'ın sunduğu seçenekler kapsamında müşterinin istediği sözleşme tipini seçmekte özgür olduğu, bazı durumlarda müşterinin taahhüt şirketine ödemeyi yapıp dağıtım şirketinden alacağı geri ödemeyi kendine saklamayı isterken bazı durumlarda da müşterilerin paranın zaman değeri ve mevcut nakit durumunu dikkate alarak yüklenicisine yapacağı ödemeyi "peşin + geri ödeme devri" şeklinde de yapabildiği,
- HİPAR tarafından yapılan sözleşme tiplerinin dağılımına aşağıdaki tabloda yer verildiği;

Tablo 8: Sözleşme Tiplerine İlişkin Dağılım

	Alacak Devri Alınmayan	Alacak Devri Alınan	Toplam
2018	(.....)	(.....)	(.....)
2019	(.....)	(.....)	(.....)
2020	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: HİPAR Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- Son üç yılda müşterilerin çoğunun yaptırdıkları işler kapsamında dağıtım şirketinden elde ettikleri alacak haklarını kendilerine saklamayı tercih ettikleri, söz konusu üçüncü tarafların taahhüt işlerinin üstlenilmesinin hiçbir şekilde HİPAR'a

özgü olmadığı ve piyasada benzer faaliyetleri yapan başka firmaların da bulunduğu,

- HİPAR'ın (.....) ve (.....) tarafından enerji alanında faaliyet göstermek üzere adi ortaklık şirketi olarak 08.01.2018 tarihinde kurulduğu, ortaklığın temsil ve karar şeklinin her şirketten bir kişinin müşterek imzası ile gerçekleştiği,
- HİPAR'ın hissedarları olan (.....) ve (.....), HİPAR'ın kuruluşundan çok daha önce de farklı elektrik dağıtım bölgelerinde ve farklı alanlarda elektrik işi yapan şirketler olduğu,
- İlgililerin dağıtım şirketinden olan alacaklarına ilişkin devirlerin Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 21. maddesi kapsamında düzenlenen bir husus olduğu, düzenleyici çerçeve kapsamında piyasada bu tür devirlerin uzun süreli olduğu ve farklı taahhütçüler tarafından yapıldığı,
- Birçok elektrik mühendislik firmasıyla iş ilişkisine sahip olunması nedeniyle HİPAR'ın sahadaki bilinirliğinin yüksek olduğu ve bu çerçevede taahhüt konularında HİPAR'ın iş yaptığı bir kısım elektrik mühendislik firmasının 2018 yılında anılan devir konusunda HİPAR'a gelerek bu şekilde bir iş yapıp yapmadıklarını sordukları, HİPAR'ın devirlere ilişkin durumdan bu şekilde haberdar olduğu, akabinde HİPAR'ın piyasada diğer oyuncuların faaliyetlerini değerlendirerek söz konusu işin ticari anlamda uygun olduğuna karar verdiği,
- HİPAR tarafından yapılan işlerin kendilerine yapılan başvurular neticesinde gerçekleştirildiği,
- HİPAR tarafından Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 21. maddesi kapsamında yapılan üç tip faaliyetin bulunduğu, bu faaliyetlerin tesis sözleşmesi olan işlerin devri, tesis sözleşmesi olmayan işlerin devri ve yeni yapılacak işlere ilişkin devirler olduğu,
- Tesis sözleşmesi olan işlerin devrinin, abonelik bağlantı talebinde bulunulan ve ilgilinin tesisi kendi imkânlarıyla yaparak dağıtım şirketiyle tesis sözleşmesi imzalanmış işler olduğu, bu iş grubunda talep sahibinin geri ödeme ile ilgili tüm işlemlerini gerçekleştirmiş ve tesis sözleşmesinde belirtilen geri ödeme tarihini beklediği, talep sahibinin geri ödeme almak için yapması gereken herhangi bir iş ve işlem olmadığı, ödeme yılında faturasını kesmesi ile ödemesini mevzuatta tanımlandığı şekilde alabilecek durumda olduğu, HİPAR'ın anılan hakkı devralması durumunda hakkın asıl sahibinin dağıtım şirketi nezdinde sahip olduğu hakların aynısına sahip olduğu, bu kapsamda Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 21. maddesi kapsamında ifade edilen kuralların aynı şekilde HİPAR'a da uygulandığı,
- Tesis sözleşmesi olmayan işlerin devrinin ise abonelik bağlantı talebinde bulunulan ve ilgilinin tesisi kendi imkânlarıyla yaptığı ancak dağıtım şirketiyle herhangi bir tesis sözleşmesi imzalamadığı işler olduğu, bu bağlamda ilgili kişinin geri ödemeye ilişkin herhangi bir işlem yapmamış durumda olduğu, ayrıca ilgili kişinin dağıtım şirketiyle yapacağı tesis sözleşmesinde olması gereken hususlarda eksiklik olma ihtimalinin de bulunduğu, bu çerçevede, yapılan devir neticesinde kazanılan hakkın kullanımı için evrak ya da teknik konularla ilgili eksikliklerin tamamlanması gerektiği,
- Sonuç olarak, anılan iş türünün ilkinde ödeme planı netleştirilmiş ve sözleşmesi tamamlanmış bir alacak söz konusu iken, ikinci iş türü kapsamında alacağına ilişkin hesaplamaların yapılmasının ve olası eksik evrakların tamamlanmasının da

gerekli olduğu bu bakımdan ikinci iş türünün içinde daha çok risk barındıran bir alacak olduğu,

- HİPAR'ın anılan hakkı devralması durumunda hakkın asıl sahibinin dağıtım şirketi nezdinde sahip olduğu hakların aynısına sahip olduğu, bu kapsamda Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nin 21. maddesi kapsamında ifade edilen kuralların aynı şekilde HİPAR'a da uygulandığı

hususları ifade edilmiştir.

I.7. Enerji Danışmanlığı Faaliyeti Yürüten Teşebbüsler Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar

I.7.1. ABONEVİP Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(62) Yazıda özetle;

- ABONEVİP olarak sanayi ve ticarethane işletmeleri için; 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu (5627 sayılı Kanun) ile 2011 yılında yürürlüğe girmiş olan Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Arttırılmasına Dair Yönetmelik çerçevesince, kamu kurumları için ise; Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Arttırılmasına Dair Yönetmeliğe ek olarak 2019/18 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi'nde açıklanan tasarruf hedefini sağlamak amacıyla faaliyetlerini yürüttükleri,
- Enerji/tarife danışmanlığına ilişkin olarak, öncelikle hizmet verilecek kurum/firmanın elektrik enerjisi tüketimleri ile faturalarının incelendiği, teknik analiz yapıldığı ve enerji kullanımlarına göre tasarruf edilebilecek noktaların belirlendiği, daha sonra kurum/firma yetkilisine raporlandığı ve onay verilmesi halinde gerekli işlemlerin başlatıldığı,
- Sanayi Sicil Belgesi'ni perakende/dağıtım firmasına beyan etmemiş tüketicilerin ticarethane tarifesinden daha yüksek dağıtım bedeli ödemekte oldukları, bunun tespiti ile ilgili müracaatın yapılarak tasarruf sağlandığı,
- Kamu kurumlarında ise aydınlatma olarak kullanılan aboneliklerin ticarethane olarak faturalandırılmasının tespiti ile gerekli revize işlemlerinin yapılarak tasarruf sağlandığı,
- Enerji/tarife danışmanlığı faaliyetinde tarife yönetimi, süreç yönetimi (faturaların zamanında ödenmesinin sağlanması ile gecikme faizinin önlenmesi), reaktif cezalarına maruz kalınmaması için tüketimlerin anlık takibinin yapılması ve gerekli olan hallerde kompanzasyonların bakımının yapılması, haksız ve yanlış fatura edilen tutarların tespiti ve iadesi ile ilgili süreçlerin yönetimi, GTŞ/BTŞ'ler tarafından yapılan hatalı ve fazla tahsilatların geri alınması ve EPDK'nın ilgili mevzuat ve yönetmeliklerinin takibi ile kurum ve firmaların düzenli bilgilendirilmeleri ve varsa gerekli revize ve önlemlerin alınmasının sağlanması gibi hizmetlerin sunulduğu,
- ABONEVİP bünyesinde enerji danışmanlığını yürüttüğü toplam yıllık tüketim miktarının ortalama (.....) olduğu, bunun da Türkiye'deki toplam tüketim miktarı (229.597.913,65 MWh²⁴) içindeki oranının %(.....) olduğu,
- Dağıtım ve/veya perakende seviyelerinden ağırlıklı olarak dağıtım seviyesine yönelik danışmanlık hizmeti sunulduğu,

²⁴ EPDK Elektrik Piyasası 2019 Yılı Gelişim Raporu, Sayfa 41.

- Müşteri portföyü belirlenirken yüksek tasarruf sağlama imkânından dolayı aylık asgari 100 MWh ve üzeri kullanımı olan müşterilerin tercih edildiği,
- Enerji danışmanlığı hizmetini 2019 yılında vermeye başladıkları ve 2019 yılında enerji danışmanlığı hizmeti kapsamında elde ettikleri satış tutarının (.....) TL olduğu ve yaklaşık (.....)'lik işlem gerçekleştirildiği,
- Güvence bedelinin tüketicinin kullandığı aboneliği kapatması ve borcunun bulunmaması halinde tüketiciye TÜFE oranında güncellenerek iade edildiği, tüketicinin borcu olmamasına rağmen güvence bedelinin üç gün içerisinde tüketiciye iade edilmemesi durumunda ise; Hizmet Kalitesi Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere güvence bedelinin iki katı tutarında tazminat alma hakkı tanındığı, halihazırda danışmanlık hizmeti verdikleri bir kamu kurumunun bu şekilde geç ödenen güvence bedellerine ait tazminat alımı sürecinin yürütüldüğü

hususları ifade edilmiştir.

I.7.2. MACROEN Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(63) Yazıda özetle;

- Dağıtım sistemine OG'den bağlı ve tarife grubu tek terimli ticarethane olan tüm abonelere hizmet verdikleri, abonelerin tarife grubunu tek terimli ticarethane OG'den çift terimli ticarethane OG aboneliğine geçirerek dağıtım bedellerini değiştirdikleri, aylık olarak ise abonelerin saatlik tüketimlerini takip ederek dağıtım şirketine yazılı olarak beyan edilen saatlik tüketimi geçmemesi için düzenli olarak takip ettikleri,
- Abonelerin indirimli elektrik almasını sağlamak için piyasadaki enerji tedarikçilerinden teklif alarak en uygun elektrik enerjisini sağladıkları ve sözleşme aşamasındaki hukuki süreci yönettikleri,
- Abonelerin her ay düzenli olarak gelen faturalarını inceleyerek herhangi bir ceza vb. işlem olup olmadığını ve faturalardaki düzeltmeleri ve hataları takip ettikleri,
- Danışmanlık faaliyeti kapsamında sunulan tekliflerin tarife değişikliği yaratması durumunda tarife değişikliği yapan abonenin tedarikçisini değiştirmek zorunda olmadığı, tarife değişikliğinin tamamen dağıtım şirketinin sorumluluğunda olduğu,
- Müşteri portföyünün çoğunlukla abone grubuna göre belirlendiği, her tarife döneminde yapılan birim fiyatlardaki değişikliklere istinaden avantaj tablosu hazırladıkları, bu tablodaki birim fiyatlara göre en düşük hangi miktardaki tüketimlere tarife değişikliği uygulanacağını belirlendiği,
- Müşterilerine gelen son 6 aylık fatura tutarının (.....) TL ((.....)) olduğu ve Macroen olarak müşterilerine kestikleri fatura tutarının ise (.....) olduğu,
- Tüketici Yönetmeliği uyarınca yürütülen faaliyetler kapsamında talep edilen güvence bedelinin bölgedeki dağıtım şirketlerinin konusu olduğu ve abonenin kullanacağı saatlik tüketimine göre belirlendiği

hususları ifade edilmiştir.

I.7.3. VP Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(64) Yazıda özetle;

- VP, enerji ve tarife danışmanlığı olarak elektrik tarife danışmanlığı, son kaynak tedarik tarife danışmanlığı, elektrik fatura kontrol hizmeti, indirimli elektrik tedariki

süreç yönetimi, teşvikler ve muafiyetler konusunda danışanlarına hizmet sundukları,

- Elektrik tarife danışmanlığına ilişkin olarak, danışanlarının elektrik dağıtım sistemine bağlantı ve gerilim seviyesine göre ulusal tarife içerisinde alternatif olarak seçebileceği tarifeleri belirledikleri ve bu işlemler sonrasında seçilecek yeni tarifeyle ilişkin yükümlülüklerini yerine getirdikleri, bunun sonucunda faturada yer alan enerji bedeli, dağıtım bedeli ve diğer fonlardan toplamda %2-3 oranında avantaj yaratılabildiği,
- EPDK'nın 2018 Nisan ayında uygulamaya başladığı son kaynak tedarik tarifesinde, belirlenen limitin üzerinde tüketimi olan (2020 yılı için 7 milyon kWh/yıl) abonelerin yüksek tüketimli aboneler olarak kabul edildiği ve bu abonelerin yapmış olduğu tüketimlerin son kaynak tedarik tarife birim fiyatları üzerinden faturalandırıldığı,
- VP olarak son kaynak tedarik tarifesi kapsamına dahil olan tüketicilere teklif toplama aşamasından başlayarak, toplanan tekliflerin değerlendirilmesi, sözleşme yapılması ve sözleşme sonrasında faturaların kontrol edilmesi süreçlerinde destek oldukları ve tüketicilere maliyet opsiyonu sağladıkları,
- Elektrik fatura kontrol hizmetine ilişkin olarak, enerji piyasasında EPDK tarafından lisans verilmiş elektrik tedarik hizmeti sunan firmaların zaman zaman tüketicilere kestiği faturalarda hatalı sayaç okuma ve buna bağlı olarak hatalı tüketim tespiti, hatalı tarife üzerinden fatura oluşturulması, mevzuata aykırı olarak okuma aralıklarının farklılaştırılmasına bağlı olarak hatalı faturalar oluşturulması, fon ve vergi hesaplamalarında yapılan hatalar gibi önemli hatalar yaptıkları, bu hataların birçok kez tüketiciler tarafından fark edilemediği, VP olarak danışanlara tahakkuk etmiş olan faturaların kontrolünü sağladıkları ve hataların tespiti süreçlerini yürüttükleri ve böylece bu tür hatalardan kaynaklı fazla ödemelerin önüne geçildiği ve olası kayıpları engelledikleri,
- İndirimli elektrik tedarik süreç yönetimi hizmeti konusunda VP olarak danışanlarına doğru teklif taleplerinin hazırlanması, doğru tedarikçilerden teklif alınması ve doğru risklerin üstlenilmesi ile en yüksek ve sürdürülebilir faydayı yakalayacak şekilde indirimli elektrik satın alma işlemlerinin yürütülmesini sağladıkları,
- Teşvikler ve muafiyetler konusunda ise, ülkemizde elektrik faturalarında yer alan fon ve vergiler ile ilgili tüketicilere tanınan bazı teşvik ve muafiyetlerin söz konusu olduğu, bu teşvik ve muafiyetlerin kurum ve kuruluşların statülerine ve faaliyet konularına göre farklılıklar gösterdiği, kanunlarla kendilerine tanınmış olan teşvik ve muafiyetler hakkında yeterli bilgisi olmayan tüketicilerin ödememeleri ya da daha düşük ödemeleri gereken bedelleri normal bir şekilde ödemeye devam ettikleri, VP'nin bu konuda danışanları için yaptıkları araştırmalar ve incelemeler sonucunda varsa sahip oldukları teşvik ve muafiyetin tespiti ve kullanılmasını sağlayarak danışanlarına maliyet avantajı yarattıkları,
- Danışanlarına sunmakta oldukları hizmetler kapsamında bulunan son kaynak tedarik tarifesi danışmanlığı ve indirimli elektrik tedarik süreç yönetimi kapsamında danışanların lehine yapılan çalışmalar sonucunda uygun sözleşme şartları ile sürdürülebilir ve en iyi fiyat sağlayan tedarikçi firma ile sözleşme yapılması söz konusu olduğundan danışanların mevcut tedarikçisinden farklı bir tedarikçiye geçmesinin gerekebildiği,

- VP olarak müşteri portföyü belirlenirken öncelikle tek terim ticarethane OG tarifesine mensup ve aylık kullanımları 250.000 kWh ve üzerinde olan aboneleri tercih ettikleri,
- VP'nin 2019 Kasım ayında kurulduğu, 2019 yılında KDV hariç (.....) TL ciroyu yedi ayrı firmaya danışmanlık hizmeti vererek elde ettikleri,
- VP olarak hiçbir danışmanlarından yürüttükleri faaliyetler kapsamında güvence bedeli talep etmedikleri

hususları ifade edilmiştir.

I.7.4. ENF Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(65) Yazıda özetle;

- ENF olarak elektrik piyasasında yer alan ve EPDK tarafından lisans verilmiş şirketlere (üretim, tedarik şirketleri ve otoprodüktörler) EPIAŞ piyasalarında yaptıkları operasyonlara ilişkin danışmanlık hizmetleri verdikleri, son üç yıldır bu hizmeti ağırlıklı olarak elektrik üretim şirketlerine verdikleri, özellikle kendi bünyesinde üretim santrali olan, üretimini öz tüketimi için kullanan ve ihtiyacı olan diğer enerji miktarını EPIAŞ piyasalarından tedarik eden otoprodüktör şirketler oldukları, bu kapsamda firmalara EPIAŞ süreçlerini şirketleri içerisinde nasıl yönetip raporlayacaklarına ilişkin danışmanlık hizmeti verdikleri,
- Bununla birlikte yine elektrik sektöründe gün öncesi piyasası²⁵, gün içi piyasası²⁶, dengeleme güç piyasalarını²⁷ konu alan gerek genel katılıma açık gerekse firmalara özel eğitimler düzenledikleri, bu eğitimlerin genel olarak bir ya da iki günlük kurumsal eğitimler olduğu, firmalara piyasa süreçleri, operasyonlar gibi konularda eğitimler verildiği,
- Ayrıca son üç yılda bazı firmalara elektrik piyasalarında halka açık verilerin derlenip sunulması hizmeti verildiği,
- ENF olarak tarife danışmanlığı kapsamında son üç yılda elektrik tüketicilerine herhangi bir hizmet verilmediği,
- Son üç yıla ilişkin olarak yaptıkları enerji danışmanlığı kapsamında tahmini pazar paylarının %(.....)'in altında olduğu,
- Elektrik sektöründeki danışmanlık faaliyetlerinin, elektrik piyasası danışmanlığı, yatırım danışmanlığı, teknik (fizibilite, mühendislik vb), finansal danışmanlıklar, eğitim hizmetleri, tüketicilere yönelik tarife, sözleşme ve satın alma danışmanlığı gibi çok farklı dallara ayrıldığı,
- ENF olarak görevli tedarik şirketleri personeline verdikleri eğitim haricinde görevli tedarik şirketlerine ve dağıtım şirketlerine herhangi bir alanda danışmanlık hizmeti sunmadıkları,

²⁵ Elektriğin teslimat gününden bir gün öncesinde, elektrik ticareti ve dengeleme faaliyetleri için kullanılan, piyasa işletmecisi tarafından işletilen, organize edilen bir piyasadır.

²⁶ Gün içi piyasası ile gerçek zamana yakın ticarete imkân tanınmakta ve piyasa katılımcılarına kısa vadede portföylerini dengeleme fırsatı sunulmaktadır.

²⁷ Dengeleme güç piyasası, arz ve talebin gerçek zamanlı olarak dengelenmesi amacına hizmet etmek üzere, 15 dakika içerisinde gerçekleştirilebilen çıkış gücü değişimi ile elde edilen yedek kapasitenin alış-satışının gerçekleştiği ve sistem işletmecisi tarafından işletilen organize toptan elektrik piyasasına verilen isimdir.

- Ağırlıklı olarak son kaynak tedarik tarifesi kullanan ve kendi elektriklerinin bir kısmını otoprodüktör olarak üreten tüketicilere danışmanlık hizmeti sundukları, eğitim hizmetlerinde ise daha çok lisans sahibi piyasa katılımcılarının ihtiyaç duyabilecekleri eğitim türüne göre planlama yaptıkları, genel katılıma açık eğitimleri web sitelerinde ilan ettikten sonra firmaların ihtiyaçlarına göre kendilerine ulaştıkları,
- (.....) firmaya eğitim ve dört firmaya da danışmanlık hizmeti verildiği,
- ENF olarak güvence bedeline ilişkin herhangi bir danışmanlık hizmeti vermedikleri,

hususları ifade edilmiştir.

I.7.5. BEST Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(66) Yazıda özetle;

- BEST'in ETKB tarafından enerji verimliliği konusunda yetkilendirilmiş enerji verimliliği danışmanlığı firması olduğu, BEST'in faaliyetleri arasında 20.000 m² inşaat alanının üzerindeki ticari binaların ve 10.000 m² inşaat alanının üzerindeki kamu binalarının yerine getirmekle yükümlü olduğu enerji yönetimi danışmanlığı, enerji etüdü yapılması, ISO 50001 Enerji Yönetim Sistemi kurulum danışmanlığı, enerji kimlik belgesi düzenlenmesi, enerji izleme sistemi kurulması gibi hizmetlerin yer aldığı,
- BEST'in enerji etüdü ve enerji yönetimi danışmanlığı faaliyetleri sırasında müşterilerinden hizmet kapsamında ek bir ücret talep etmeden tarife analizi yaparak en uygun tarifeyi önerdiği, tarife analizi danışmanlığı, elektrik tedarikçi seçim danışmanlığı, elektrik satışı gibi faaliyetlerinin bulunmadığı, bu konularda hiçbir kurumla tarife değişikliğinden sağlanan tasarruf üzerinden kar payı alma gibi bir anlaşmaları bulunmadığı,
- Tarife/tedarikçi seçim danışmanlığı konusunda kendilerine talepler geldiği ancak gelen talepleri tarife danışmanlığı faaliyetinde bulunan (.....) gibi diğer tanıdıkları kuruluşlara yönlendirdikleri,
- Tarife danışmanlığı sürecinin nasıl işlediğiyle ilgili net bilgilerinin bulunmadığı ancak bu işi yapan firmaların tarife değişikliğinden sağladıkları tasarruf üzerinden %10-50 aralığında kar payı aldıkları ve her ay müşterilerine hizmet faturası kestikleri,
- Müşteri portföyü belirlenirken müşterinin yıllık tüketiminin, AG-OG abonesi olup olmamasının, ticarethane/sanayi olup olmamasının ve mevcut tarife grubunun önemli olduğu,
- Tarife değişikliği yapılması durumunda tedarikçi değişimine gerek olmadığı,
- BEST'in faaliyet konusu olan enerji yönetimi danışmanlığının söz konusu tarife danışmanlığından tamamen farklı bir konu olduğu,
- 5627 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler gereği 20.000 m² inşaat alanının üzerindeki ticari binaların, 10.000 m² inşaat alanının üzerindeki kamu binalarının ve yıllık 1000 TEP²⁸ enerji tüketimi üzerindeki endüstriyel işletmelerin enerji yöneticisi bulundurmak ya da bu hizmeti almak zorunda olduğu,

²⁸ TEP (Ton Eşdeğer Petrol): Çeşitli enerji kaynaklarının miktarlarını tanımlamak için ve farklı birimleri karşılaştırmaya yarayan bir birimdir.

- BEST olarak enerji yönetimi danışmanlığı hizmeti verdikleri tesislere enerji yöneticisi ataması yaptıkları ve ETKB'ye ilgili tesisin enerji yöneticisi bildirimlerini, enerji tüketim bildirimlerini yaptıkları, ayrıca tesisi periyodik olarak ziyaret edip enerji verimliliğine yönelik ölçümler ve analizler yapıp raporladıkları, raporlarında enerji tüketimlerini nasıl düşürebileceklerine yönelik önerilerde buldukları ve enerji tüketim analizlerini yapıp kullanmaları gereken tarife hakkında bilgi verdikleri

hususları ifade edilmiştir.

I.7.6. AZA Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(67) Yazıda özetle;

- AZA olarak elektrik piyasası ve mevzuat danışmanlığı hizmeti sundukları, kurumsal olarak amaçlarının tüketicilerin en uygun fiyat ve en iyi sözleşme şartları ile elektrik enerjisi almasının yanı sıra, tüketicinin bilmediği ve kullanmadığı ancak mevzuatta var olan haklarını tüketicilere kazandırmak olduğu, faaliyetlerinin müşterilerin faturalarını incelemek, hatalı veya haksız alınan bir bedel var ise iadesini almak ve bundan sonrası için müşterilerin en uygun şartlarda enerji almasını sağlamak olduğu,
- AZA'nın; tarife danışmanlığı, hatalı kesilen veya mevzuata göre iade alınması mümkün cezaların iptali, kaçak elektrik kullanım cezaları veya ek tüketimlerin incelenerek haksız olan kısımlarının iadesi, elektrik faturalarında vergi indirimi veya müşterilerin muafiyeti hakkı var ise uygulanması, faturalarda hata var ise tespit edilmesi ve iadesi için tüm süreçlerin yürütülmesi, abonelik süreçlerinin yapılması, müşterilerin tasarruf analizlerinin hazırlanması ve raporlanması, aktif ve reaktif tüketimin takibi, saatlik bazda fatura maliyetlerinin kontrolü ve takibi, elektrik enerjisi satın alma süreçlerinde tedarikçi firmalardan teklif toplanması, sözleşmelerin incelenmesi ve sözleşme müzakeresi vb. hizmetlerinin bulunduğu,
- AZA'nın en önemli faaliyet kalemlerinden bir tanesinin tarife danışmanlığı hizmeti olduğu,
- Elektrik tedarik hizmeti alan tüketicilerin serbest tüketici limitini aşmaları halinde, EPDK'den lisanslı perakende satış şirketleri ve tedarik şirketleri üzerinden elektrik tedarikçisini seçme hakkına sahip olduğu, tüketicilerin tedarikçisini seçmediği durumlarda ilgili kriterleri sağlamaları halinde; tek zamanlı, çok zamanlı, tek terimli, çift terimli vb. şekilde EPDK tarafından tanımlanan ve çizgileri belirli tarifeler arasında seçim yapabildiği, tedarik lisansı sahibi firmalardan enerji alımında ise hâlihazırda üç temel model (Sabit Fiyatlı, TEDAŞ (Ulusal Tarife Endeksli), Maliyet Esaslı (PTF+YEKDEM)) olsa da bu modellerin ödeme vadeleri, teminat kriterleri, sözleşme şartları ile yüzlerce farklı kombinasyona dönüşebildiği,
- Tarife danışmanlığı konusunun her tüketicinin kendi finansal gücü, ilgili dönemdeki piyasa şartları ve tedarikçi firmanın sözleşme şartlarına bağlı olarak tüketiciye özel sunulması gereken bir hizmet olduğu, AZA olarak kendilerinin bu süreçte her müşteri için piyasadaki tedarikçi firmalardan teklifleri ve sözleşmeleri aldıkları, değerlendirdikleri ve şeffaf bir şekilde müşterilere sundukları,
- Enerji alımının yanı sıra, trafosu olan orta gerilim müşterilerinin tek terimli tarife ile çift terimli tarife arasında seçim yapma hakkının bulunduğu, çift terimli tarifeye geçiş uygulamasının trafodaki gücün tüketicinin çekiş gücüne bağlı olarak yönetilmesi ihtiyacını beraberinde getirdiği, gücün ne kadar doğru yönetilirse tüketicinin avantajının da o ölçüde yüksek olduğu, piyasadaki tarife danışmanlığı

hizmeti sunan birçok firmanın sadece tek terimli tarifieden çift terimli tarifeye geçiş hizmetinden bahsettiği,

- 02.01.2019 tarihinde kurulmuş olan AZA'nın 2019 yılı brüt satış hasılatının (.....) TL olduğu,
- Hâlihazırda müşterilerinin onlarca farklı tedarik firması ile çalıştığı ve müşterilerinin hangi tedarikçi firma ile çalıştığının kendileri için bir öneminin olmadığı,
- CK Akdeniz Elektrik Perakende Satış A.Ş. (CK Akdeniz) ve CK Boğaziçi tarafından kendilerine ulaşan taslak sözleşmelerde (Elektrik Enerjisi Satış Sözleşmesi) *“aktif elektrik enerjisi satışının sağlanması ile tarafların anlaşması halinde Müşteri'ye tarife optimizasyonuna ilişkin danışmanlık hizmetinin sunulması ve bunlarla ilgili olarak Taraflar'ın hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi amacıyla tanzim ve kabul edilmiştir.”* ifadesinin eklendiği,
- Kamu kurumlarının bir işi yapan firma sayısı tek ise, bu firmadan ihale yapmadan hizmet alabildiği, AZA'ya ulaşan bir kamu kurumunun/teşebbüsünün Enerjisa Müşteri Çözümleri A.Ş.'nin tarife danışmanlığı hizmetini sunan tek firma olduğunu belirtmesi sebebi ile ihalesiz olarak tarife danışmanlığı hizmetini aldığı,
- AZA olarak Türkiye'nin tüm illerinde bulunan abonelere hizmet sundukları, örneğin perakende satış sözleşmesi imzalanması gerekiyor ise müşteriler için perakende şirketlerine müracaat ettikleri, tarife terim değişikliği yapılacak ise dağıtım şirketlerine müracaat edecekleri, müşterilerinin herhangi bir perakende satış şirketinden/tedarik şirketinden elektrik tedarik edebileceği ya da herhangi bir dağıtım şirketi üzerinden elektrik dağıtımını yapabileceği,
- Tercihen aylık 100.000 kWh üzerinde tüketimi olan aboneler ve ticarethane abone grubundaki aboneler ile çalışmayı tercih ettikleri, ancak bunların tercih sebebi olduğu, daha küçük müşterilere veya farklı abone grubundaki müşterilere de hizmet sunduğu,
- Güvence bedeli ilk yapılan abonelik işlemi için sözleşme gücü üzerinden belirlenirken, ilgili yönetmeliğin 26. maddesinin 8. bendindeki *“bu tüketicilere uygulanacak güvence bedeli ilgili tüketicinin sözleşme tarihinden önceki son on iki aydaki tüketim toplamı en fazla olan iki aylık tüketimine karşılık gelen tutar dikkate alınarak belirlenir.”* hükmü gereği ilk aboneliğini yapıp sözleşme gücüne göre güvence bedeli vermiş olan bir abonenin, başka tedarikçi ile anlaşma yapıp tekrar perakende satış sözleşmesi yapmak istemesi sonucunda son 12 ayın tüketimi en fazla olan aya göre güvence bedelini ödemekte olduğu

hususları ifade edilmiştir.

I.7.7. ENDAMER Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(68) Yazıda özetle;

- Sektörün, özelleşen elektrik piyasalarının bir uzantısı olarak ortaya çıktığı, “Enerji Danışmanlığı” ifadesinin bir genelleme olarak nitelenebileceği, enerji konusunun oldukça katmanlı ve farklı disiplinlerin bir arada veya senkronize çalışmasını gerektiren, bir tarafıyla mühendislik, bir tarafı ile hukuk, bir tarafı ile de piyasa faaliyetlerine yönelik farklı uzmanlıklar gerektiren özel bir alan olduğu, bu pazarın ürünlerinin, toplumun tüm kesimleri tarafından genel olarak kullanıldığı, hal böyle olunca sektör çalışan ve uzmanları ile enerji tüketicilerinin (bireysel veya kurumsal) arasında bir bilgi asimetrisi olmasının doğal olduğu, kimi işletmelerin,

bu bilgi asimetrisinin tesirlerinden sıyrılmak amacıyla, bazen nitelikli uzman personel istihdam etmelerine rağmen, sürekli değişen enerji sektörünün dinamikleri, yeni teknoloji ve uygulamalar, fiyat hareketleri ve mevzuatını takip edebilecek bir ekip kurmakta zorlanabildikleri,

- Bu noktada, enerji işinin bilinmeyenlerinden korunmanın yanı sıra, sektöre ilişkin fayda teşvik ve menfaatlere erişim noktasında da dış kaynak kullanmak durumunda kalabildikleri, ilgili alanlara özel olarak çalışan ve işletmelerin enerji işini kısmen veya uçtan uca üstlenen, gerek duyulan alanlarda bilgi ve birikimlerini ticari veya endüstriyel işletmelere aktarmak üzere, enerji sektörü profesyonellerinden oluşan bir kısım uzman olarak bir faaliyet alanının oluştuğu,
- Bu faaliyet alanında çalışan danışmanlık hizmeti veren kişi ve şirketlere de enerji danışmanı veya enerji danışmanlık şirketi unvanı ile hitap edildiği, oysa bu şirketlerin birbirinden farklı faaliyetler yürütmelerine rağmen aynı kapsam altında değerlendirilebildikleri ve bu durumun tüketici tarafında zaman zaman kafa karışıklığına yol açabildiği,
- ETKB bünyesinde bulunan Enerji Verimliliği ve Çevre Daire Başkanlığı tarafından yeterli şartları sağladıktan sonra yetkilendirilen enerji verimliliği danışmanlık şirketlerinin asli faaliyetlerinin belge türüne göre, sanayi veya ticari binalara yönelik enerji yoğunluğunun azaltılmasına dair çalışmalar olduğu, bunların ekseriyetle mühendislik faaliyetleri olduğu ve hangi alanlarda faaliyette bulunacaklarının da belirli olduğu, bina ve endüstriyel işletmeler için bugün itibarıyla 46 adet yetkili şirketin bulunduğu, bu danışmanlık şirketlerinin sahip oldukları yetki belgesi ile yürütecekleri faaliyetlerin ilgili meri mevzuat içerisinde sayıldığı,
- Enerji danışmanlığının, tüketicilerin katlandıkları enerji maliyetlerini küçültmek için, tüketilen enerji miktarlarını ve ilgili miktara ödenecek olan tutarları ayrı ayrı hedef alan, kalite, verimlilik, izleme, ölçümleme vb çalışmalarının yanı sıra (yatırım gerektirebilen faaliyetler), mevzuat içerisindeki tarife, stratejik satın alma, fatura kontrolü, bedel iadeleri, alternatif ihtilaf çözümleri (yatırım gerektirmeyen faaliyetler) gibi konuları kapsayan faaliyetler bütünü olduğu, bu bütünün içerisinde, izleme, ölçme, uygulama, kontrol faaliyetlerinin bulunduğu,
- Tüm bunları yaparken enerji danışmanının, lisanslı elektrik şirketlerine karşı işletmeleri savunur durumda olan, mevzuatın izin verdiği sınırlar içerisinde, tüketici yanlı faaliyetler gösteren, tarafsız bir konumda kalmayı hedeflediği,
- Bir işletmenin danışmanlığını yapmaya başlamak için ilk önce o işletmenin tüketim karakteristiğini, enerji konusuna yaklaşımını ve işletmenin bu alandaki ihtiyaçlarını tespit etmenin gerektiği, bu tespitlerin, işletmeler tarafından tutulmakta olan tüketim dökümleri ve enerji faturaları üzerinden yapılarak tasarruf ve verimlilik alanlarının belirlendiği, bu alanlardaki tasarrufların bir simülasyonunun çıkartılarak işletmeye iş birliği ve danışmanlık teklifi olarak sunulduğu, enerji danışmanlarının çoğu durumda, işletmeye kazandırdıkları tutarlar üzerinden pay alarak çalıştıkları,
- Teklifin kabul edilmesi ile birlikte, faaliyetler için hazırlıkların yapılarak yerine göre görevli tedarik veya dağıtım şirketine gerekli başvuruların yapıldığı ve elde edilen sonuçların raporlandığı, mevzuatın izin verdiği sınırlar içerisinde, tüketicinin haklarını en optimum şekilde kullanarak, en ideal şekilde enerji tüketimi yapması için gerekli tedbirlerin alındığı veya yatırım gerektiren kararlarda önerilerde bulunulduğu,

- Tarife ve mevzuat danışmanlığı kapsamında genel olarak sunulan hizmetlerin aşağıda belirtildiği;
 - Çift Terim ve Tarife Danışmanlığı
 - Enerji Tedarik ve İkili Anlaşma Danışmanlığı²⁹
 - Fatura Denetimi ve Analizi
 - İhtilaf Çözümü Danışmanlığı³⁰
- Bu danışmanlık hizmet kalemlerinin genellikle iç içe ve birlikte servis edilen hizmetler olduğu, geçmişe, bugüne ve geleceğe yönelik önlemler alındıktan sonra, sürekli güncellenen mevzuata göre denetleme ve kontrol faaliyetlerinin yürütüldüğü,
- Ülkemizde yaklaşık 45 milyon elektrik abonesinin bulunduğu, enerji danışmanlık hizmetinin ödenen faturalar ve dolayısıyla sayaçlar olduğu düşünülürse, hitap edeceği kitlenin ulusal büyüklüğünün buradan anlaşılacağı,
- ENDAMER olarak Kasım-2019 tarihinde faaliyete geçtikleri, bu nedenle şirkete yönelik bir pazar payından bahsetmenin çok yerinde olmayacağı, şirketin kurulumu ve organizasyonunun ertesinde ortaya çıkan COVID-19 sürecinden de etkilenerek, müşteri portföyü oluşturma ve hizmetlerinin satış faaliyetleri konusunda çalışmalarını aksadığından henüz pazar içerisinde yerlerini almış olmadıkları,
- Danışmanlık hizmetleri kapsamında sunulan tarife yönetimi hizmetinin, tedarikçi değişikliği ile temelde bir ilgisinin bulunmadığı, tarife konusunun, dağıtım şirketi nezdinde, ulusal tarifedeki tüketici gruplarından hangisinin kapsamında olduğu ile ilgili bulunduğu, tedarikçi konusunun ise, elektriğin fiyatı ile ilgili olduğu, danışmanlık kapsamında daha ekonomik bir fiyat ortaya çıkması durumunda tedarikçi değişikliğinin yapılabildiği ve birbirini zorunlu kılan uygulamalar olmadıkları, tedarikçi değişikliği kapsamında yapılan sözleşmelerin, "ikili anlaşma" olarak anıldığı,
- Enerji danışmanlık şirketlerinin kontratlı müşterileri için elektrik alım ihaleleri düzenledikleri ve en uygun opsiyonlardan oluşan bir listeyi müşterilerine sunarak tercih etmesini istedikleri, karar oluşturulması için tavsiyede de bulunabildikleri,
- Hâlihazırda 214 adet faal elektrik tedarik şirketinin bulunduğu, dolayısıyla elektrik tedariki için teklif alınmasının oldukça kolay bir işlem olduğu, tüketicinin tüketim bilgileri ve bir fatura örneği paylaşıldığında doğrudan tekliflerini iletebildikleri, hangi firmanın avantajlı fiyat ileteceği konusunun dönem dönem değişmesinden hareketle, bu konuda sürekli piyasayı izlemenin gerektiği,
- Öte yandan danışmanlık hizmetinin bir elektrik tedarik şirketi tarafından verildiği durumda, müşteriden kendi portföyüne geçmesini veya kendi portföyünden çıkmamasını istemek halinin doğabildiği, bunu engelleyici bir düzenlemenin bulunmadığı, bu durumun tedarik şirketlerinin müşteri edinmesini kolaylaştırıcı olduğu ve/veya tüketicilerin danışmanlık şirketlerinden hizmet almasının engellenmiş olması sonucunu doğurabileceği,

²⁹ Serbest Tüketici hakkından etkin şekilde faydalanmayı, orta ve uzun vadede optimum fiyatlarla tüketim yapılmasını hedefleyen satın alma süreç yönetimi ve piyasa danışmanlığı.

³⁰ Sektöre ilişkin tedarikçi vb. lisanslı kurum ve kuruluşlarla olabilecek fatura, sözleşme veya hizmet alımından kaynaklı muhtelif ihtilaflarda uzman bilgisi ile danışmanlık desteği verilmesi.

- ENDAMER tarafından sunulan hizmetlerin genellikle perakende hizmetler ile ilgili bulunduğu, ancak dağıtım şirketlerini ilgilendiren hususların da mevzuatın yönlendirmesinden dolayı mümkün olabildiği, örneğin farklı durumlarda, bir faturanın düzeltilmesi için perakende şirketine başvurulması durumunda sözleşme gücü değişikliği için dağıtım şirketine başvurunun gerekebileceği,
- Müşteri portföyü konusunda ticarethane tarifesinde hizmet veren, kendisine ait OG trafosu bulunan, yüksek elektrik tüketiminin olduğu, otel, AVM ve hastane gibi tesislerin öncelikli olarak hedeflendiği, bunun temel sebebinin ekonomik olarak karşılığının bulunması olduğu, ancak enerji danışmanlık hizmeti çeşitlendikçe, sanayi kuruluşlarının da aynı şekilde hedef kitle içerisinde arttığı,
- Temel kriterin tüketim miktarı olduğu, ENDAMER olarak önceliklerinin sayaç başına 100.000 kWh üzeri tüketimi olan işletmeler olarak belirledikleri, çoklu sayaca sahip işletmelerin de fatura yönetimi konusunda uzman bilgisine ihtiyaç duyduklarından öncelikli konumda buldukları, bu anlamda, 1500-2000 kWh büyüklükte ancak birçok sayacı bulunan (örneğin market zincirleri) işletmelerin de hizmet alabileceği,
- Perakende satış sözleşmesi kapsamında bulunan tüketiciler için güvence bedeli "teminat mektubu" olarak verilecekse ancak "kesin ve süresiz" olacak şekilde verilebileceği, mesken abonelerinin sadece nakit olarak güvence bedeli verebildikleri, nakit güvence bedellerinin tüketici talebi halinde iki taksit olarak faturasına yansıtılmak suretiyle de tahsil edilebileceği, mesken harici tüketicilerin, güvence bedeli türünü daha sonra değiştirebildikleri, gerekli gördüklerinde perakende şirketlerinin güvence bedellerinin güncellenmesini isteyebilecekleri

hususları ifade edilmiştir.

I.7.8. EVD Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(69) Yazıda özetle;

- 5627 sayılı Kanun ve ilgili yönetmelikler gereği; toplam inşaat alanı 20.000 m² veya yıllık enerji tüketimi 500 TEP üzeri olan ticari binaların enerji yöneticisi bulundurma veya enerji yönetim hizmeti alma zorunluluğunun bulunduğu,
- Enerji tüketim bilgileri ve enerji yöneticisi atandığına dair bilgilerin her yıl Mart ayı sonuna kadar Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü'ne (YEGM) iletilmesi gerektiği,
- 27.10.2011 tarihli "Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Artırılmasına Dair Yönetmelik" uyarınca, inşaat alanı 20.000 m² veya yıllık enerji tüketimi 500 TEP üzeri olan ticari binaları, her dört yılda bir detaylı enerji etüdü yaptırmalarının zorunlu tutulduğu,
- İnşaat alanı 10.000 m² veya yıllık enerji tüketimi 250 TEP üzeri olan kamu binalarının her 10 yılda bir detaylı enerji etüdü yaptırmalarının zorunlu olduğu,
- İlk olarak 2015 yılında etütlerin yapılmaya başlandığı,
- Binalarda enerji etüdü çalışmasının yapılabilmesi için üç yıllık enerji tüketim geçmişinin olması gerektiği, yeni binalarda üç yılın sonunda etütlerinin yapılmasının zorunlu olduğu,
- Yapılan tüm ölçme, değerlendirme ve projelendirme çalışmalarını YEGM'ce belirlenmiş olduğu; enerji etüdü ve verimlilik artırıcı projelerin rapor formatına uygun olarak hazırlandığı ve taraflara sunulduğu,

- Kanun kapsamında, toplam inşaat alanı 20.000 m² veya yıllık enerji tüketimi 500 TEP üzeri olan ticari ve hizmet binaları (otel, AVM, hastane, iş merkezi vb.), toplam inşaat alanı en az 10.000 m² veya yıllık enerji tüketimi en az 250 TEP olan kamu binaları ve yıllık enerji tüketimi 1000 TEP ve üzeri olan endüstriyel işletmelerin kanun kapsamında enerji yöneticisi bulundurmasının gerektiği,
- Yıllık toplam enerji tüketimi 50.000 TEP ve üzeri olan işletmelerin ve 50 işletmeden fazla birimi olan organize sanayi bölgelerinin kanun kapsamında, "Enerji Yönetim Birimi" bulundurmasının gerekli olduğu,
- Enerji yöneticisinin, endüstriyel tesis veya binalarda, enerji alanında tüm faaliyetlerini ilgili kanun ve hükümlere uygun olarak yerine getiren kişi olduğu, söz konusu faaliyetlerin ise enerjinin etkin ve verimli kullanılması için tüketicilerde enerji verimliliği bilinci oluşturacak çalışmalar yaparak çalışanların enerji verimliliği konusunda bilinçlendirilmesini sağlama, bu çalışmalarını tek seferde değil, belirli periyotlarla tekrarlama, enerji tüketen sistem, ekipman ve tüketim işleyiş süreçlerinin detaylı olarak ele alınması, enerji tüketen cihazların tek tek verimliliklerinin incelenmesi, bu cihazların belirli zaman aralıklarında kalibrasyon ve bakımlarının yapılması, verimlilik çalışmaları sonucunda fayda ve maliyet analizlerinin yapılması, enerji yoğunluğunun izlenmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapılması ve enerji tüketim bilgileri ve enerji yöneticisi atandığına dair bilgilerin her yıl Mart ayı sonuna kadar YEGM'e iletilmesi faaliyetlerinin olduğu,
- Elektrik, su, yakıt, buhar, basınç vb. enerjilerin tüketimlerinin takibini sağlayan enerji izleme sistemlerinin kurulumlarını yaptıkları,
- EVD olarak bünyelerindeki çeşitli cihazlar ile kazan bacagazı analiz, termal çekimler (pano, dış cephe, soğuk oda, mekanik tesisat), aydınlatma ölçümleri (lüks ölçümü, sensör uygunluğu ölçümü) ultrasonik debimetre³¹ ile debi ölçüm hizmeti gibi ölçümleri yaptıkları,
- EVD olarak elektrik tarifesi danışmalığı konusunda, gerek mevzuatların güncel takibi, gerekse ölçüm cihazlarından yararlanarak en uygun tarifeyi belirlemek ve takibini yapmak için hizmet verdikleri,
- Ticari binaların, elektrik enerjisi tedarikinde önlerinde dört tarife seçeneğinin bulunduğu, bunların tek terimli-tek zamanlı tarife, tek terimli çok zamanlı tarife, çift terimli-tek zamanlı tarife ve çift terimli-çok zamanlı tarife olduğu, her dört seçeneğin de kendine göre avantajlarının ve dezavantajlarının olduğu, bu avantaj ve dezavantajların zaman içerisinde de değişebildiği,
- Tesislerin, bu tarifelerden birini seçerek elektrik enerjisini GTŞ'den temin edebileceği gibi, serbest tüketici statüsüne sahip ise ikili anlaşmalar yaparak BTŞ'lerden de temin edebildikleri, serbest tüketici olma sınırının 2020 yılı için 1.400 kWh üzerinde tüketime sahip olmak olduğu, özel tedarikçilerin tesisin tüketim durumuna göre bir özel birim fiyat belirleyerek tesise önerdiği ve tüketim miktarlarını bu birim fiyatla çarparak, fon vb. vergileri de ekleyerek tesise faturalandırdığı,

³¹ Ultrasonik debimetre, bir boru içinde akan sıvının hızını ve miktarını belirlemek için ses dalgaları kullanır. Ultrasonik debimetreler içindeki dalga verici, akış hızını belirlemek için iletilen dalgadan yansımaları işler ve hesaplar.

- EVD olarak 2019 yılı toplam cirolarının (.....) TL olduğu ve toplam ciro içerisinde elektrik tarife danışmanlığı hizmetlerinin 2019 yılında yaklaşık (.....) TL olduğu,
- EVD olarak elektrik tarifesi danışmanlığı konusunda, gerek mevzuatların güncel takibi, gerekse ölçüm cihazlarından yararlanarak en uygun tarifeyi belirlemek ve takibini yapmak için hizmet verdikleri,
- Hizmet kapsamlarında genellikle ticari ve hizmet binalarının yer aldığı,
- Danışmanlık faaliyetleri kapsamında tarife değişikliği yaratması durumunda tedarikçi firma değişikliğine gidilmediği, mevcut özel elektrik dağıtım firmaları üzerinden ilerlendiği,
- Dağıtım ve/veya perakende seviyelerinde danışmanlık hizmeti verilmediği, elektrik enerjisi tarife danışmanlığında mevcut tarifeler üzerinden tarife analizi yapılarak en uygun tarife önerilerinde bulunulduğu,
- Müşteri portföyünü belirlerken elektrik tüketim miktarlarının büyüklüğü ve OG aboneli olmaları hususlarını dikkate aldıkları,
- 2019 Haziran ayında elektrik tarife danışmanlığı hizmetine başladıkları,
- Elektrik tarife danışmanlığı kapsamında herhangi bir güvence bedeli talep etmedikleri

hususları ifade edilmiştir.

I.7.9. ÖZPEKEL Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

(70) Yazıda özetle;

- Danışmanın, tüketicinin elektrik tüketim değerlerine göre işletmede kullanacağı maksimum elektriksel gücü belirleyeceği, firmanın, tüketicinin elektrik tüketim değerlerinin aylık bazda farklılık gösterebileceğini göz önünde bulundurarak elektrik güç değerini belirli dönemlerde değiştirebileceği, belirlenen güç değerlerine göre tüketicinin bağlı olduğu elektrik tarifesinde değişiklik yapabileceği,
- Danışmanın, belirlenen güç değerine göre elektrik tarifesinde değişiklik yapılabilmesi için ilgili dağıtım şirketine verilmesi amacıyla dilekçe hazırlayacağı, elektrik tarife değişikliği işlemlerinin ilgili dağıtım şirketine dilekçe sunulması ile gerçekleştirilememesi durumunda ise firmanın, tüketiciden vekâletname talep edebileceği,
- Belirlenen elektriksel güç değerinin tüketicinin gerçekte tüketeceği elektriksel güç değerini geçmeyeceği, gerçekte oluşan güç değerinin belirlenen güç değerinden fazla olması durumunda oluşacak güç aşım bedellerinin firma tarafından karşılanacağı,
- Danışmanın, tüketicinin aktif elektrik enerjisi ve reaktif enerji tüketim değerlerinin takibini düzenli olarak yapacağı, reaktif enerjinin tüketim değerlerinin Elektrik Şebeke Yönetmeliği'nde belirtilen oranların üzerinde olması ve yakın seyretmesi durumunda tüketicinin belirlenen e-posta adresine uyarı raporu gönderileceği, firmanın bu rapor ile birlikte gerekli iyileştirmelerin yapılması için hazırladığı fiyat teklifini tüketiciye iletceği ve onaylanmasının ardından iyileştirmeyi gerçekleştireceği, gerekli iyileştirmelerin yapılmasının iki iş günü içinde onaylanmaması durumunda doğabilecek reaktif cezalardan firmanın sorumlu

tutulmayacağı, gerekli iyileştirmeler yapıldıktan sonra doğacak reaktif cezalardan ise firmanın sorumlu olacağı,

- Danışmanın, tüketicinin elektrik enerjisi tüketim değerlerini uzaktan takip sistemi ile takip ettiği, bu sistemdeki verileri tüketicinin talep etmesi durumunda tüketiciye ileteceği veya uzaktan takip sistemi uzaktan erişim şifrelerinin firma ile paylaşılacağı,
- Danışmanın, uzaktan takip sisteminin kurulumu için tüketiciden herhangi bir bedel talep etmeyeceğini kabul ve taahhüt ettiği, tüketicinin ise sözleşme bitiş tarihinde uzaktan takip sistemi için firmanın mülkiyetinde olan teçhizatını geri vermekle yükümlü olduğunu kabul ve taahhüt ettiği,
- Tüketicinin her ayın ilk haftası dağıtım şirketi veya ikili anlaşma yaptığı şirket tarafından gönderilen elektrik faturalarını firmaya e-posta olarak ileteceği,
- Danışmanın her ay iletilen faturaları düzenli olarak inceleyeceği, tüm fatura detaylarını takip ederek hataları tespit edeceği ve hataların düzeltilmesini sağlayacağı,
- Danışmanın, güncel elektrik piyasası koşullarına göre EPDK'nin yayımladığı tarifeleri inceleyeceği, tüketici için en uygun tarife ile ilgili tüketiciyi bilgilendireceği ve serbest tüketici olarak ikili anlaşma şartlarını araştıracağı ve toptan satış firmaları ile tüketici adına görüşeceği,
- Danışmanın, tüketicinin geriye dönük faturalarını da tüketicinin talep etmesi durumunda inceleyeceği, haksız tahsilat tespit etmesi durumunda ise tüketiciye bilgi vererek haksız tahsilatın iadesini talep edeceği,
- Müşteri portföyü belirlenirken aylık elektrik fatura tutarının (.....) TL ve üzerinde olmasına ve sanayi tesisi olmasına dikkat ettikleri

hususları ifade edilmiştir.

I.8. Değerlendirme

I.8.1. Hâkim Durum Tespiti

- (71) 4054 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinde hâkim durum, *"belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü"* şeklinde tanımlanmaktadır. Teşebbüsün bağımsız hareket etmesinden kasıt, hâkim konumundan yararlanarak rekabet koşullarını oluşturan koşulları belirlemese de bunlar üzerinde önemli ölçüde etkiye sahip olması anlamına gelmektedir.
- (72) İncelenen teşebbüslerin ilgili pazardaki konumlarının birincil göstergesi, sahip oldukları pazar payıdır. Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'un (Kılavuz) 12. paragrafında *"Bir teşebbüsün hâkim durumda bulunduğu dair delil teşkil eden belirli bir pazar payı eşiği yoktur. Bununla birlikte, aksini gösterecek bir durum söz konusu değilse, Kurul'un yerleşik uygulamasında %40'ın altında pazar payına sahip olan teşebbüslerin hâkim durumda olması ihtimalinin düşük olduğu kabul edilmekte, bu düzeyin üzerindeki pazar payına sahip olan teşebbüsler bakımından ise daha detaylı bir incelemeye gidilmektedir."* ifadesi yer almaktadır.
- (73) Türkiye'de elektrik dağıtım alanında faaliyet gösteren şirketlerin özelleştirilmeleri tamamlanmış ve özel sektöre devri gerçekleşen dağıtım şirketlerine ayrıştırma

yükümlüğü getirilerek elektriğin perakende satışı alanında faaliyet göstermek üzere her bölgede görevli tedarik şirketleri kurulmuştur³². Bölgesel dağıtım şirketleri, elektrik enerjisinin yerel düzeyde fiziksel olarak taşınması ve bununla ilgili tüm saha operasyonlarına yönelik faaliyetleri “doğal tekelle” olarak gerçekleştirmektedir. Dağıtım şirketleri sahip oldukları “doğal tekelle” nitelikleri nedeniyle yerel seviyede her bir dağıtım bölgesinde hâkim durumda bulunmaktadır. Dolayısıyla BEDAŞ; elektrik dağıtım hizmetleri pazarı bakımından yukarıda ilgili coğrafi pazar olarak tanımlanan İstanbul ili Avrupa yakası elektrik dağıtım bölgesinde hâkim durumda bulunduğundan, BEDAŞ’ın yürüttüğü proje danışmanlık faaliyetini tanımlayan “dağıtım faaliyetlerine ilişkin elektrik danışmanlık hizmeti” bakımından da ilgili bölgede hâkim durumda bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu tespit çerçevesinde söz konusu teşebbüsün hâkim durumunu kötüye kullanıp kullanmadığı değerlendirilecektir.

- (74) Perakende satış seviyesine yönelik iddialar bakımından yapılacak analiz çerçevesinde ilk olarak CK Boğaziçi’nin hâkim durumda olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Türkiye elektrik piyasalarının serbestleşmesiyle birlikte CK Boğaziçi, İstanbul ili Avrupa yakasında GTŞ unvanıyla elektrik tedariki sağlarken; bölge sınırlaması olmaksızın tüm Türkiye’de serbest tüketici niteliğini haiz olan tüketicilere, ikili anlaşmalar yaparak, elektrik enerjisi satışında da bulunmaktadır. Serbest tüketiciler elektrik tedarikini lisanslı perakende satış şirketleri ve BTŞ’ler aracılığıyla gerçekleştirirken; serbest olmayan tüketiciler GTŞ’lerden (dosya kapsamında CK Perakende) elektrik tedariki yapmaktadır. Serbest olmayan tüketiciler zorunlu olarak GTŞ’den elektrik tedarik etmek zorunda oldukları, bir başka deyişle alternatif tedarik kaynaklarına erişimleri söz konusu olmadığı için dosya kapsamında CK Boğaziçi’nin yalnızca serbest tüketici hakkına sahip olup bu hakkını kullanan müşteriler bakımından hâkim durumda olup olmadığı değerlendirilmiştir.³³
- (75) CK Boğaziçi tarafından gönderilen sayaç bazlı verilere aşağıda yer verilmiştir;

Tablo 9: Serbest Tüketici Hakkını Kullanan Tüketicilerin Dağılımı (%) (Sayaç Bazlı- Mayıs 2020)

	Sanayi	Ticarethane
CK Boğaziçi	(.....)	(.....)
Diğer Tedarikçi	(.....)	(.....)

Kaynak: CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- (76) Tablo 9’a bakıldığında CK Boğaziçi’nin “sanayi müşterilerine yapılan elektrik perakende satışı” pazarında hâkim durumda olduğu, ancak “ticarethane müşterilerine yönelik gerçekleştirilen elektrik perakende satışı” bakımından hâkim durumda olmadığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda yalnızca sanayi müşterilerine yönelik olarak kötüye kullanma analizi yapılmıştır.
- (77) Tarife danışmanlığı hizmetleri kapsamında ise, ilgili hizmetin belirli bir bölge ile sınırlı olmaması, faaliyette bulunabilmek için lisans alma zorunluluğunun bulunmaması ve

³² Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin 01.01.2013 tarihinden itibaren ayrı tüzel kişilikler altında yürütülmesine Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından 12.09.2012 tarih ve 4019 sayılı karar verilmiştir.

³³ 20.02.2018 tarih ve 18-06/101-52 sayılı CK Akdeniz kararında Kurul, yapılan analizler neticesinde CK Akdeniz’in “dağıtım seviyesinden sisteme bağlı olan sanayi müşterilerine yapılan elektrik perakende satış” ve “ticarethane müşterilerine yapılan elektrik perakende satış” pazarlarında hâkim durumda olduğunu tespit etmiştir. Kurul yine benzer şekilde 08.08.2018 tarih, 18-27/431-224 sayılı Enerjisa kararında Enerjisa İstanbul Anadolu Yakası Elektrik Perakende Satış A.Ş., Enerjisa Başkent Elektrik Perakende Satış A.Ş. ve Enerjisa Toroslar Elektrik Perakende Satış A.Ş.’nin; 01.10.2018 tarih ve 18-36/583-284 sayılı Gediz-Aydem kararında ise Aydem Elektrik Perakende Satış A.Ş. ve Gediz Elektrik Perakende Satış A.Ş.’nin anılan pazarlarda hâkim durumda olduğu sonucuna ulaşmıştır.

pazarda oldukça çok sayıda firmanın faaliyetinin olması hususları birlikte değerlendirildiğinde, serbest tüketici hakkına sahip olup bu hakkını kullanarak herhangi bir tedarikçi ile ikili anlaşma yapan müşteriler bakımından “elektrik enerjisi tarife danışmanlığı” pazarında, ilgili coğrafi pazar kriteri de dikkate alınarak CK ENO'nun hâkim durumda bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

I.8.2. Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması

(78) 4054 sayılı Kanun'un "Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı 6. maddesinde; bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanımının hukuka aykırı ve yasak olduğu düzenlenmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında, sınırlayıcı olmamak üzere kötüye kullanım hallerinin özellikle şunlar olduğu hükme bağlanmıştır:

- Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,
- Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması,
- Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,
- Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,
- Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması.

(79) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde yasaklanan eylemleri genel itibarıyla sömürücü, dışlayıcı ve ayrımcı nitelikteki eylemler olarak gruplamak mümkündür. Sömürücü eylemler, esas olarak hâkim durumdaki teşebbüsün müşterilerinden aşırı fiyatlama veya benzer yollarla değer transferini hedef alan eylemlerdir. Dışlayıcı eylemlerin kapsamına ise hâkim durumdaki teşebbüsün rakiplerini pazar dışına itmeye yönelik eylemleri girmektedir. Ayrımcılık ile hâkim durumdaki teşebbüs, ilgili piyasada var olan rekabet şartlarını kendi lehine çevirmeye çalışmaktadır.

(80) Bir eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal olarak değerlendirilebilmesi için iki unsurun bir arada varlığı aranmaktadır. Kılavuz'un 7. paragrafında Kanun'un 6. maddesi kapsamında incelenen bir davranışın ihlal teşkil edebilmesi için davranışı gerçekleştiren teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olması ve davranışın bir kötüye kullanma niteliği taşıması gerektiği, Danıştay ve Kurul içtihatlarında ise bu iki temel unsurdan birinin bulunmadığının açıkça gösterebildiği durumlarda diğer unsura ilişkin analize yer verilmeyebileceği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, bir ihlalin varlığı için gerekli her iki koşuldun herhangi birinin noksan olması, analize konu olay bakımından 6. madde ihlalinin bulunmayacağı anlamını taşımaktadır. Dolayısıyla analize herhangi bir koşulun değerlendirilmesinden başlanabilecek, koşulun varlığının ortaya konulması halinde analize devam edilebilecek, yokluğu halinde ise hâkim durumun kötüye kullanılmasından bahsedilemeyeceği sonucuna ulaşılabilecektir.

- (81) Bu çerçevede, CK Boğaziçi'nin kendisi ile aynı ekonomik bütünlükte bulunan CK ENO lehine, enerji danışmanlığı pazarındaki ayrımcı uygulamaları yoluyla ve abonelerinin tarife danışmanlığı hizmetlerini CK ENO'ya yönlendirmek suretiyle gerçekleştirdiği dışlayıcı faaliyetler yoluyla; BEDAŞ'ın ise enerji danışmanlığı pazarında faaliyet gösteren ve aynı zamanda grup şirketi olan HİPAR lehine, dışlayıcı uygulamalar yoluyla hâkim durumunu kötüye kullandığı şeklindeki başvuru konusu iddiaların Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.

1.8.2.1. Dağıtım Faaliyetlerine İlişkin Elektrik Danışmanlık Hizmeti

- (82) İstanbul/Avrupa yakasında elektrik dağıtım pazarında hâkim durumda bulunan BEDAŞ'ın buradaki pazar gücünü kullanarak müşterilerine danışmanlık hizmetleri sağlarken danışmanlık pazarında olan ve kendi ekonomik bütünlüğü içerisinde bulunan HİPAR lehine ayrımcı yahut rakipleri dışlayıcı faaliyetlerde bulunup bulunmadığı incelenmiştir.
- (83) Öncelikle vurgulanması gereken husus, gerek BEDAŞ'ta gerekse HİPAR'da yapılan yerinde incelemelerde şikâyetçinin iddialarını doğrulayacak herhangi bir delile ulaşamamıştır. Bunun üzerine söz konusu iddiaların doğru olup olmadığının tespiti amacıyla BEDAŞ ve HİPAR yetkililerinden, danışmanlık şirketlerinden ve müşterilerden bilgi ve belgeler istenilmiş ve görüşmeler yapılmıştır.
- (84) Danışmanlık gelirleri, BEDAŞ'ın Dağıtım Sistemi Tebliği'ne göre temel gelir kaynağı olan dağıtım sisteminin işletiminden elde ettiği gelirlerinin dışındaki diğer gelirlerden sayılmaktadır. BEDAŞ, söz konusu Tebliğ uyarınca bu hizmetten elde ettiği gelirin de yalnızca % (.....)'ini kullanabilmekte, % (.....)'ini ise müşterinin tarifesine iade etmektedir. BEDAŞ'ın bu kapsamda yaptığı danışmanlık hizmetleri, yalnızca müşteri sorumluluğundaki YG enerji tesisi başvurularına istinaden ve müşteri talebi gelmesi halinde gerçekleşmektedir.
- (85) BEDAŞ'ın, kendisine yapılan proje başvurularını Dağıtım Yönetmeliği ve Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nde belirtilen esaslar çerçevesinde değerlendirdiği ve sonuca bağladığı, başvuruların değerlendirilmesi esnasında yüksek gerilim projeleri, deplase projeleri ve jeneratör projelerinde çizim, hesaplama ve teknik kritere uygun olmayan hatalı durumlar ile karşılaştığı, anılan hataların hızlı bir şekilde düzeltilmemesi durumunda tüketici memnuniyetsizliği, projelerdeki hatalar nedeniyle can ve mal tehlikesi oluşabileceği, bu tip hataların önüne geçmek adına gelen başvurularda teknik bağlantıların ve planların kontrol edildiği belirtilmektedir. BEDAŞ kendi dağıtım hizmeti dışında kalan bu işlemler için özel bir birim kurmuş olup söz konusu hizmetler karşılığında başvuru sahiplerine danışmanlık hizmeti verebilmektedir. Söz konusu faaliyetin BEDAŞ bilançosu içerisindeki yeri de oldukça küçüktür.³⁴
- (86) Bunun yanında ilgili pazarda danışmanlık hizmetlerinin nasıl ortaya çıktığının daha iyi anlaşılması adına BEDAŞ'a, bir tesise enerji bağlanmasına ilişkin prosedürün nasıl işlediği sorulmuştur. Buna göre BEDAŞ, sürecin Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği kapsamında yürüdüğünü ifade ederek, kendilerine yapılan bir bağlantı başvurusunu Yönetmeliğe göre iki ay ila 18 ay içerisinde tamamlaması gerektiğini belirtmiştir. Bu süreler tesis için yeni trafo yapımı işlemleri ve enerjinin verilmesi de dahildir. Ancak trafo yapılacak arazinin kamulaştırılması, imar izni yahut kazı yasağı gibi durumların ortaya çıkabileceği ve başka kurumlardan kaynaklı yaşanan gecikmeler sebebiyle söz konusu sürelerin uzayabileceği belirtilmiştir. Bu durum Bağlantı ve Sistem Yönetmeliği'nde de hüküm altına alınmıştır.

³⁴ 2019 yılında (.....) TL'dir.

- (87) Başvuru sahibi müşterilerin, söz konusu sürelerin uzun olduğunu değerlendirmeleri halinde tesislerine yapılacak trafo, vb. yatırımları kendileri de üstlenebilmekte, bu durumda süreleri daha da kısaltabilmektedirler. Müşteriler, söz konusu yatırımı yapmalarının karşılığında ödedikleri tutarları ise EPDK tarafından belirlenen Tesis Metodolojisi kapsamında geri alabilmektedirler.
- (88) Öte yandan tesis yatırımını gerek BEDAŞ gerekse müşterinin kendisinin yapması hallerinde, hazırlanacak projelerin onayında ve daha sonra proje tamamlandıktan sonra tesisin kabulünde tek yetkili onay merci TEDAŞ'tır. Bu durum Tesis Metodolojisi'nde anlatılmaktadır. Kabulü yapılan projeye ilişkin yatırımın geri ödenmesi ise yine Tesis Metodolojisi'nde tarif edildiği biçimde dağıtım şirketi tarafından, (olayda BEDAŞ) en fazla 12 aylık eşit taksitlerde yatırımı yapan müşteriye ödenecektir.³⁵ Gecikme olması halinde BEDAŞ gecikilen süre miktarınca temerrüt faizi ödemekle yükümlüdür. Dolayısıyla yatırım bedelinin iadesinin geciktirilmesi noktasında BEDAŞ'ın herhangi ticari bir menfaati bulunmamaktadır. Kaldı ki; önaraştırmadan önceki son iki yılda BEDAŞ'ın müşterilerle yapılan tesis sözleşmelerine yönelik yatırım bedellerinin iadesinin geciktirildiğine dair bir bulguya da rastlanmamıştır.³⁶
- (89) Sayılan nedenlerle şikâyetçinin BEDAŞ'ın hâkim durumunu kötüye kullanarak yatırım bedelinin iadesini geciktirdiği iddiasının bir dayanağının bulunmadığı değerlendirilmektedir.
- (90) Şikâyetçinin bir başka iddiası da enerji talebi için bağlantı noktasının keyfi olarak belirlendiği, BEDAŞ'ın aynı ekonomik bütünlükte olan HİPAR ile anlaşmayan müşterisinin daha uzak trafoya yönlendirildiği şeklindedir.
- (91) Bu iddiaya ilişkin olarak BEDAŞ, kendisine gelen başvuruları müşterinin yaptığı talep gücü noktasında incelemektedir. BEDAŞ, müşterinin başvurduğu yerdeki şebekenin kapasitesini göz önünde bulundurarak söz konusu bölgede ilave trafo tesisi yapımının gerekli olup olmadığına karar vermektedir. Bu kararı alırken Dağıtım Yönetmeliği uyarınca şebekenin kapasitesini aşmayacak şekilde hesaplamalar yapmak durumundadır. BEDAŞ'ın kapasitenin üstünde gelen taleplere onay vermesi halinde şebekede arıza, yangın, can ve mal kaybı gibi ciddi riskler ortaya çıkabilecek ve böyle bir durumda ortaya çıkacak zarardan sorumluluğu doğacaktır.
- (92) BEDAŞ'a yapılan başvuruların değerlendirilmesinde esas alınan bir diğer unsur da Proje Yönetmeliği'nde belirtilen gerilim hesabı ve güç kaybı kriterlerinin sağlanması gerektiğidir. Aksi durumda proje sonrası elektrik kullanacak müşterilerin voltaj düşüklüğü gibi sebeplerle elektronik cihazlarında arızalar meydana gelmesi gibi durumlar söz konusu olabilecektir. Bu tip arızalar karşısında BEDAŞ mevzuat gereğince tazminat talepleri ile karşı karşıya kalabilecektir. Nitekim, 2018-2019 yılları arasında cihazları BEDAŞ'tan kaynaklanan bir sebeple arızalanan yahut yanan 2038 müşterinin zararlarını BEDAŞ tazmin etmiştir.
- (93) Yapılan bu değerlendirmeler sonucunda, BEDAŞ'ın kendisine gelen bağlantı başvurularını teknik kriterlere göre sonuçlandırdığı, herhangi bir teşebbüs lehine yahut aleyhine bir karar vermediği kanaatine ulaşılmıştır.
- (94) Şikâyetçinin bir diğer iddiası da trafo kurulumu, enerji nakil hattı çekilmesi, kanal kazılması vb. gibi yatırımlar için BEDAŞ'ın müşterilerini HİPAR'a yönlendirdiği ve HİPAR'ın yatırım bedelini kolayca iade alabildiği, bu yöntem ile BEDAŞ'ın, dağıtım

³⁵ Tesis Metodolojisi 7. madde.

³⁶ Bu sürede (.....) tesisi BEDAŞ yapmış, (.....) tesisi ise müşterileri yapmıştır.

pazarında kendisine tanınan yetkiyi enerji danışmanlığı pazarında kötüye kullanmak suretiyle rakiplerini dışlayıcı faaliyetlerde bulunduğu yönündedir.

- (95) Şikâyetçinin bu iddiasına ilişkin olarak HİPAR ve BEDAŞ'tan gelen yazılarda, HİPAR'ın BEDAŞ'ın tesis, trafo yapım ve taahhüt işleri yapan yüklenici şirketi olduğu ifade edilmiştir. Öte yandan HİPAR, BEDAŞ'ın yüklenicisi olmak dışında üçüncü tarafların da tesis, taahhüt işlerini yapmaktadır. Bu noktada BEDAŞ yetkililerinden, son iki yıl içerisinde gerek BEDAŞ gerekse üçüncü kişi olan müşterilerin yaptıkları tesislere ilişkin kaç tesisin HİPAR kaç tesisin diğer firmalar aracılığıyla yapıldığına ilişkin bilgi istenilmiştir. Söz konusu bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır;

Tablo 10: Tesis Sözleşmelerinde Hangi Yüklenici İle Çalışıldığına İlişkin Bilgi

Tesis Talebi	Haziran 2018 – Mayıs 2020 dönemi		
	HİPAR	Diğer	Toplam
BEDAŞ	(.....)	(.....)	(.....)
Üçüncü Taraf (Müşteri)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: BEDAŞ Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- (96) Buna göre son iki yıllık süreçte BEDAŞ'ın üçüncü tarafın yaptığı (.....) tesisin yalnızca (.....) müşterilerin HİPAR ile çalıştığı görülmüştür. Hatta BEDAŞ'ın kendi yaptığı tesislerde dahi tamamen kendi yüklenici firması olan HİPAR'la çalışmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle BEDAŞ'ın müşterilerini HİPAR ile çalışmaya yönlendirdiği yönündeki iddiaların bir dayanağı bulunmamaktadır.
- (97) Güvence bedelinin iadesinin zorlaştırılmasına yönelik iddialara karşı HİPAR, söz konusu tesis/taahhüt işlerini yerine getirirken sözleşmelerinin yalnızca işin yapımı ile sınırlı olduğunu, taahhüt edilen iş tamamlandıktan sonra güvence bedelinin iadesi gibi süreçlerle ilgilerinin olmadığını belirtmiştir. Ancak, bazı hallerde müşterilerin HİPAR'a yaptığı hizmetin bedelini peşin ödeleyen, bazı hallerde ise müşterilerin BEDAŞ'tan geri alacakları yatırım bedelini HİPAR'a temlik ettikleri görülmüştür. 2018 yılından bu yana HİPAR'ın üçüncü kişiler adına yaptığı toplam (.....) işten yalnızca (.....) müşteriler alacaklarını HİPAR'a devretmişlerdir. Bu da şikâyetçinin iddiasının aksine, HİPAR'ın güvence bedelinin iadesi işi ile ilgisinin yalnızca alacağın temlik sözleşmeleri kapsamında olduğunu, çok sayıda işini peşin yaparken az sayıda işin alacağın temlik yoluyla ödendiğini göstermektedir.
- (98) Bu çerçevede şikâyetçinin BEDAŞ'ın müşterilerinin tesis – trafo yapım işlerini HİPAR'a yönlendirdiğine, bağlantı başvurularını zorlaştırdığına ve yapılan yatırım bedelinin geri alınmasını geciktirdiğine yönelik iddialarına ilişkin olarak herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır. Tüm bu tespit ve değerlendirmeler ışığında BEDAŞ'ın HİPAR lehine ayrımcı faaliyetlerde bulunmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

1.8.2.2. Perakende Seviyesinde Sanayi ve Ticarethane Müşterilerine Yönelik Gerçekleştirilen Satış Hizmeti

- (99) CK Boğaziçi'nin hâkim durumunu kötüye kullanmak suretiyle bütünleşik şirketi olan CK ENO'ya müşterinin tüketim verisini aktardığı ve bu doğrultuda CK ENO'nun müşterilere spesifik teklifler sunarak avantajlı konuma geldiği, CK ENO tarafından sunulan tarife danışmanlığı hizmetinin CK Boğaziçi personeli tarafından müşterilere anlatıldığı, dolayısıyla tarife danışmanlığı hizmetinin perakende satış hizmeti olarak algılandığı ve enerji danışmanlığı hizmetinin CK ENO'dan alınması durumunda elektrik güvence bedelinin müşteriden tahsil edilmediği veya çok düşük bedelle tahsil edildiği, aksi takdirde

müşteriye elektriğinin kesilebileceği bilgisinin verilerek CK ENO'na yönlendirildiği iddia edilmiştir.

- (100) Gelen cevabi yazılar ve geçmiş Kurul kararları³⁷ da göz önünde bulundurulduğunda CK Boğaziçi'nin İstanbul Avrupa yakasında "sanayi müşterilerine yapılan elektrik perakende satış" pazarında %(.)'lik payla hâkim durumda olduğu anlaşılmıştır.
- (101) CK Boğaziçi'nin müşterilerin tüketim verisini CK ENO'ya aktardığı ve bu doğrultuda CK ENO'nun müşterilere spesifik teklifler sunabildiği ve CK ENO tarafından sunulan tarife danışmanlığı hizmetinin CK Boğaziçi personeli tarafından müşterilere anlatıldığı iddiasına yönelik olarak yapılan inceleme neticesinde herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır.
- (102) Bir başka iddia ise enerji danışmanlığı hizmetinin CK ENO'dan alınması durumunda elektrik güvence bedelinin müşteriden tahsil edilmediği veya çok düşük bedelle tahsil edildiğidir.
- (103) Tüketici Yönetmeliği'nin "Güvence Bedeli Alınmayan Tüketiciler" başlıklı 30. maddesinde güvence bedeli alınmayan tüketiciler;

a) Ön ödemeli sayaç tesis³⁸ eden tüketiciler,

b) 27/7/2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Genel Aydınlatma Yönetmeliği kapsamında olan yerler ile 12/4/2002 tarihli ve 2002/4100 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamındaki ibadethanelere ilişkin sözleşme yapan tüketiciler,

c) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kamu idareleri, bu kamu idarelerinin dinlenme tesisleri, misafirhaneleri ile iktisadi ve ticari amaçla işletilen tesisleri hariç

olarak belirtilmiştir. Anılan madde değerlendirildiğinde, güvence bedelinin alınmadığı durumların çok kısıtlı olduğu, bir başka ifadeyle perakende şirketlerinin inisiyatifine bırakılmadığı anlaşılmaktadır.

- (104) Söz konusu uygulama hakkında yerinde incelemede elde edilen "Güncel İade Bekleyen Müşteriler (İlk 1000)" isimli e-postada yer alan bazı müşterilere yönelik olarak güvence bedeli açıklamasının neden "gecikmeli" olarak nitelendirildiğine ilişkin CK Boğaziçi'den bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Gelen yazı aşağıda özetlenmiştir;

- EPDK'nın yayımladığı Tüketici Yönetmeliği'nde güvence bedelinin alınması ve iadesine ilişkin düzenlemelerin yer aldığı, CK Boğaziçi'nin söz konusu düzenlemelere uymakla yükümlü olduğu, ilgili maddelerde yer alan iş ve işlemlerin süreçlerinde yaşanacak aksaklıklara ilişkin cezai yaptırımların ve zarar tazminlerinin ise EPDK'nın yayımladığı Hizmet Kalitesi Yönetmeliği'nde düzenlendiği, gecikme olmasına rağmen Hizmet Kalitesi Yönetmeliği'ne uyulmaması durumunda ise 6446 sayılı Kanun'da yer alan yaptırımlar maddesinin işletildiği,
- Bu nedenle CK Boğaziçi tarafından güvence bedeli süreçlerini yakından ve sıkıca takip etmek için denetim mekanizmasının mevcut olduğu, bu kapsamda yukarıda bahsi geçen iki yönetmeliğe de aykırı işlem yapılmaması için tüm tahliyelerin hassasiyetle izlenmekte ve raporlanmakta olduğu, 16.06.2020 tarihinde yapılan

³⁷ 20.02.2018 tarih ve 18-06/101-52 sayılı CK Akdeniz Kararı, 08.08.2018 tarih 18-27/431-224 sayılı Enerjisa Kararı ve 01.10.2018 tarih ve 18-36/583-284 sayılı Gediz-Aydem Kararı.

³⁸ Ön ödemeli elektrik sayacı kullanımında, müşteri enerjiyi kullanmaya başlamadan önce ön ödemeli olarak tahsilat gerçekleşmiş olur.

yerinde incelemede elde edilen “Güncel İade Bekleyen Müşteriler (İlk 1000)” isimli dosya içerisindeki listenin de, Tüketici Yönetmeliği ile düzenlenen güvence bedelini ödemekle yükümlü olan müşteri grubuna ilişkin tahliye sonrası iade son durumlarının takibini gösteren bir rapor olduğu, müşteri hizmetleri birimi için bir performans göstergesi olan güvence bedeli iadesinde aksama yaşayan tüketici sayısının Müşteri Operasyonları Grup Direktörü'nün bizzat takip ettiği bir husus olduğu,

- Her ne kadar Tüketici Yönetmeliği'nde güvence bedeli iadesine ilişkin beş iş günlük süre öngörülmüş olsa da, Hizmet Kalitesi Yönetmeliği'nde belirtilen “iade talebini müteakip üç iş günlük” süreyi aşan durumların CK Boğaziçi'nce aksama olarak değerlendirildiği, bu sebeple sözleşmenin sona ermesinden sonraki üçüncü günden itibaren tüketicilerin “gecikmeli” olarak nitelendirildiği, ancak bu durumun güvence bedeli iadesinin yapılmadığı ya da tüketicide bir zarara sebep olduğu anlamına gelmediği,
 - Güvence bedeli iadelerinin müşterinin kendisinin talepte bulunması üzerine yapılan (Tüketici Yönetmeliği madde 24/2) ve müşterinin gıyabında başlatılan olmak üzere (Tüketici Yönetmeliği madde 29/1(b)) ikiye ayrıldığı,
 - Müşterinin kendisinin başvurması durumunda;
 - Müşterinin sözleşme fesih talebinin alınması (güvence bedeli iade yöntemiyle birlikte),
 - Sayacın enerjisinin kesilerek son endeks bilgilerinin alınması,
 - Alınan son endeks bilgilerinden hareketle sayaçtaki tüketimin faturalandırılması,
 - Varsa ödenmemiş borçların güncellenen güvence bedelinden mahsup edilmesi,
 - Mahsuplaşma sonrası (varsa) kalan güvence bedelinin müşterinin talep ettiği yonteme göre iade işleminin tamamlanması,
 - Kalıcı Veri Saklayıcı'yla müşteriye bildirim yapılması adımlarının izlendiği,
 - Müşterinin gıyabında güvence bedeli iadesi sürecinin başlatılabilmesi için aşağıda ifade edilen
 - Borç nedeniyle müşterinin sözleşmesinin sonlandırılması,
 - Yıkım nedeniyle dağıtım bağlantı anlaşmasının iptal edilmesi,
 - İlgili tüketim noktasında farklı bir kullanıcının başvuruda bulunması,
 - CK Boğaziçi'ye başvuru gerçekleştirilmeden müşterinin portföyden ayrılması
- durumlarından birinin ortaya çıkması gerektiği,
- Söz konusu sürecin aşağıdaki şekilde işlediği;
 - Sözleşmesi gıyabında sonlandırılan müşterinin sayacının üzerinde bulunan son endeks bilgilerinin alınması,
 - Varsa ödenmemiş borçların güncellenen güvence bedelinden mahsup edilmesi,

- Mahsuplaşma sonrasında (varsa) kalan güvence bedelinin, müşterinin kimlik bilgileriyle PTT'ye aktarılması³⁹,
- Kalıcı Veri Saklayıcı'yla müşteriye bildirim yapılması.
- Sonuç olarak, müşterinin güvence bedeli iadesi sürecinin müşterinin başvurusuyla⁴⁰ ya da müşterinin adına iadeye ilişkin herhangi bir başvuru olmaksızın yapılan sözleşme sonlandırmalarıyla (gıyabında) başladığı,
- Konuyla ilgili önemli olan bir diğer hususun, güvence bedeli iadesinin nasıl gerçekleştiğine ilişkin olarak müşterilerin bilgilendirmesinin ve müşterilerin güvence bedeli iadelerini unutmamalarının sağlanması amacıyla müşterilerin CK Boğaziçi'yle temas ettiği ve edebileceği tüm olası kanallarda bilgilendirme yapılması olduğu, bu kapsamda;
 - CK Boğaziçi'nin internet sitesinde,
 - CK Boğaziçi'nin müşteri hizmet merkezleri ve müşteri işlem merkezlerinde bulunan dijital ekranlar ve duyuru panolarında,
 - Çağrı merkezine anons konulması,
 - Basılı yayın organlarına ilan verilmesi ve
 - Belirli aralıkla bildirim yapılması

şeklinde müşterilere belli aralıklarla bilgilendirme yapıldığı

hususları belirtilmiştir.

(105) İlaveten güvence bedeli açıklaması "gecikmeli" olan müşterilerle ilgili açıklama talep edilmiş olup söz konusu açıklamalarda;

- (.....)'nin ((.....)) güvence bedeli iadesine ilişkin olarak; (.....) başka bir tedarikçiden enerji almaya başlaması üzerine 03.04.2020 tarihinde sözleşmesinin "gıyabında" sonlandırılarak (.....) TL olarak ödenmiş toplam güvence bedelinin Tüketici Yönetmeliği'nin 29. maddesi kapsamında (.....) TL olarak güncellendiği, güncellenen tutarın (.....) TL'lik kısmının (.....) 2020/03 dönem tüketim faturasından mahsup edilerek (Tüketici Yönetmeliği 29/1.b kapsamında) kalan (.....) TL tutarındaki güvence bedelinin ödenmek üzere 08.04.2020 tarihinde süresi içinde PTT kanalına aktarıldığı, ayrıca 08.04.2020 tarihinde (.....) konuyla ilgili olarak bilgilendirilmesi amacıyla SMS gönderimi sağlandığı, bu müşteri özelinde Tüketici Yönetmeliği ile Hizmet Kalitesi Yönetmeliği kapsamında herhangi bir gecikmenin bulunmadığı, müşterinin durumunun anılan rapora gecikme olarak geçmesinin nedeninin "rapordaki hesaplamanın" tahliyeyi takip eden ilk iş günü yerine temkinli olmak adına tahliye gününden başlatılması olduğu,
- (.....)'nin ((.....)) güvence bedeli iadesine ilişkin olarak; (.....)'in başka bir tedarikçiden enerji almaya başlaması üzerine 03.08.2019 tarihinde sözleşmesinin "gıyabında" sonlandırılarak (.....) TL olarak ödenmiş toplam güvence bedelinin Tüketici Yönetmeliği'nin 29. maddesi kapsamında (.....) TL olarak güncellendiği, güncellenen tutarın (.....) TL'lik kısmının (.....)'in 2019/07 dönem tüketim faturasından mahsup edilerek (Tüketici Yönetmeliği 29/1.b kapsamında) kalan (.....) TL tutarındaki güvence bedelinin ödenmek üzere 09.08.2019 tarihinde PTT

³⁹ PTT'ye aktarım sonrasında müşterinin güvence bedelinin iadesinin başka bir kanalla yapılmasını istemesi halinde müşterinin talebi doğrultusunda işlem yapılmaktadır.

⁴⁰ Bizzat kendisi ya da müşteri adına tedarikçinin başvurusuyla.

kanalına aktarıldığı, söz konusu müşteriye 09.08.2019 tarihinde sistem üzerinden kısa mesaj gönderimi için talimat verildiği, ancak teknik bir arıza nedeniyle anılan tarihte kısa mesajın gönderiminin mümkün olmadığı, devam eden süreçte (.....)'a ayrıca kısa mesaj gönderilerek güvence bedelinin iadesi konusunda bilgilendirildiği, anılan ödemenin her ne kadar Tüketici Yönetmeliği'nde belirtilen beş iş günü kuralına göre, iade süreci "gecikmesiz" olarak gerçekleşmiş olsa da, CK Boğaziçi'nin kendi takvimine göre hazırladığı kriterlere göre "gecikmeli" olarak geçtiği,

- (.....)'nin ((.....)) güvence bedeli iadesine ilişkin olarak; (.....)'nin başka bir tedarikçiden enerji almaya başlaması üzerine 03.09.2019 tarihinde sözleşmesinin sonlandırılarak (.....) TL olarak ödenmiş toplam güvence bedelinin Tüketici Yönetmeliği'nin 29. maddesi kapsamında (.....) TL olarak güncellendiği, tedarikçisi tarafından bildirilen Perakende Satış Sözleşmesi Sona Erdirme Talep Formu üzerinde yer alan IBAN bilgisinin hatalı olarak yer alması nedeniyle iade işleminin tamamlanamadığı, 18.09.2019 tarihinde ödenmek üzere PTT kanalına aktarıldığı, bu bağlamda iadenin yapılacağı IBAN bilgisinde hata bulunması nedeniyle iade süresinde bir gecikme olduğu, ayrıca 18.09.2019 tarihinde müşteriye güvence bedeliyle ilgili olarak bilgilendirme mesajı atıldığı, sonuç olarak, (.....)'nin söz konusu listede yer almasının gerekçesinin formla ilgili yapılan işlemler kapsamında gerçekleşen maddi hata olduğu,
- CK Boğaziçi tarafından operasyonel süreçlerin mevzuat uyarınca hassasiyet ve özenle takip edildiği, süreçlere uygunluğun bir performans kriteri olarak görülmekte olduğu ve bu sebeple de tüm tüketici işlemlerinin yakinen izlenmekte olduğu

hususları ifade edilmiştir.

- (106) Bununla birlikte, yerinde incelemede alınan “Boğaziçi Danışmanlık Müşteri Listesi Hk.” konulu e-postada yer alan ifadelerden danışmanlık faaliyetini bitirmek isteyen firmaların fesih süreçlerinin zorlanmadığı aksine sürecin başlatılması yönünde bir politika izlendiği anlaşılmaktadır.
- (107) 08.06.2020 tarihinde CK ENO Ticari Satış ve Planlama Uzman Yardımcısı (.....) tarafından (.....)'a gönderilen “Boğaziçi Danışmanlık Müşteri Listesi Hk.” konulu e-postada yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir:

08.06.2020, (.....)

“(.....) Merhaba,

Çift Terim Danışmanlığı adı altında yürüttüğümüz proje kapsamındaki firmalara ait bilgilerin güncellenerek tarafıma iletilmesi konusunda desteğinizi rica ederim. Aynı zamanda danışmanlığını bitirmek isteyen firmalar için de yanlarına not düşerseniz danışmanlık fesih süreçlerini başlatalım.

Son tarih: 10.06.2020

İyi çalışmalar

(.....)”

- (108) İlaveten, ikili anlaşmalar kapsamında CK Boğaziçi ve CK ENO'dan elektrik alıp, aynı zamanda CK ENO'dan danışmanlık hizmeti alan müşteri sayısı da incelenmiştir.

Tablo 11: CK Boğaziçi ve CK ENO'dan Elektrik Hizmeti Alıp CK ENO'dan Tarife Danışmanlığı Hizmeti Alan Müşteri Sayısı

	Ocak 2019	Aralık 2019	Temmuz 2020
Elektrik tedariki yapılan tüketici sayısı	(.....)	(.....)	(.....)
Hem tarife danışmanlığı hem de elektrik alan tüketici sayısı	(.....)	(.....)	(.....)
Oran (%)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: CK Boğaziçi Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- (109) Yukarıdaki tablodan da görüleceği üzere, Ocak 2019 itibarıyla CK Boğaziçi ve CK ENO'dan elektrik alan (.....) adet müşteriden (.....) adedi (yaklaşık olarak %(.....)) aynı zamanda CK ENO'dan danışmanlık hizmeti almaktadır. Söz konusu oran giderek azalmakta olup 2019 yılı aralık ayında (.....) müşteriden (.....) adedinin (yaklaşık olarak %(.....)) aynı zamanda danışmanlık hizmeti aldığı; güncel tabloda ise (.....) müşteriden yalnızca (.....)'nin (yaklaşık olarak %(.....)) danışmanlık hizmeti aldığı görülmektedir. Tedarikçi sayısı artarken buna paralel olarak danışmanlık hizmeti alan müşteri sayısında artışın düşük seviyede olması hatta 2020 itibarıyla azalması göz önünde bulundurulduğunda CK Boğaziçi'nin ikili anlaşmalar çerçevesinde elektrik tedariki yaptığı müşterilerine aynı zamanda danışmanlık hizmeti alması yönünde bir zorlamasının olmadığı şeklinde değerlendirilmektedir.
- (110) Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, CK Boğaziçi'nin CK ENO lehine, enerji danışmanlığı pazarındaki ayrımcı uygulamaları yoluyla ve abonelerinin tarife danışmanlığı hizmetlerini CK ENO'ya yönlendirmek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiği sonucuna varılamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

1.8.2.3. Tarife Danışmanlığı Hizmetleri Pazarı

- (111) Tarife danışmanlığı hizmetleri pazarında kötüye kullanma eyleminin olup olmadığına yönelik açıklamalara geçmeden önce değinilmesi gereken hususlardan biri de pazara giriş engellerinin var olup olmadığıdır. Eğer pazara giriş herhangi bir lisans veya ruhsatlamaya tabi ise bu durumda hukuki giriş engellerinden bahsedilebilecektir. Yukarıda yer verildiği üzere, elektrik tarife danışmanlığı hizmeti kapsamında herhangi bir lisans zorunlu tutulmadığından sektörde faaliyette bulunan firma sayısı oldukça fazladır. Dosya kapsamında bilgi ve belge talebinde bulunulan danışmanlık firmalarının tarife danışmanlığı kapsamında elde ettikleri gelir aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 12: 2019 Yılı Tarife Danışmanlığı Şirketleri ve Ciro Bilgileri

Teşebbüs	Ciro (TL)
CK ENO	(.....)
AZA	(.....)
MACROEN	(.....) ⁴¹
VP	(.....)
ABONEVİP	(.....) ⁴²
EVD	(.....)
ENDAMER	Veri yok. ⁴³
ÖZPEKEL	Veri yok.
(.....)	(.....)

Kaynak: Danışmanlık Firmaları Tarafından Gönderilen Cevabi Yazılar

- (112) CK ENO tarafından gönderilen cevabi yazıda, 2018 yılında tarife danışmanlığı hizmetinde bulunulmadığı, 2019 yılı için (.....) müşteriye ve 2020 yılı için ise (.....)

⁴¹ KDV hariç tutardır.

⁴² 2020 yılı ilk 6 ay için ise (.....) TL olarak gerçekleşmiştir.

⁴³ ENDAMER faaliyete başlayalı hâlihazırda 1 yılı dolmadığından ilgili ciro bilgisi bulunmamaktadır.

müşteriye hizmet sağlandığı belirtilmiştir. Bu bağlamda tarife danışmanlığından elde edilen gelirin CK ENO'nun toplam geliri içindeki payının ihmal edilebilecek bir seviyede olduğu, söz konusu gelirlerin CK ENO'nun belirtilen yıllardaki cirosunun (.....) daha azına tekabül ettiği ifade edilmiştir.

- (113) Enerji sektörünün büyüklüğü ve danışmanlık faaliyetlerinin kapsamının genişliği dikkate alındığında CK ENO, "elektrik enerjisi tarife danışmanlığı" pazarında hâkim durumda bulunmadığından, Kanun'un 6. maddesi kapsamında ifade edilen iki temel unsurdan ilkinin sağlanmadığı dolayısıyla kötüye kullanma analizinin yapılmasına gerek bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

I.9. Genel Değerlendirme

- (114) İncelemeye konu başvuruda iddia edilen hususlara yönelik olarak;

- CK Boğaziçi'nin kendisi ile aynı ekonomik bütünlükte bulunan CK ENO lehine, enerji danışmanlığı pazarındaki ayrımcı uygulamaları yoluyla ve abonelerinin tarife danışmanlığı hizmetlerini CK ENO'ya yönlendirmek suretiyle gerçekleştirdiği dışlayıcı faaliyetler yoluyla perakende pazarındaki hâkim durumunu enerji danışmanlığı pazarında kötüye kullandığı ve enerji danışmanlığı hizmetinin CK ENO'dan alınması durumunda Tüketici Yönetmeliği çerçevesinde alınan güvence bedelinin CK Boğaziçi tarafından müşteriden tahsil edilmediği veya çok düşük bedelle tahsil edildiği, bununla birlikte müşteriye elektriğinin kesilebileceği bilgisi verilerek müşterinin CK ENO'ya yönlendirildiği iddia edilmiş olup dosya kapsamındaki iddialara yönelik herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamamasının yanında,
 - Sektör bakımından önem arz eden tüketici bilgilerine pazarda faaliyette bulunan oyuncuların hepsinin rahatlıkla erişebildiği, diğer bir ifadeyle, tüm oyuncuların EPDK tarafından yayımlanan tarife tablolarının ve müşterinin son faturasını rahatlıkla elde edebildiği,
 - Danışmanlık faaliyetini bitirmek isteyen firmaların fesih süreçlerinin zorlanmadığı aksine sürecin başlatılması yönünde bir politika izlendiği,
 - CK Boğaziçi'nin ikili anlaşmalar çerçevesinde elektrik tedariki yaptığı müşterilerine aynı zamanda danışmanlık faaliyeti alması yönünde bir zorlamasının olmadığı,
 - Güvence bedelinin alınmadığı durumların çok kısıtlı olduğu, bir başka ifadeyle perakende şirketlerinin inisiyatifine bırakılmadığı,
 - Herhangi bir tehdit veya zorlama ile karşı kaşıya kalınmadığının CK Boğaziçi müşterileri tarafından ifade edildiği

tespitleri ışığında CK Boğaziçi'nin CK ENO lehine dışlayıcı uygulamalar ile 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmediği sonucuna ulaşılmıştır.

- BEDAŞ'ın ise enerji danışmanlığı pazarında faaliyet gösteren ve aynı zamanda grup şirketi olan HİPAR lehine, dışlayıcı uygulamalar yoluyla dağıtım pazarındaki hâkim durumunu enerji danışmanlığı pazarında kötüye kullandığı ve BEDAŞ tarafından enerji talebi için bağlantı noktasının keyfi olarak belirlendiği, kendisi ile aynı ekonomik bütünlükte olan HİPAR ile anlaşmayan müşteriler için daha uzak trafoya yönlendirildiği iddia edilmiş olup dosya kapsamındaki iddialara yönelik herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamamasının yanında,

- BEDAŞ'ın bu kapsamda yaptığı danışmanlık hizmetlerinin yalnızca müşteri sorumluluğundaki YG enerji tesisi başvurularına istinaden ve müşteri talebi gelmesi halinde gerçekleştiği,
- BEDAŞ'ın kendi dağıtım hizmeti dışında kalan bu işlemler için özel bir birim kurduğu, söz konusu hizmetler karşılığında başvuru sahiplerine danışmanlık hizmeti verebildiği ve bu işin BEDAŞ bilançosu içerisindeki yerinin de oldukça küçük olduğu,
- Son iki yıllık süreçte BEDAŞ'ın üçüncü taraf müşterilerinin yaptığı (.....) tesisin yalnızca (.....) tanesinde müşterilerin HİPAR ile çalıştığı, hatta BEDAŞ'ın kendi yaptığı tesislerde dahi tamamen kendi yüklenici firması olan HİPAR'la çalışmadığı,
- HİPAR'ın üçüncü kişiler adına yaptığı toplam (.....) işten yalnızca (.....)'sında müşterilerin alacaklarını HİPAR'a temlik ettikleri, şikâyetçinin iddiasının aksine HİPAR'ın güvence bedelinin iadesi işi ile ilgisinin yalnızca alacağın temlik sözleşmeleri kapsamında olduğu, çok sayıda işi peşin yaparken az sayıda işin alacağın temlik yoluyla ödendiği

tespitleri ışığında BEDAŞ'ın HİPAR lehine ayrımcı faaliyetlerde bulunmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmediği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (115) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikâyetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.